

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİSİ, ÖĞRETMEN VE VELİ BAKIŞ AÇISI İLE
OKULLARDA KULLANILAN SOSYAL MEDYA
UYGULAMALARININ EĞİTİME ETKİSİ: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

BEYHAN ARSLAN

AMASYA
Şubat – 2024

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİSİ, ÖĞRETMEN VE VELİ BAKIŞ AÇISI İLE
OKULLARDA KULLANILAN SOSYAL MEDYA
UYGULAMALARININ EĞİTİME ETKİSİ: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ

Hazırlayan
Beyhan ARSLAN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN

AMASYA – 2024

Babama...

Görmesini en çok istediğim kişiye, Babam Kamil ARSLAN'a ithaf ediyorum.

TEZ ONAY SAYFASI

Beyhan ARSLAN tarafından hazırlanan “OKUL YÖNETİCİSİ, ÖĞRETMEN VE VELİ BAKIŞ AÇISI İLE OKULLARDA KULLANILAN SOSYAL MEDYA UYGULAMALARININ EĞİTİME ETKİSİ: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ” başlıklı çalışma aşağıdaki jüri tarafından 24/01/2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman : Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN

.....

Üye : Prof. Dr. Şükrü ADA

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Davut ELMACI

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. .../.../.....

.....

Doç. Dr. Hasan YERKAZAN

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN SAYFASI

Tezimin içerdiki yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24/01/2024

Beyhan ARSLAN

İmza

ÖZET

OKUL YÖNETİCİSİ, ÖĞRETMEN VE VELİ BAKIŞ AÇISI İLE OKULLARDA KULLANILAN SOSYAL MEDYA UYGULAMALARININ EĞİTİME ETKİSİ: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ

Beyhan ARSLAN

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Ocak/2024

Danışman: Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN

Bu araştırmada İlkokullarda kullanılan sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine etkisinin yönetici, öğretmen ve veli bakış açısı ile incelenmesi, problemlerin tespit edilmesi ve tespit edilen problemlere yönelik çözüm önerileri sunulması amaçlanmıştır. Araştırma Çorum İlinde gerçekleştirilmiş, il merkezindeki ilkokullarda görev yapmakta olan 8 okul yöneticisi, 8 ilkokul öğretmeni ve ilkokul kademesinde öğrencisi bulunan 8 velinin görüşleri alınmıştır. Nitel araştırma deseni ile yürütülen bu çalışmada olgubilim deseni kullanılmış, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilen veriler belirli temalar çerçevesinde kategorize edilerek incelenmiştir. Araştırma kapsamında katılımcıların sosyal medya kavramını nasıl tanımladıkları, sosyal medyanın öğrencilerin eğitim hayatlarına olumlu ve olumsuz etkileri hakkındaki görüşleri ve sosyal medyanın eğitim süreçlerine olumlu etkisini artırıp olumsuz etkilerini azaltmak ya da ortadan kaldıracı için önerileri alınmıştır. Araştırmada okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin sosyal medya kavramını çoğunlukla iletişim ve haberleşme kavramlarıyla ilişkilendirdiği görülmüştür. Çeşitli sosyal medya uygulamalarını farklı nedenlerle kullanan katılımcılar, öğrencilerin eğitimine katkı sağlamak için daha çok eğitim amaçlı geliştirilen Web 2.0 araçlarını kullanmaktadırlar. Ayrıca Web 2.0 araçlarının da zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın bağlantı kurma, içerik üretme, paylaşma ve dönüt verme gibi özelliklerinden dolayı sosyal medya kavramı ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine olumlu etkileri; istenilen bilgiye hızlı erişim sağlama, çevrim içi bağlantıda olma, iş birliğini destekleme, öğrenmede kalıcılık sağlama, tekrar fırsatı verme, çocuklar için ilgi çekici olma, yaratıcılığı geliştirme olarak tespit edilmiştir. Sosyal medyanın ilkokul çağı çocuklar için olumsuz etkileri; bireye uygun olmayan

içeriğe maruz kalma, bağımlılık yapma, zaman kaybına neden olma; bireyde hareket eksikliğine bağlı sağlık sorunları, gerçek hayattan uzaklaşma, asosyallik, siber zorbalığa bağlı psikolojik sorunlar olarak tespit edilmiştir. Sosyal medya uygulamalarının ilkökul çağındaki çocukların eğitimine olumlu etkisini artırmak, etkilerini azaltmak ya da ortadan kaldırabilmek için; çocuklara sosyal medya okur yazarlığı kazandırılması, ebeveynlerin bilinçlendirilmesi, çocukların sosyal medya uygulamalarına olan ilgisinin eğitimciler tarafından sosyal medya ortamlarına özel hazırlanıp paylaşılan eğitsel içeriklerle doğru yönlendirilmesi, sosyal medya sağlayıcılar tarafından yaş gruplarına özel filtreleme seçenekleri geliştirilmesi ve çocuk yaş grupları için ebeveyn kontrolü önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: sosyal medya, eğitimde sosyal medya, ilkökul

ABSTRACT

THE EFFECT OF SOCIAL MEDIA APPLICATIONS USED IN SCHOOLS ON EDUCATION FROM THE PERSPECTIVE OF SCHOOL ADMINISTRATORS, TEACHERS AND PARENTS: THE CASE OF ÇORUM PROVINCE

Beyhan ARSLAN

Amasya University, Institute of Social Sciences

Educational Sciences, M.A., January/2024

Supervisor: Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN

In this research, it is aimed to examine the effects of social media applications used in primary schools on education and training processes from the perspective of administrators, teachers and parents, to identify problems and to offer solutions to the identified problems. The research was carried out in Çorum Province, and the opinions of 8 school administrators, 8 primary school teachers and 8 parents of primary school students who were currently working in a primary school in the city center were taken. In this study, which was conducted with a qualitative research design, the phenomenological pattern was used, and the data obtained through the semi-structured interview method were categorized and examined within the framework of certain themes. Within the scope of the research, how the participants defined the concept of social media, their opinions about the positive and negative effects of social media on students' educational lives, and their suggestions for increasing the positive effect of social media on educational processes and reducing or eliminating its negative effects were taken. In the research, it is seen that school administrators, teachers and parents mostly associate the concept of social media with the concepts of communication and correspondence. Participants, who use various social media applications for different reasons, use web 2.0 tools developed for educational purposes to contribute to the education of students. In addition, it has been determined that web 2.0 tools are associated with the concept of social media due to their features such as connecting, producing content, sharing and giving feedback without limitation of time and place. Positive effects of social media applications on education and training processes; It has been determined that it provides quick access to the desired information, being connected online, supporting cooperation, ensuring permanence in learning, giving the opportunity for repetition, being interesting for children, and improving creativity.

Negative effects of social media for primary school children; Exposure to content that is not suitable for the individual, causing addiction, causing loss of time; Health problems due to lack of movement in the individual, alienation from real life, asociality, and psychological problems due to cyber bullying have been identified. In order to increase, reduce or eliminate the positive effects of social media applications on the education of primary school children; It is recommended to provide children with social media literacy, to raise parents' awareness, to direct children's interest in social media applications with educational content prepared and shared by educators specifically for social media environments, to develop filtering options specific to age groups by social media providers, and to provide parental control for child age groups.

Keywords: social media, social media in education, primary school

ÖNSÖZ

Bu araştırmada ilkokullarda kullanılan sosyal medya uygulamalarının öğrencilerin eğitim hayatına etkisi yönetici, öğretmen ve veli bakış açısı ışığında incelenmiştir. 6-10 yaş grubu, ilkokul çağındaki çocukların bireysel ya da yetişkin kontrolünde ve onların eğitim hayatlarını etkilemekte olan veli, öğretmen ve yöneticilerin eğitsel amaçlarla sosyal medya kullanımları ortaya koyulmuştur.

Çalışmanın hazırlanması süresince akademik bilgi ve deneyimleriyle yol göstericim olan, motivasyon kaybı yaşadığım her anımda beni yeniden ayağa kaldıran Değerli Danışmanım Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN'e teşekkürü bir borç bilirim. Tez savunma jürisinde bulunarak görüş ve önerileri ile çalışmama katkı sağlayan hocalarım Prof. Dr. Şükrü ADA ve Dr. Öğr. Üyesi Davut ELMACI'ya ayrıca teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca desteklerini esirgemeyen Ailem ve motivasyon kaynağım olan Bekir Aksoy İlkokulu Ailem'e teşekkür ederim.

Beyhan ARSLAN

24/01/2024

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN SAYFASI.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2. Araştırmanın Önemi.....	4
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.4. Araştırmanın Varsayımları	6

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Eğitim.....	7
2.1.1. Eğitimde Değişim	7
2.2. Teknoloji	9
2.2.1. Eğitim Teknolojileri.....	11
2.3. İletişim.....	15
2.3.1. İletişim Unsurları	16
2.3.1.1. Kaynak	16
2.3.1.2. Mesaj.....	16
2.3.1.3. Kanal	16
2.3.1.4. Alıcı.....	16
2.3.1.5. Geri Bildirim	17
2.3.2. İletişim Türleri.....	17
2.3.2.1. Sözlü İletişim.....	17
2.3.2.2. Sözsüz İletişim.....	18

2.3.2.3. Yazılı İletişim	19
2.3.3. İletişim Şekilleri.....	19
2.3.3.1 Kişinin Kendisi ile İletişimi	19
2.3.3.2. Kişiler Arası İletişim.....	19
2.3.3.3. Örgütsel İletişim	20
2.3.3.4. Kitle İletişimi.....	21
2.4. Sosyal Medya	21
3.4.1.Sosyal Medyanın Tarihsel Gelişimi	22
3.4.2.Web 2.0 Araçları	24
3.4.3.Sosyal Medya ve Eğitim	25
3.4.4.İstatistiksel Veriler.....	26
3.4.5.Sosyal Medyanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri.....	44
3.4.5.1.Sosyal Medyanın Çocuklar Üzerindeki Olumlu Etkileri	44
3.4.5.2.Sosyal Medyanın Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri	44
2.5. Bağımlılık.....	45
2.5.1.Fiziksel Bağımlılık	46
2.5.2.Davranışsal Bağımlılık	46
2.5.2.1. Teknoloji Bağımlılığı.....	46
2.5.2.2. Oyun Bağımlılığı	47
2.5.2.3. Cep Telefonu Bağımlılığı.....	47
2.5.2.4. İnternet Bağımlılığı.....	48
2.5.2.5. Sosyal Medya Bağımlılığı.....	48
2.6. İlgili Araştırmalar.....	49

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM	52
3.1. Araştırmanın Modeli	52
3.2. Çalışma Grubu	52
3.3. Verilerin Toplanması	55
3.4. Verilerin Analizi	55

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR.....	57
4.1. Katılımcı Yöneticilere Ait Bulgular.....	57
4.1.1. Katılımcı yöneticilere göre sosyal medya tanımına ilişkin bulgular ...	57
4.1.2. Katılımcı yöneticilere göre sosyal medya kullanım amaçlarına ilişkin bulgular	58
4.1.3. Katılımcıların herhangi bir sosyal medya uygulaması kullanım durumlarına	

ilişkin bulgular	59
4.1.4. Öğrencilerin eğitimine katkı sağlamak için kullanılan sosyal medya araçlarına ilişkin bulgular	61
4.1.5. Kurumsal sosyal medya uygulamasına ilişkin bulgular	62
4.1.6. Sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine olumlu etkilerine ilişkin bulgular	64
4.1.7. Sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine olumsuz etkilerine ilişkin bulgular	65
4.1.8. Sosyal medya uygulamalarının ilkökul çağındaki çocukların eğitimine olumlu etkisini artırmak ve olumsuz etkisini azaltmaya yönelik bulgular	66
4.2. Katılımcı Öğretmenlere Ait Bulgular	68
4.2.1. Katılımcı öğretmenlerin sosyal medya tanımına ilişkin bulgular	68
4.2.2. Katılımcı öğretmenlere göre sosyal medya kullanım amaçlarına ilişkin bulgular	69
4.2.3. Katılımcıların herhangi bir sosyal medya uygulaması kullanım durumlarına ilişkin bulgular	70
4.2.4. Öğrencilerin eğitimine katkı sağlamak için kullanılan sosyal medya araçlarına ilişkin bulgular	71
4.2.5. Sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine olumlu etkilerine ilişkin bulgular	72
4.2.6. Sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine olumsuz etkilerine ilişkin bulgular	73
4.2.7. Sosyal medya uygulamalarının ilkökul çağındaki çocukların eğitimine olumlu etkisini artırmak ve olumsuz etkisini azaltmaya yönelik bulgular	75
4.3. Katılımcı Velilere Ait Bulgular	76
4.3.1. Katılımcı velilere göre sosyal medya tanımına ilişkin bulgular	76
4.3.2. Katılımcı velilere göre sosyal medya kullanım amaçlarına ilişkin bulgular	77
4.3.3. Katılımcıların çocuklarının herhangi bir sosyal medya uygulaması kullanım durumlarına ilişkin bulgular	79
4.3.4. Sosyal medya uygulamalarının veli bakış açısı ile eğitim öğretim süreçlerine olumlu etkilerine ilişkin bulgular	80
4.3.5. Sosyal medya uygulamalarının veli bakış açısı ile eğitim öğretim süreçlerine olumsuz etkilerine ilişkin bulgular	81
4.3.6. Sosyal medya uygulamalarının ilkökul çağındaki çocukların eğitimine olumlu etkisini artırmak ve olumsuz etkisini azaltmaya yönelik bulgular	83

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA	86
-------------------	----

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER	90
----------------------------	----

KAYNAKÇA	92
EKLER	Error!
Bookmark not defined.	
Ek 1. Başlık	Error!
Bookmark not defined.	
ÖZ GEÇMİŞ	102

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Eğitim Teknolojilerinin Tarih İçindeki Gelişimi	14
Tablo 2. Web 1.0 ile Web 2.0'ın Karşılaştırması	23
Tablo 3. Web 2.0 Araçlarının Sınıflandırılması	25
Tablo 4. 2013 Yılında Yaş Grubuna Göre Çocukların Bilgisayar, İnternet ve Cep Telefonu Kullanımına Ortalama Başlama Yaşları.....	34
Tablo 5. 2013 Yılında 6-10 Yaş Grubu Çocukların Bilgisayar, İnternet ve Cep Telefonu Kullanımları.....	35
Tablo 6. 2013 Yılı 6-10 Yaş Grubuna Göre Çocukların İnternet Kullanımı.....	35
Tablo 7. 2013 Yılı İnternet Kullanan 6-10 Yaş Grubu Çocukların İnternet Kullanımı Nedeniyle Değişen Zaman Kullanımı	37
Tablo 8. Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Çocukların Ekran Başında Geçirdikleri Sürelerin Neden Olduğu Durumlar Konusundaki Düşünceleri, 2021	38
Tablo 9. Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Çocukların İnternet Kullanımı ve Kullanım Sıklığı, 2013-2021.....	39
Tablo 10. Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Çocukların Sosyal Medya Kullanımı ve Kullanım Sıklığı, 2021.....	40
Tablo 11. Düzenli Sosyal Medya Kullanan Çocukların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Günlük Ortalama Sosyal Medya Kullanım Süreleri, 2021.....	41
Tablo 12. Cinsiyete Göre Çocukların Bilgisayar, İnternet, Cep Telefonu Kullanımına Başlama Yaşları, 2013, 2021	41
Tablo 13. Katılımcı İlkokul Yöneticilerine Ait Demografik Bilgiler	53
Tablo 14. Katılımcı İlkokul Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler	54
Tablo 15. Katılımcı Velilere Ait Demografik Bilgiler	54
Tablo 16. Katılımcı Yöneticilere Göre Sosyal Medya Tanımına İlişkin Bulgular	57
Tablo 17. Katılımcı Yöneticilere Göre Sosyal Medya Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular	58
Tablo 18. Katılımcıların Herhangi Bir Sosyal Medya Uygulaması Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular	59
Tablo 19. Öğrencilerin Eğitimine Katkı Sağlamak İçin Kullanılan Sosyal Medya Araçlarına İlişkin Bulgular	61
Tablo 20. Kurumsal Sosyal Medya Uygulamasına İlişkin Bulgular	63
Tablo 21. Sosyal Medya Uygulamalarının Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumlu Etkilerine	

İlişkin Bulgular	64
Tablo 22. Sosyal Medya Uygulamalarının Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular	65
Tablo 23. Sosyal Medya Uygulamalarının İlkokul Çağındaki Çocukların Eğitimine Olumlu Etkisini Artırmak ve Olumsuz Etkisini Azaltmaya Yönelik Bulgular.....	66
Tablo 24. Katılımcı Öğretmenlerin Sosyal Medya Tanımına İlişkin Bulgular	68
Tablo 25. Katılımcı Öğretmenlere Göre Sosyal Medya Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular	69
Tablo 26. Katılımcıların Herhangi Bir Sosyal Medya Uygulaması Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular	70
Tablo 27. Öğrencilerin Eğitimine Katkı Sağlamak İçin Kullanılan Sosyal Medya Araçlarına İlişkin Bulgular	71
Tablo 28. Sosyal Medya Uygulamalarının Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumlu Etkilerine İlişkin Bulgular	72
Tablo 19. Sosyal Medya Uygulamalarının Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular	74
Tablo 30. Sosyal Medya Uygulamalarının İlkokul Çağındaki Çocukların Eğitimine Olumlu Etkisini Artırmak ve Olumsuz Etkisini Azaltmaya Yönelik Bulgular.....	75
Tablo 31. Katılımcı Velilere Göre Sosyal Medya Tanımına İlişkin Bulgular	77
Tablo 32. Katılımcı Velilere Göre Sosyal Medya Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular	78
Tablo 33. Katılımcıların Çocuklarının Herhangi Bir Sosyal Medya Uygulaması Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular.....	79
Tablo 34. Sosyal Medya Uygulamalarının Veli Bakış Açısı İle Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumlu Etkilerine İlişkin Bulgular	80
Tablo 35. Sosyal Medya Uygulamalarının Veli Bakış Açısı İle Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular	82
Tablo 36. Sosyal Medya Uygulamalarının İlkokul Çağındaki Çocukların Eğitimine Olumlu Etkisini Artırmak ve Olumsuz Etkisini Azaltmaya Yönelik Bulgular.....	84

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Yıllara Göre Dünyada İnternet Kullanım Süreleri	26
Şekil 2. Ülkelere Göre İnternet Kullanım Süreleri	27
Şekil 3. İnternet Kullanmanın Temel Nedenleri	28
Şekil 4. Dünyada Sosyal Medya Kullanıcı Sayısı	29
Şekil 5. Dünyada Sosyal Medyada Geçirilen Süre	30
Şekil 6. Dünyada En Çok Kullanılan Sosyal Medya Uygulamaları	31
Şekil 7. Dünyada Sosyal Medya Uygulamalarını Kullanarak Geçirilen Süre.....	32
Şekil 8. Mobil Uygulamada Instagram’da Geçirilen Sürenin Ülke Sıralaması.....	33
Şekil 9. Dünyanın En Sevilen Sosyal Medya Platformu.....	34
Şekil 10. Düzenli İnternet Kullanan Çocukların İnternet Kullanım Amaçları, 2021	42
Şekil 11. Yaş Grubuna Göre Sadece Kendi Kullanımına Ait Bilişim Teknolojileri Ürünü Olan Çocukların Oranı (%), 2021	43

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklama
EBA	Eğitim bilişim ağı
FATİH Projesi	Fırsatları artırma ve teknolojiyi iyileştirme projesi
ISTE	Uluslararası eğitimde teknoloji topluluğu
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
ÖBA	Öğretmen bilişim ağı
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insanoğlu var olduğu günden bu yana çevresiyle iletişim kurma ihtiyacı hissetmiştir. Bu çevre bazen en yakınımızdakilerle sınırlıyken geçen zaman içerisinde ve özellikle küreselleşen dünyada daha da genişlemektedir. İnsanoğlu yaradılışı gereği yüzyıllar boyu gerek merak duygusu ile gerekse toplumsal yaşama adapte olma ya da ihtiyaçlarını karşılayabilme amacıyla çevresiyle iletişim kurmak zorunda kalmıştır.

İletişim kavramı çeşitli şekillerde tanımlanmış olmakla birlikte en genel geçer ve kısa haliyle; bir bilginin göndericiden alıcıya aktarılması süreci olarak tanımlanmaktadır. Alıcı ile paylaşılacak istenen mesajın doğru ve kaynağın istediği şekliyle anlaşılabilmesi için bazen farklı kanallar ya da birden çok kanal tercih etmek gerekebilir.

İnsanlığın var olduğu günden bu yana ihtiyaç duyduğu iletişim tarih boyunca çeşitli şekillerde gerçekleştirilmiştir. İmkan ve şartlar doğrultusunda insanlar birbirleri ile iletişim kurma çabası içine girmişlerdir. Bu çabalar bazen bireysel bazen de karşılarındaki belli bir hedef gruba karşı anlaşılacak üzere gerçekleşmiştir. Bu amaçlarla çeşitli teknik ve araçlar geliştirmişlerdir.

Eski çağlarda gündüz duman gece ateş ile başlayan iletişim ve haberleşme posta teşkilatının kurulmasıyla devam etmiştir. Telgraf, kablolu sabit telefonlar ile devam eden bu değişim ve gelişim kitle iletişim araçlarının başlangıcı sayılabilecek radyonun insan hayatına girmesi ile daha büyük kitlelerle bağlantı kurma fırsatı doğurmuştur.

20. yüzyılın başlarından itibaren internetin hayatımızda yer almasıyla e-mail, bloglar ve mikrobloglar ile iletişim yöntem ve tekniğinde ciddi değişiklikler olduğu söylenebilir. Dijital Çağ olarak da nitelendirilen 21 yüzyılda özellikle Web 2.0 kavramı aslında internette bir değişim gibi başlasa da geleneksel iletişim şekillerinde ve toplum yapısında da ciddi değişiklikler getirmiştir.

Dünyadaki tüm insanlarla bağlantı kurabilme fırsatı veren Web teknolojileri; Web 1.0 ile internet üzerinde aradığı bilgi ve içeriğe erişebilme şeklinde hizmet verirken, Web 2.0 sayesinde karşılıklı etkileşime, bilgiyi üreten, dağıtan ve tüketenden ziyade her kullanıcının aynı zamanda içerik üreticisi olabildiği sosyal medya kavramını hayatımızı dahil etmiştir.

Alan yazında sosyal medya ve Web 2.0 kavramı birbiriyle ilintili değerlendirilmiş, McLoughin & Lee (2007) çalışmalarında bu iki kavramın aynı olguyu ifade ettiği görüşü ile bu kavramları birbirleri yerine kullanmıştır. Yayla (2010), Web 2.0 ile sosyal medya

kavramının ilişkili olduğunu ancak bire bir aynı kavramı karşılamadıklarını ifade etmekte, sosyal medyayı Web 2.0 altyapısını kullanan araçların tamamı olarak tanımlamaktadır.

We Are Social, Dijital 2023 raporuna göre Dünya’da 5,16 milyar internet kullanıcısı bulunduğu ve bu rakamın dünya nüfusunun %64,4’üne denk geldiği tespit edilmiş, Türkiye’de bu oranın toplam nüfusun %83,4’ü olduğu görülmüştür. Yine aynı rapora göre Türkiye günde ortalama 7 saat 24 dakika çevrim içi olmasıyla Dünya’da 17. sıradadır. Raporda internet kullanım amaçları sıralanmış olup, Türkiye’de ilk sırada bilgi bulma amacı yer almıştır. Bu amacı haber takibi, bir işin nasıl yapılacağını öğrenme, ürün ve marka araştırma takip etmekte iken eğitim ve öğrenim ile ilgili amaçlar %49,5 ile 9. sırada yer almıştır.

Dünya’da internette geçirilen süreler aslında internetin hayatımızda ne kadar yer edindiğini göstermektedir. Yine We Are Social, 2023 Dijital Raporu’na göre internet kullanıcısı bireylerin ciddi oranda sosyal medya kullanıcısı da oldukları ifade edilmektedir. Çeşitli sosyal medya uygulamalarını kullanan bireyler Dünya’da en fazla Facebook sosyal medya platformunu kullanırken en çok zamanı TikTok uygulamasında geçirmektedirler. Türkiye’de ise internet kullanıcıları en fazla kullandıkları sosyal medya uygulamaları sırasıyla %84,9 oranında WhatsApp, %69,0 oranında YouTube ve %61,4 oranında Instagram’dır (TÜİK, 2023).

TÜİK, 2013 ve 2021 yıllarında yapmış olduğu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasına göre 6-10 yaş grubu çocukların internet kullanım oranı 2013 yılında %36,9 iken 2021 yılında %78,1’e yükselmiştir. Bu araştırmada haftada en az bir defa ve haftada bir defadan fazla internet kullananlar düzenli internet kullanıyor olarak kabul edilmiştir.

Düzenli internet kullanıcısı kabul edilen 6-10 yaş arası bireylerin ise %9,5’i sosyal medya kullanmaktadır. Haftada en az bir defa sosyal medya kullananların düzenli, sosyal medya kullanıcısı kabul edildiği bu araştırmaya göre sosyal medya kullanan çocukların %84,6’sının düzenli sosyal medya kullanıcısı olduğu tespit edilmiştir (TÜİK, 2021).

Çevrim içi olma ve sosyal medya kullanımının bu denli popüler olduğu çağımızda birçok sosyal medya platformunda 13 yaş üzeri kullanıcı yasal sınırı olmasına rağmen 6-10 yaş grubu çocukların bir kısmının sosyal medya kullanıcısı olduğu görülmektedir. Sosyal medya platformları; ücretsiz olması, kullanım kolaylığı, uyaran fazlalığı, zaman ve mekan sınırlamasının olmaması, paylaşım ve geri dönüt fırsatı vermesi gibi birçok nedenle günümüzde sıklıkla tercih edilmekte, farklı amaçlarla kullanılmaktadır.

Dünya nüfusunun büyük kısmının kullanıcısı olduğu bu sosyal medya platformlarının çocuklar üzerinde olumlu ve olumsuz birtakım etkileri bulunmakta olup, günümüzde özellikle ebeveynler tarafından çokça eleştirilmektedir.

Sosyal medya uygulamaları; yüksek oranda akran etkileşimine fırsat vermesi ile çocukların sosyal becerilerini geliştirebilir, onlara bir gruba ait olma hazzını yaşatabilmektedir. Eğitim ortamlarında özellikle pekiştirme, tekrar etme imkanı tanırken, işbirliğine teşvik etmekte, farklı kültürleri tanıma fırsatı vermektedir (O'Keeffe vd., 2011).

Sosyal medya platformlarının çocuklar üzerinde literatürde en çok gündeme gelen olumsuz etkisinin bağımlılık olduğu söylenebilir. Bağımlılık kavramı teknoloji bağımlılığı özelinde bu çalışmada detaylı şekilde açıklanmıştır. Bağımlılık dışında güvenlik tehdidi, özel bilgilerin paylaşımı, siber zorbalığa maruz kalma, fiziksel aktivite eksikliği, uykusuzluk ve obezite gibi olumsuz birçok duruma sebep olabildiği anlaşılmaktadır (Atilla, 2021).

21. yüzyılda bireylerden çağın gerektirdiği birtakım becerilere sahip olması beklenmektedir. Bu beceriler; “öğrenme ve yenilik becerileri, dijital okur yazarlık becerileri, kariyer ve hayat becerileri” dir (Wikipedia, t.y.). İçinde bulunulan çağın beklentisi bu becerilerin yaşam içerisinde ya da eğitim ortamlarında kazanılmaya ya da kazandırılmaya çalışıldığı söylenebilir. Toplumda yaşanan değişimler sonucu örgütlerde amaç, yapı, kullanılan teknoloji gibi değişkenlerin de güncellenmesi gerekmektedir (Alıç, 1990). Eğitim örgütlerinin de bu değişimden büyük oranda etkilendiği gerçektir.

Küreselleşen Dünya’da dijitalleşmenin etkisiyle eğitim ortamlarında kullanılan teknoloji ve teknolojik araç gereçler de zaman içerisinde değişiklik göstermiştir. Alkan, (1997)’ye göre kuramsal bilgiyi, işe yarar hale getiren, gerçek hayata adapte eden eğitim teknolojileridir. Yine eğitim teknolojilerinin öğrenenlerde öğrenme isteğini artırdığı, kalıcı öğrenmeler sağladığı da gerçektir (Akar ve Çelik, 2020; Aydın, 2017).

Milli Eğitim Bakanlığı dijital çağda yaşanan gelişim ve değişimleri eğitim ortamlarına yansıtmak, yeni yüzyılın bireyden beklediği davranışları onlara kazandırabilmek için yenilikleri eğitim ortamlarına entegre etmiş ve etmeye de devam etmektedir. 2012 tarihinde fiilen işleve başlayan FATİH Projesi buna örnek gösterilebilir. Son yıllarda geliştirilmeye devam eden EBA ve ÖBA platformları da Milli Eğitim Bakanlığı eliyle ortaya konulan etkileşimli, sosyal eğitim platformlarıdır.

Bu çalışmada ilkokullarda kullanılan sosyal medya uygulamalarının, ilkokul çağı çocukların eğitim yaşantılarına etkileri; ilkokullarda görev yapmakta olan okul yöneticileri, ilkokul öğretmenleri ve ilkokul kademesinde çocuğu bulunan öğrenci velilerinin görüşleri ışığında incelenmiştir.

Araştırma kapsamında okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin sosyal medya kavramını nasıl tanımladıkları, öğrencilerin veya onların eğitim hayatına katkı sağlamak amacıyla ebeveyn, öğretmen ve yöneticilerin sosyal medya kullanımları, katılımcıların sosyal medya

uygulanması olarak nitelendirdiği uygulamaların ilkokul kademesindeki öğrencilerin eğitim hayatlarına etkileri ve bu bağlamdaki öneriler incelenmiştir.

Türkiye’de 6-10 yaş grubu çocukların internet ve sosyal medya kullanım durumlarına ait istatistiklerden anlaşıldığı üzere çocukların yaş sınırlamasına rağmen, görmezden gelinemeyecek oranda sosyal medya kullanıcısı oldukları görülmektedir. Yetişkin ve çocuklar için ilgi çekici olan ve yaş sınırlamasına rağmen kullanımı engellenemeyen sosyal medya uygulamalarından maksimum verim elde etme ile ilgili önerilerin de verildiği bu çalışmaya benzer çalışmalar literatürde incelenmiş, yapılan araştırmaların büyük oranda ergen ve yetişkinleri kapsadıkları görülmüştür.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Çorum İl Merkezinde İlkokullarda kullanılan sosyal medya uygulamalarının eğitim-öğretim süreçlerine etkisinin yönetici, öğretmen ve veli bakış açısı ile incelenmesi, problemlerin tespit edilmesi ve tespit edilen problemlere yönelik öneriler sunulması amaçlanmıştır.

Belirlenen amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

- 1- İlkokul kademesindeki okul yöneticileri, öğretmenler ve bu kademedeki öğrencisi bulunan veliler sosyal medyayı nasıl tanımlamakta ve hangi amaçlara hizmet ettiğini düşünmektedirler?
- 2- İlkokul kademesindeki okul yöneticileri, öğretmenler ve bu kademedeki öğrencisi bulunan veliler ilkokullarda okul içi ve dışında kullanılan sosyal medya uygulamalarının eğitime etkisini nasıl değerlendirmektedirler?
- 3- Sosyal medya uygulamalarının eğitime olumlu katkısını artırmak, olumsuz etkilerini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için yönetici, öğretmen ve veliler neler önermektedirler?

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada ilkokullarda kullanılan sosyal medya uygulamalarının öğrencilerin eğitim yaşantılarına etkilerini tespit etmek amaçlanmaktadır. Bilindiği üzere Dünya’da bilgi ve teknolojiye erişim giderek kolaylaşmakta iken teknoloji ve teknolojik aletlerin etkisi hayatımızın her alanında fark edilir düzeyde göze çarpmaktadır. Bu alanlardan biri de eğitimidir.

En genel anlamda eğitimin çocukları topluma faydalı birer birey olarak hazırlamayı

amaçladığı söylenebilir. 6-10 yaş aralığında ilkokul öğrencisi olan çocukların teknolojik aletlere erişimi geçmiş yıllara oranla çok daha kolay olduğundan, teknolojik gelişmeleri daha fazla takip edebilmekte, yeniliklere daha hızlı entegre olabilmektedirler. Bu entegrasyon kimi zaman olumlu sonuçlar doğursa da kimi zaman olumsuz sonuçlara da neden olmaktadır.

İlkokul yaş grubu öğrencilerin özellikle taşınabilir teknolojik aletlere erişim kolaylığından sosyal medyaya erişimleri de gün geçtikçe artmaktadır. Sosyal medya uygulamalarının eğlence, iletişim gibi gerekçelerle kullanımı yaygın olmakla birlikte eğitim amacıyla da kullanımı gündeme gelmektedir. TÜİK 2021 yılı verilerine göre Türkiye’de düzenli internet kullanan çocukların %31,3’ü interneti sosyal medya için kullanmakta ve bu uygulamaları keyifli bulmakta iken eğitimin daha erişilebilir, kaliteli ve keyifli hale gelmesi için sosyal medya uygulamalarının eğitime entegre edilmesi, kontrollü kullanımının sağlanmasının verimli olacağı düşünülmektedir.

Sosyal medya uygulamaları kişilerin yalnızca bilgiye erişmesi değil aynı zamanda bilgiyi üretip paylaşması fırsatı da vermektedir. Web 2.0 araçlarının gelişmesiyle internetin daha etkileşimli hale gelmesi ile günden güne önemini artıran sosyal medya çocuk ve yetişkin fark etmeksizin kişilerin yaşamında daha fazla yer edinir hale gelmiştir. Yaşamda bunca yeri olan sosyal medya sayesinde bireyler bilgiye, içeriklere erişip onları edinen (tüketici) konumunun yanı sıra bilgi ve içerik üreten, hızlı ve ekonomik şekilde değerlendirip geri dönütler veren, içerikler üretebilen hale gelmiştir.

Bu anlamda sosyal medya ve uygulamalarının ilkokul çağındaki çocukların eğitim yaşantılarına etkisinin incelendiği çalışmalar literatürde taranmış, benzer bazı çalışmalara rastlanmış ancak ilkokul kademesindeki öğrencilerin sosyal medya uygulamalarını okul içi ve dışında kullanımlarının onların akademik yaşamlarına yansımalarının yönetici, öğretmen ve veli bakış açısı ile değerlendirildiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Hemen hemen her gün ve haftada en az bir kez kullanımın düzenli kabul edildiği TÜİK 2021 Çocuklarda Bilişim Teknolojileri kullanımı araştırmasında 6-10 yaş grubu çocukların %98,4’ünün düzenli internet kullandığı, düzenli internet kullanıcısı 6-10 yaş grubu çocuklardan ise %84,6’sının düzenli sosyal medya kullandığı tespit edilmiştir. Bu tespitlerden de yola çıkarak çocukların eğitiminden sorumlu ebeveyn, öğretmen ve okul yöneticilerinin konu hakkında görüşleri merak edilmekte, durumun çocuklar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri incelenmek istenmektedir.

Bu çalışmanın ilkokul kademesindeki öğrencilerin sosyal medya uygulamalarını eğitimde yarar sağlayacak şekilde kullanımlarını desteklemek, öneriler sunmak noktasında literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2023-2024 Eğitim Öğretim yılında Çorum İli Merkez İlçesi Resmi İlkokullarında görev yapan ve örnekleme dahil olan okul yöneticisi, öğretmen ve ilkokulda öğrencisi bulunan veliler ile sınırlıdır.

Bu araştırma yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verilen yanıtlar ve araştırmacının yüz yüze görüşmedeki gözlemleri ile sınırlıdır.

Araştırma sonuçları ve elde edilen bulguların bu sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmesi uygun görülmektedir.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya gönüllü olarak katılan okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin görüşme sorularına özgürce, doğru cevaplar verdiği kabul edilmektedir.

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümüne konu ile ilişkili alt başlıklar bölümler halinde incelenmiş, sosyal medya kavramı, sosyal medyanın tarih içerişindeki gelişimi, insan yaşamına etkileri, eğitim ile ilişkileri üzerinde durulmuştur.

2.1. Eğitim

Eğitim bireyin doğduğu günden itibaren çevresine adapte olmak amacıyla başlayan bu süreç planlı ya da plansız şekilde yaşamı boyunca devam etmektedir. Türk Dil Kurumu eğitimi; “çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine, okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye” (Türk Dil Kurumu, t.y.) olarak tanımlamaktadır.

Eğitim, karmaşık ve birçok disiplini de bünyesinde barındıran bir olgu olduğundan tarih boyunca farklı şekillerde tanımlanmıştır. Örneğin Descartes; insanın zihnini doğru şekilde kullanmasını öğrenmesi şeklinde tanımlarken Aristo; kişinin törel eylemlerde bulunmasını sağlama aracı olarak tanımlamaktadır. Kant ise, insanın eğitim yardımıyla insan olabileceğini savunmuştur (Şişman, 2022).

Eğitim ile ilgili eğitim bilimciler tarafından yapılan tanımların ortak özellikleri; bir süreç olduğu, eğitimde kişinin kendi deneyimlerinin olması gerektiği, sonuçta davranış değişikliği beklenen, değişen davranışların istendik yönde olması gerektiği sonucuna varılmıştır (Sönmez, 2020).

Toplumların kültürel değerlerini nesillerce koruması ya da bir başka deyişle nesilden nesle aktarmasının bir yolu da eğitimidir. Yalnızca bir kültürlleme değil aynı zamanda içinde bulunulan zamanın değişen ve gelişen her türlü birikimini aktarmak, yeni değerler ortaya koymak da eğitim süreciyle mümkün olabilmektedir (Yavuz, 2018).

2.1.1. Eğitimde Değişim

Toplum yaşamında meydana gelen değişiklikler, nüfusun artışı, teknolojinin gelişimi, ekonomik değişimler içinde yaşadığımız küreselleşen dünyada öne çıkan değişim alanlarından (Balay, 2004). Eğitimle mümkün olabileceği düşünülen zamanın değişen ve gelişen her türlü birikimini aktarmak amacı; yerinde sayan, geleneksel eğitim ortamlarıyla mümkün olamayacağı söylenebilir. Birçok alanda değişimin yaşandığı Dünya’da eğitimin

bunların dışında tutulması mümkün görülmemektedir.

Küreselleşen; bir başka deyişle dünyada yaşananların, yeni değer, ürün ve fikirlerin hızla yayıldığı; öğrenen, öğretene, öğretim ortamı ve eğitim sürecine etki eden birçok değişkenin sürekli gelişip değiştiği bir ortamda eğitim sisteminde değişiklikler olması zorunlu görülmektedir. Özden, (2020); Türk Eğitim Sistemi için 20. yüzyılda konulan hedeflerin 21. yüzyılda güncellenmemiş olmasını sistemde sorun olarak görmektedir. Eğitim sisteminin amacını okur yazar nesil yetiştirmek olduğunu, bu amaca ulaşıldığını ancak küreselleşen dünya için sorgulayan, analiz eden, küresel düşünüp yerel hareket eden, adaptasyon gücü yüksek, girişimci nesiller yetiştirmek olması gerektiğini belirtmektedir (Özden, 2020). 21. yüzyılda eğitimin beklenen amaçlara ulaşabilmesi için hedef kitlenin ilgi ve yeterliliklerini göz önünde bulundurma gerekliliği de doğmaktadır. Bunun yanı sıra 21. yüzyıl becerileri; “öğrenme ve yenilik becerileri, bilgi, medya teknoloji becerileri ve yaşam ve kariyer becerileri olarak karşımıza çıkmaktadır (Kylonen, 2012).

Eğitim yalnızca eğitim kurumlarında gerçekleşmemekte, toplum ile iç içe sosyal bir varlık olan insanlar için doğumuyla başlayıp büyük oranda çevresinin de etkisiyle yaşam boyu devam eden bir olgu olduğundan toplumsal yaşamdaki ve toplumsal yaşamı herhangi bir şekilde etkileyen tüm olgulardaki değişimler insanları etkilemektedir. Eğitimin girdisi kabul edilen insanın değişimi, eğitim sistemlerinde değişimi kaçınılmaz kılmaktadır.

Küreselleşen dünya ve içinde yaşadığımız bilgi çağında eğitimde bilgi anlayışının değişimi aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir;

- Kesin bilgi değil; kişiye, duruma göre anlam kazanan bilgi,
- Ansiklopedik bilgi değil, derinlemesine bilgi,
- Gelecekte işe yarayacağı düşünülen bilgi aktarımı değil, geleceğin kestirilemeyeceği bilinci ile öğrenmeyi öğretmek anlayışı,
- Sözel ve sayısal zekanın yanı sıra çoklu zeka kavramı,
- Bilgiyi aktaran ve bilgiyi alan anlayışı yerine eğitimde etkileşimi etkin kılmak (Özden, 2020).

Bilgi çağında okula olan gereksinim görece azalmış, bilgiye ulaşmanın daha hızlı, kolay ve keyifli yolları mevcut olmasına karşın bu durum okullara olan ihtiyacı ortadan kaldırmamıştır. Bu nedenle bilginin daha yoğun ve karmaşık olduğu çağımızda okullar öğrencilere bilinçli olmaları ve bilgiye erişimin yol ve yöntemlerini öğretmelidir (Balay, 2004). Bu bağlamda eğitimin ana ögesi okullarda Konfüçyüs’ün savunduğu gibi balık vermek değil, balık tutmayı öğretmek anlayışının benimsenmesi gerekmektedir.

Eğitim kurumları toplumdaki değişikliklerin etkisi altında kalmakta ve aynı zamanda

toplumun gereksinim duyduğu insan gücünü de karşılaması beklenmektedir (Balcı, 2002; Hesapçıoğlu, 2002). Bu anlamda okullardaki eğitim sistemi hali hazırda ve gelecekte ihtiyaç duyulan donanıma sahip insan gücünü sağlamak görevini de üstlendiğinden toplumsal gelişme ve değişimlere kapalı kalması mümkün değildir.

Organizasyonları değişime, bir başka ifadeyle transformasyona zorlayan faktörleri şu şekilde sıralamamız mümkündür:

- Yarış ve küreselleşme,
- Ulusal ve küresel bağlantıların önem kazanması,
- Bilişim alanında yaşanan gelişmeler,
- Materyal alanındaki değişim ve gelişim,
- Gelişen teknoloji,
- Yeni ve güncel satış sahaları, bu sahalarda yer edinme kaygısı,
- Tüketicinin bilinçlenmesi,
- Ticarete küresel anlamda standartlaşma” (Aktan & Tunç, 1998).

Toplumdaki değişimler sonucu eğitim örgütlerinde “örgütsel amaç, örgütsel yapı, insan ilişkileri, kullanılan teknoloji ve örgüt çevre ilişkilerinin” değişmesi de kaçınılmaz olmuştur (Alıç, 1990: 95). Eğitimde değişim beklenen alanlarından, kullanılan teknolojilere bu bölümün devamında değinilmiştir.

2.2. Teknoloji

Kişinin hayatta gereksinim duyduğu ihtiyaçlarını karşılamayı hedefleyen teknoloji insan yaşamının olmazsa olmazlarından (Günay ve Çalık, 2019). Yalnızca günlük yaşamdaki temel ihtiyaçlar değil hayatın her alanında yaşanan teknolojik gelişmeler insanoğlunu etkisi altına almakta, yaşanan gelişmelerle bilgi, fikir ve uygulamaların tüm dünyada hızlıca yayılması insan yaşamında teknolojiyi ihtiyaç haline getirmektedir.

Teknoloji kavramı literatürde farklı şekillerde tanımlanmış olup; Alkan (1997) kazanılmış kabiliyetlerin kullanılmasıyla tabiata egemen olmak için gerekli fonksiyonel yapılar oluşturma olarak tanımlamaktadır. Bir başka tanımla teknoloji, kullanışlı uygulamaların yapılmasını sağlayan organize olmuş bilgilerin ya da bilimsel bilgilerin sistemli uygulamalarıdır (Galbraith, s.12, 1967). Türk Dil Kurumu teknolojiyi “Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi; uygulayım bilimi” ve “insanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç ve gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü” olarak tanımlamaktadır

(TDK, t.y.). Tanımlardan hareketle teknolojinin bir uygulama bilgisi olduğu, aslında kuramsal anlamda kazanılan ve işe koşılmaya hazır bilgiler bütününe anlamlı hale getiren bir olgu olduğu söylenebilir.

Değişen ve gelişen dünyada içinde bulunulan zamana adapte olma konusunda en büyük iş eğitim kurumlarına düşmektedir. Eğitim kurumları üzerlerine düşen bu görevi yerine getirebilmek için teknolojiyi eğitim süreçlerine entegre etmeleri gerekmektedir. Günümüzde hayatın her alanına etki etmiş ve etkisini sürdürmekte olan teknolojiyi göz adı ederek çağın beklentisini karşılamak ya da ona adapte olmak eğitim kurumları için söz konusu olmamaktadır.

Özellikle 21. yüzyılda teknoloji deyince ilk akla gelen kavramın internet olduğu bir gerçektir. We Are Social, Dijital 2023 raporunda konu ile ilgili dünyadan çarpıcı istatistiklerden söz edilmektedir. Rapora göre;

- 15 Kasım 2022'de 8 milyarı geçen dünya nüfusu, 2023 yılı başında 8,01 milyara ulaştı. Artık dünya nüfusunun yüzde 57'den biraz fazlası kentsel alanlarda yaşıyor.

-2023'ün başlarında toplam 5,44 milyar insan cep telefonu kullanıyor; bu da toplam küresel nüfusun yüzde 68'ine denk geliyor. Benzersiz mobil kullanıcılar geçtiğimiz yıl yüzde 3'ün biraz üzerinde arttı ve son 12 ayda 168 milyon yeni kullanıcı oluştu.

-Bugün dünyada 5,16 milyar internet kullanıcısı var, bu da dünya toplam nüfusunun yüzde 64,4'ünün artık çevrimiçi olduğu anlamına geliyor. Veriler, küresel internet kullanıcı toplamının son 12 ayda yüzde 1,9 arttığını gösteriyor ancak veri raporlamadaki gecikmeler, gerçek büyümenin muhtemelen bu rakamın önerdiğinden daha yüksek olacağı anlamına geliyor.

-Şu anda dünya çapında 4,76 milyar sosyal medya kullanıcısı var, bu da toplam küresel nüfusun yüzde 60'ının biraz altına denk geliyor.

İnternetin sağlıktan, iletişime; eğlenceden, ticarete hayatın her alanında etkin olduğu çeşitli amaçlar için kullanıldığı görülmektedir. We Are Social 2023 Türkiye raporunda Türkiye'de internet kullanımının 15 nedeni ve yüzdesel olarak sıralaması şöyledir:

1. Bilgi Bulmak (%73,2)
2. Haber ve Etkinliklerden Haberdar Olmak (%67,6)
3. Nasıl Yapılacağını Araştırmak (%63,9)
4. Ürün ve Marka Araştırması Yapmak (%58,9)
5. Arkadaşlar ve Aile ile İletişime Kalmak (%58,3)
6. Yeni Fikirler veya İlham Bulma (%58,0)
7. Videolar, TV Şovları veya Filmleri İzlemek (%53,7)
8. Müziğe Erişim ve Dinleme (%49,6)
9. Eğitim ve Öğrenimle İlgili Amaçlar (%49,5)

10. Boş Zaman Doldurma ve Genel Tarama (%48,8)
11. Finans ve Tasarruf Yönetimi (%42,3)
12. Sağlık Sorunları ve Sağlık Ürünleri Araştırma (%39,5)
13. İşle İlgili Araştırma (%38,2)
14. Yerler, Tatil ve Seyahat Araştırma (%38)
15. Oyun Oynama (%36,4) (We Are Social, 2023)

Rapora göre ülkemizde çeşitli nedenlerle internet kullanımının gerçekleştiği, bunların en başında bilgi bulma amacının güdüldüğü görülmektedir. İnternet kullanım amaçlarından dokuzuncu sırada %49,5 oranıyla eğitim ve öğrenimle ilgili amaçların bulunduğu görülmektedir.

2.2.1. Eğitim Teknolojileri

Eğitim teknolojileri önceleri eğitim için kullanılan araç gereç anlamı taşımakta iken zamanla insanın teknolojiyle etkileşimi gibi farklı disiplinleri de içerir hale gelmiştir (Şimşek vd., 2008). Eğitimde kuram ve uygulama arasında köprü işlevini gerçekleştiren eğitim teknolojilerinin edinilen bilgi birikiminin gerçek hayatta karşılığının bulması, eğitim programlarının amaçlarını da gerçekleştirmesinde bir araç kabul edilebilir (Deryakulu, 1991). Yine eğitimde teknolojiyi bir araç olarak kabul eden Kaya (2005), teknolojinin eğitimde ulaşmak istenen hedeflere zaman ve emek israfı yaşanmadan ulaşılmasını ve hedef kitlelere daha hızlı erişim sağladığını ifade etmektedir (Putak, 2023). Alkan (1997)'a göre üretilen bilimsel bilgiyi işlevsel hale getirerek uygulamaya dönüştüren de eğitim teknolojileridir.

Eğitim teknolojilerinin eğitim öğretim süreçlerine etkisi içinde yaşanan zaman ve küreselleşen dünyada git gide etkisini artırmaktadır. Öğretim için kullanılan eğitim teknolojileri öğrencilerin öğrenme motivasyonunu pozitif yönde etkilemektedir (Akar&Çelik, 2020; Aydın, 2017). Öğrenme motivasyonunun artması eğitim sisteminde hedeflere ulaşmak için istenen, aranan bir durumdur. Eğitimde teknoloji kullanımının çoklu zeka kuramını da destekler şekilde bireysel öğrenmeyi sağlamaktadır (İşman, 2001). İlgi ve isteğin yüksek olduğu bu öğrenme ortamlarında küresel etkileşimin de yüksek olduğu ve üst düzey bilişsel yeterliliklere daha kolay ulaşılabilirdiği söylenebilir.

Eğitim teknolojilerinin başlıca yararları şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrencilerin özelliklerine ve yeterlilik alanlarına göre bireysel öğrenme ortamı sağlar.
- İş birliği ve etkileşime dayalı geliştirilebilir bir içerik sunar.
- Etkileşimli öğrenmeye fırsat tanır.

- Aktif katılımı destekler, motivasyonu yüksek tutar.
- Farklı öğrenme seçenekleri sunar.
- Nesnel bir değerlendirme imkanı tanır (Elvan & Mutlubaş, 2020).

Eğitim teknolojilerinin etkili ve kalıcı öğrenmede etkisini yapılan çalışmalar göstermektedir. İnsanlar okuduklarının %10, duyduklarının %20, gördüklerinin %30, söylediklerinin %70, hem gördüğü hem de duyduklarının %50, hem yapıp hem de söylediklerinin %90'ını hatırladığı Amerika Birleşik Devletleri'nde tespit edilmiştir (Çilenti, 1991). Araştırma sonuçlarına göre öğrenme araçları ya da ortamı ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme o kadar fazla olmaktadır. Bu durum eğitim ortamlarında teknoloji kullanımının amaçlanan hedeflere ulaşma konusunda destekleyici bir güç olduğunu göstermektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı eğitim teknolojilerinin öğrenme öğretme sürecindeki gücünü göz ardı etmemiş, özellikle eğitimde teknolojik fırsat eşitliğini gözetmek adına teknolojiye erişimi olan ve olmayan öğrenciler arası eşitsizlikleri de en aza indirmek, teknolojiyi eğitim ortamlarına entegre etmek amacıyla FATİH Projesini geliştirmiştir. FATİH Projesinin kapsamı;

- 1- “Donanım ve yazılım alt yapısının sağlanması
- 2- Eğitsel e-içeriğin sağlanması ve yönetilmesi
- 3- Öğretmenlerin hizmet içi eğitimi
- 4- Bilinçli, güvenli, yönetilebilir ve ölçülebilir bilişim teknolojileri kullanımının sağlanması
- 5- Öğretim programlarında etkin bilişim teknolojileri kullanımı” olarak ifade edilmektedir (MEB, 2023).

Bu kapsamda okullarda dersliklere etkileşimli tahta kurulmuş, öğrenci ve öğretmenlere tablet dağıtılmış, okullara internet alt yapısı sağlanmıştır. Yine bu proje kapsamında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) adları ile sosyal eğitim platformları geliştirilmiştir.

Eğitim teknolojisi öğrenme ile ilgili problemlerin analizi ve çözümünde birçok bileşeni de bünyesinde barındıran karmaşık bir süreçtir (Ergin, 1991). Eğitim kurumlarında kullanılan teknolojik araçlarla sınırlamak doğru olmamakla birlikte tüm paydaşların etkinliğini gerektirmektedir. Alkan (1997)'a göre eğitim teknolojisinin temel öğeleri;

- 1- Hedefler: Kişilerde geliştirilmesi beklenen istendik, gözlenebilir davranışlardır.
- 2- Öğrenci: Çeşitli yönleriyle değişkenlik gösteren hedef kitledir.
- 3- İnsan Gücü: Eğitimci kişilerden başlamak üzere sistem içerisindekilerin yeniliklere açık, teknolojiyi kullanma yeterliliğine sahip olmasını ifade eder.

4- Ortam: Fiziki anlamda teknoloji kullanımına fırsat veren fiziki yapı, kişinin tek başına ya da topluluk halinde gelişimini destekleyen ders ortamlarıdır.

5- Yöntem ve Teknik: Öğrenme öğretmen süreçlerinde teknoloji kullanımını destekleyen, öğrenme ve öğretmen sürecini kalıcı ve etkin hale getirmeyi esas alan teknikleri anlatmaktadır. Bir teknolojiden ancak uygun yöntem ve teknikle üst düzeyde verim alınabilir.

6- Öğrenme Durumları: Eğitim sürecinde ön öğrenmeler, hazırlık, uygulanan program gibi öğrenme gerçekleşinceye kadarki süreçteki parçalardır.

7- Değerlendirme: Beklenen amaçlara ulaşılabilme durumunu tespit etmek amacını belirtir. Klasik değerlendirme yöntemleri erine yenilikçi, çağdaş yöntemlerin benimsenmesini belirtir.

8- Kuramsal Esaslar: Yalnızca teknolojik araç ve gereçlerle ifade edilen eğitim teknolojilerine davranış bilimleri eklenmiş, bütünsel anlamda ilerlemekte olduğunu ifade etmektedir (Alkan, 1997).

Alkan (1997)'in eğitim teknolojilerinin temel öğelerinden insan gücünde bahsedildiği üzere özellikle öğretmenlerin bu teknolojileri etkin kullanabilmesi için sahip olmaları gereken yeterliliklerden söz edilmektedir. Öğretmen yeterlilik alanlarından bilişim teknolojileri kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı da bir öğretmenin;

- 1- Teknoloji okuryazarı olmak,
- 2- Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izlemek,
- 3- BİT ile ilgili yasal ve ahlaki sorumlulukları bilmek ve bunları öğrencilere kazandırmak,
- 4- BİT kullanarak bilgiyi paylaşmak,
- 5- BİT kullanarak çeşitli özelliklere sahip öğrencilere uygun öğrenme ortamları tasarlamak,
- 6- Ders planlarında BİT' i nasıl kullanacağına karar vermek,
- 7- Teknoloji kaynaklarının kullanımı ile öğrenenlere model olmak,
- 8- Mesleki gelişimini desteklemek ve verimliliğini arttırmak için bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmak, özelliklerini taşımasını beklemektedir. (MEB, 2006: 15-17)

Öğretmenlerden 21. yüzyılda eğitim teknolojileri anlamında beklenen birtakım yeterlilikler olmasının yanı sıra öğrencilerden de teknolojik birtakım yeterlilikler sahip olmaları beklenmektedir. ISTE (2007)'de eğitim teknolojileri konusunda öğrenci yeterlilikleri aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

- 1- Öğrenciler teknolojiyi kullanarak üst düzey kazanımlara erişirler.
- 2- Kişisel ve toplulukla öğrenme faaliyetlerinde birlikte çalışmaya isteklidir ve dış dünyası ile bağlantı kurabilmek için sosyal medyayı kullanır.
- 3- Dijital ortamları kullanarak bilgi ve üstü kazanımlara erişir.

4- Dijital araçlarla araştırma yapar, yeni fikirler üretir, yaratıcı ve problem çözücüdür.

5- Teknoloji ile ilgili kişisel sorunların yanı sıra toplumsal sorunları da fark eder, tüm bunlara uygun davranışlar sergiler.

6- Teknolojiyi anlar, işlevsel kullanır.

21. yüzyıl teknolojisi söz konusu olduğunda ilk akla gelenin internet ağı ve dijital ortamlarda yaşanan gelişmeler olduğu söylenebilir. İnternetin eğitimde kullanımı ile ilgili iki farklı kavram söz konusu olmaktadır. Bunlar; “İnternet Destekli Eğitim” ve “İnternet Temelli Eğitimidir”.

İnternet destekli eğitimde, internetin geleneksel eğitim ortamlarına destekleyici olarak eklenmesi olarak ifade edilebilir. İnternet bağlantısı sayesinde öğrenciler derse hazırlık, araştırma yapma, iletişim gibi amaçlar gütmektedirler (Gülner 2008).

İnternet temelli eğitim ise; öğrenciler ile eğitimcilerin farklı zaman konumlarda etkileşimde bulunmasıyla eğitim gerçekleşebilir (Aydın 2005). Öğrenciler birtakım internet tabanlı uygulamalar ve yazılımlar sayesinde kendi öğrenmelerini gerçekleştirebilirler (Erturgut 2008).

Alkan (1997), eğitim teknolojilerinin tarih içerisindeki gelişimini 5 döneme ayırmaktadır:

Tablo 1

Eğitim Teknolojilerinin Tarih İçindeki Gelişimi

Dönem	Kronoloji	Eğitim Türü	Geliştirilen Eğitim Teknolojileri
Sözlü-yazılı dönem	15. yüzyıla kadar	İnformal-formal geçiş	Kağıt- alfabe- ilk eğitimler- karatahta
Görsel-ışitsel araçlar dönemi	16 - 20. Yüzyıllar	Kitlesel eğitim	Slayt-projektör- kütüphane-mektupla uzaktan eğitim-ilkel bilgisayar-radyo
İkilem dönemi	20.yüzyıl sonlarına kadar	Kitlesel veya bireysel eğitim	TV- Bilgisayarın yaygınlaşması-Bilgisayar destekli öğretim-CD ROM-İnternetin gelişmesi

Dönem	Kronoloji	Eğitim Türü	Geliştirilen Eğitim Teknolojileri
Otomasyon dönemi	21.yüzyıl	Kitlesel veya bireysel eğitim	Akıllı sınıflar ve tahtalar- Sanal ağlar ve medya- Yaygın Uzaktan Eğitim
Sibernasyon dönemi	Gelecek yüzyıllar	Eğitim reformları	Semantik web teknolojileri- Holografik ve fiber teknolojiler vb.

Alkan, C. (1997). Eğitim Teknolojisi. Anı Yayıncılık. 5.baskı,1: 1-45, 341-344.

Eğitim teknolojilerinin tarihsel gelişimi içerisinde 21. Yüzyılda sanal ağlar, medya ve uzaktan eğitim gibi kavramların yer alıyor oluşu zaman ve mekan kısıtlaması olmaksızın ulusal ve uluslararası anlamda etkileşim ve iletişimin arttığı yeni eğitim ortamlarının söz konusu olduğunu göstermektedir.

2.3. İletişim

Toplum içerisinde yaşayan insanoğlu sosyal bir canlı olduğundan diğer insanlarla iletişim kurma ihtiyacı hissetmektedir. İletişim literatürde birçok farklı şekilde tanımlanmaktadır. Güvenç (2004) iletişimi; yaşamdaki her şeyi birbirine bağlayan, insanları bir arada tutan en önemli araç olarak tanımlamakta iken Çilenti (1979); bilgi, beceri düşünce ve duyguların paylaşılması süreci olarak ifade etmektedir. Her iki tanımdan hareketle insanların hayatın her alanında paylaşmaya, ifade etmeye ya da dinlemeye ihtiyaç duyduğu söylenebilir. İletişim aynı zamanda bir bilgi inşa etme, bu bilgiyi devretme ve ona anlam kazandırma sürecidir (Dökmen, 2005). “Kişiler arası iletişim, bilgi, düşünce, duygu, tutum ve kanılarla, davranış biçimlerinin kaynak ve alıcı arasındaki bir ilişkileşme yoluyla bir insandan diğerine bazı oluklar kullanarak ve değişim maksadıyla aktarılması sürecidir” (Demiray, 2007: s.9). İnsanları bilgi sahibi yapma, neşelendirmek, yetiştirmek ve bilgiyi dağıtma amaçlarını güden bir araçtır (Tutar vd., 2006). Tanımlardan hareketle görüleceği üzere iletişim anne karnından itibaren yaşamı boyunca insanların ihtiyaç duyduğu, biyolojik varlığını toplumsallaştırma anlamında büyük önem kazanan bir kavram olarak açıklanabilir. Bilgi sahibi olma ve bilgilendirme, çatışma çözme gibi birçok amacı bulunan iletişim sağlıklı ve etkili kurulduğu sürece bu amaçlara erişilebilir. Etkili bir iletişimde kaynak, mesaj, kanal, alıcı ve geri bildirim unsurlarının bulunması gerekmektedir (Peltekoğlu, 2016).

2.3.1. İletişim Unsurları

2.3.1.1. Kaynak

İletiyi karşı tarafa gönderen, mesajı vermek isteyendir. Bu gönderen bir ya da birden çok kişi, grup olabilir. Mesaj ile belli bir amaca ulaşmak isteyen kaynağın etkili olabilmesi için birtakım becerilere sahip olması; iletmek istediği mesajla ilgili bilgi sahibi olması ve kullanacağı kanalı ve nedenini bilmesi gerekmektedir. Aksi halde kaynak iletişimi başlatan olmaktan ziyade aktaran konumunda olmaktadır (Uğur, 2010).

2.3.1.2. Mesaj

İletişimde alıcıya asıl anlatılmak istenen düşüncedir. Bu düşünce bazen sözlerle bazen de sözsüz olarak ifade edilebilir. Farklı şekillerle iletilebilen mesajın iyi şekillendirilmiş olması, alıcı ile kaynak tarafından aynı şekilde anlamlandırılıyor olması gerekmektedir. Aksi halde iletmek istenen mesaj alıcıya kaynak tarafından anlaşıldığı şekilde ulaşmayacak, iletişim sorunları ortaya çıkacaktır.

2.3.1.3. Kanal

Kaynak tarafından alıcıya iletmek istenen mesaj için seçilen yol, teknik, ortam olarak ifade edilebilir. Alıcının duyu organlarına gelirken kanalları kullanan mesaj bazen sadece görsel, bazen işitsel olabilirken, bazen de birden çok duyu organına hitap edebilir. Bir mesaj ne kadar çok duyu organına hitap ediyorsa o kadar etkin bir iletişimin varlığından söz edilebilir (Tutar & Yılmaz, 2013). Ayrıca kaynak tarafından seçilen kanalın mesaja uygun ve alıcı tarafından anlaşılabilir olması önemlidir (Çağdaş, 2002). Alıcının fiziksel, duygusal ve zihinsel anlamda mesajı doğru şekilde algılayabileceği kanal seçilmelidir. Aksi halde gönderilen mesaj, alıcı kişi veya kitlelerce doğru şekilde anlamlandırılmayacaktır.

2.3.1.4. Alıcı

İletişimi başlatan kaynak tarafından bazı kanallar kullanılarak iletilen mesajı alıp anlamlandıran, bu mesaja çeşitli şekillerde dönüt veren taraftır (Zıllıoğlu, 1996). Mesajın hedefinde olan kişi, kişiler ya da kitle kaynak tarafından analiz edilip ileti ve kanal hedef kitleye uygun seçilirse iletişimde başarı oranı artacaktır (Işık, 2018). Bunun yanı sıra alıcının iletişim becerileri, mesaj hakkındaki bilgi ve yeterlilikleri de sürecin başarılı olmasında önemli bir etkindir (Demiray, 2007).

2.3.1.5. Geri Bildirim

İletişim sürecinin bir değerlendirmesi olarak da nitelendirilebilecek geri bildirim, mesajın alıcısındaki etkisi ve alıcının tepkisi olarak açıklanabilir. Bu anlamda karşılıklı ve etkileşimli bir iletişimin de olmazsa olmazıdır (Tutar ve Yılmaz, 2013). Verilmek istenen mesajın kaynağın ifade etmek istediği anlamı ile anlaşılıp anlaşılmadığının kontrolü bu aşamada sağlanır. Ayrıca iletişim sürecinde alıcının aktif olmasını sağlayan unsur geri bildirimdir (Uğur, 2010). Geri bildirimin bir başka ifade ile geri beslemenin olmadığı iletişim tek yönlü, yalnızca aktarımın olduğu bir iletişimdir. Alıcıyı iletişim sürecine dahil etmek ve iletişimin beklenen yönde olup olmadığı ile ilgili dönütü veren ise geri bildirimdir.

2.3.2. İletişim Türleri

İnsanlar görünürde çoğunlukla konuşma becerilerini kullanarak iletişim kurmayı tercih ediyor olsa da bazen bir bakış, bir tavır söylenen sözlerden daha etkili olabilir. Bu durum iletişimin yalnızca söylenen sözlerden ibaret olmadığını göstermektedir. Bu bölümde sözlü, sözsüz ve yazılı iletişim kavramları incelenmiştir.

2.3.2.1. Sözlü İletişim

Karşı tarafa verilmek istenen mesajın işitsel öğeler tarafından algılanabilir şekilde iletilmesi konuşmadır (Taşer, 2000). İnsanların duygu, düşünce ve fikirlerini karşı tarafa ifade edebilmek amacıyla sıklıkla başvurduğu bir yöntem olan konuşma, dil sayesinde gelişmektedir (Güneş, 2021). İnsanlara özgü olan ortak bir dil sayesinde gelişen konuşma aynı toplum içinde yaşayan insanların uyuşması, kültür aktarımı, toplumsal ve kişisel ihtiyaçların karşılanması için en önemli iletişim türü olduğu söylenebilir (Kama &Doğan, 2023).

Bir toplantı, söyleşi, konferans, eğitim ya da kişisel yapılan muhabbetlerde sözlü iletişim kullanılmaktadır (Mısırlı, 2013). Hayatta sözel iletişim diğer iletişim türlerine oranla çok daha fazla kullanılmaktadır. Nalıncı (2000), rutin hayatımızın %50 ile %80 aralığında iletişim kurarak geçtiğinden söz etmektedir. Kurulan iletişimlerin ise %45'i dinleme %30'u ise konuşma olarak ifade edilmektedir.

Sözlü iletişimde dil ile söylenenlerin yanı sıra ses tonu, sesin rengi, hızı gibi birçok etmenden söz etmek mümkündür. Tüm bu unsurlar mesajın içeriğini, anlamını değiştirebilmektedir. Bir sözün nasıl söylendiğini ifade eden bu unsurlar da dil ötesi iletişim olarak nitelendirilmektedir (Tutar ve Yılmaz, 2013).

Başarılı bir sözel iletişim için Sillars (1995) birtakım önerilerde bulunmuştur. Bunlar:

- Aktarılabacak bilgi ya da düşüncenin tanımlanması,
- İletişim sonucu hedefin tanımlanması,
- Mesajın alıcının doğru anlayabileceği bir lisanda verilmesi,
- Dinleyen kişinin dönütlerini gözlemleme,
- Bireysel stres ve stres kaynaklarından uzak kalma,
- Alıcı kişiyi de dikkatle dinleme,
- Sözsüz iletişim unsurlarını kullanma ve gözlemedir.

2.3.2.2. Sözsüz İletişim

Sözsüz iletişim iletişimin göz ile görünen kısmı olarak ifade edilebilir. Alkan (2016), sözsüz iletişimi sözle söylenenler dışında jest ve mimiklerle verilen mesaj ya da verilmek istenen mesajın jest ve mimiklerle kuvvetlendirilmesi olarak tanımlamaktadır. Yüz ifadesi, duruş, bakış, el kol hareketleri bunlara örnek verilebilir. Hatta Demiray, (2007) giyim kuşam ve kullanılan renkleri de sözsüz iletişim unsuru olarak ifade etmektedir. Kaynak tarafından konuşma kanalıyla verilmek istenen mesaja uygun bir ses tonu, uygun jest ve mimikler mesajın alıcı tarafından algılanmasını kolaylaştıracak, iletişimin daha başarılı olmasını sağlayacaktır. Sözsüz iletişim sayesinde özellikle duyguların alıcıya aktarımı sağlanacağı için mesajın doğru yorumlanması ihtimali artacaktır (Güven, 2013). İletişimde bulunulan kişinin sadece sesini duymakla yetinmez sağlıklı bir iletişim ve verilmek istenen mesajın tamamının doğru şekilde alınabilmesi için bedeni kişiye dönerek kendisini görmek ve görünmek istemek sözsüz iletişim öğelerini almak ve anlamlandırmak içindir.

Sözsüz iletişim bilinçli olarak kullanılabileceği gibi bilinç dışı da gelişebilir (Dökmen, 2005). Bu nedenle kişiler konuşmalar dahi gözle görülebilir birtakım sözsüz iletişim öğeleri sayesinde birbirleri hakkında fikir sahibi olabilirler. Ayrıca bazen sözle ifade edilemeyen ya da edilmek istenmeyen durumlarda sözsüz iletişim ön plana çıkmaktadır. Kimi zaman da sözle söyleneneler ile sözsüz iletişim unsurları birbiri ile tutarlı olmamakta, bu durumlarda sözsüz iletişim öğeleri bir diğer deyişle beden dilinin verdiği mesaj daha geçerli kabul edilmektedir (Koç, 2004).

Sözsüz iletişim unsurları kültürden kültüre farklı anlamlar ifade edebilir. Örneğin; yabancı bir insanla konuşurken olması gereken fiziki mesafe, aynı ya da farklı cinsiyetten insanların birbirlerine dokunması farklı kültürlerde farklı anlamlar ifade etmektedir (Jones & Quach, 2007). Bu nedenle özellikle sözsüz iletişimde başarılı bir iletişimden söz edilebilmesi için içinde bulunulan toplumun benimsediği kültürü bilmek ve önemsemek gerekmektedir.

2.3.2.3. Yazılı İletişim

“Söz uçar yazı kalır” ata sözünün de desteklediği üzere yazılı iletişim sözlü iletişimin zamansal anlamda sürekliliğine katkıda bulunan bir iletişim şeklidir (Güngör, 2011). Duygu, fikir ve bilgilerin tarih boyunca doğru şekilde kalıcılığını sağlayan yazıdır. Bu nedenle şahıslar ve kurumlar yazılı iletişimi hem kalıcılık hem de kanıt oluşturması amacıyla sıklıkla kullanırlar (Kama & Doğan, 2023).

Yazılı iletişim sözlü iletişime kıyasla kısa sürede geri dönüt alma ya da ses tonu gibi dil ötesi unsurların gözleminden uzak olması anlamında dezavantajlı görülebilir. Ancak zamansal anlamda kalıcılığı ve mekânsal anlamda sesin erişemediği noktalara erişebiliyor olması, alıcının mesajı tekrar tekrar gözden geçirme şansının olması yönleri sözlü iletişime karşı avantajları olarak gösterilebilir (Tutar & Küçük, 2003). Yine yazılı iletişimi başlatacak kişinin de mesajını kontrol etme, düzeltme, ekleme, çıkarma şansının olması yazılı iletişimin tercih edilme sebeplerindendir. Dale Carnegie’nin ifade ettiği gibi; “Söyleyeceğiniz sözü yazmak, sizi düşünmeye ve düşüncelerinizi tasfiyeye sevk eder.”

2.3.3. İletişim Şekilleri

Karadoğan Doruk (2017)’ye göre iletişim; kişinin kendisi ile, kendisi dışındakilerle, örgüt ile ve bir kitleye yönelik olarak gerçekleşmektedir.

2.3.3.1 Kişinin Kendisi ile İletişimi

Bireyin kendi yaşamına yönelip iç dünyası ile kurduğu iletişimdir. Bu, bireyin kendi iç dünyasına yönelerek gereksinimlerini, hislerini, inançlarını sorgulaması, fark etmesi, anlamlandırması süreci kişinin kendi huzurunu sağlar. Kendi iç dünyasında huzurlu, mutlu olan bireylerin diğer insanlarla iletişimlerinin daha başarılı ve sorunlara karşı çözüm odaklı olmaları olasıdır (Vural, 2009). Kişinin kendi iç dünyasında var olan sorunları fark edip çözmesi, ihtiyaçlarının farkında olması ve gidermesi, amaçlarını bilmesi ve yol haritası çizmesi dış dünya ile başarılı ilişkiler kurmasında ön koşul olarak değerlendirilebilir.

2.3.3.2. Kişiler Arası İletişim

Kişinin bir başkasının varlığını fark etmesi ile başlayan bir süreçtir. Bazen sözlü iletişim bazen de sözsüz, beden ile gerçekleşen bu iletişimde karşılıklı olarak etkileşimin varlığı söz

konusudur. Kaynak ve alıcının süreç içerisinde değiştiği, sürekli geri bildirimlerin verildiği bu iletişim türü bazen yüz yüze gerçekleşirken bazen farklı iletişim araçları kanalıyla da gerçekleşebilir (Tutar & Yılmaz, 2013).

Kişiler arası iletişim birtakım unsurlardan etkilenmektedir. Dökmen (2005)'e göre bunlar;

Biliş: Mesajın alıcı tarafından alınarak değerlendirilmesi, anlamlandırılması, kullanılması sürecidir.

Algı: İletişim sürecinde algılamada önceliklerin farklılaşması nedeniyle aynı ya da benzer durumdaki kişilerce farklı algılanabilir oluşudur.

Duygu: Birtakım duygu yoğunluklarının iletişimi kuvvetlendirmesi ya da engellemesidir.

Bilinçdışı: Kişinin önceki yaşam deneyimlerine bağlı olarak gelişen bilinç altındaki deneyimlerinin kişiler arası iletişime etkileridir.

İhtiyaçlar: Öncelikli ihtiyaçların giderilmemiş olmasından kaynaklı iletişimin bozulması, sağlıklı iletişim kurulamamasıdır.

İletişim Kabiliyeti: İletişim sürecinde yapılan yanlış seçimler, kullanılan yanlış yol ya da tekniklerden kaynaklı çatışma yaşanmasıdır.

Kişisel Etmenler: Kişiye özel fiziki, bilişsel ya da ruhsal durumun kişiler arası iletişime etkileridir.

Kültürel Etmenler: Toplumsal yaşamda farklı kültürlerde mesajların farklı anlam ifade ediyor olabilmesinden kaynaklı ortaya çıkan iletişim sorunlarının kaynağıdır.

Roller: Toplumda kişilere yüklenen rol ve pozisyonlardan kaynaklı iletişim sorunlarını ifade etmektedir.

Çevre: İletişim ortamı olarak da ifade edilebilecek fiziki ve sosyal çevre kaynaklı mesajların alıcı tarafından farklı anlaşılması, farklı değerlendirilmesi nedenidir.

Mesajın Niteliği: Kaynak tarafından iletilen mesajın, mesajın niteliği bakımından eksik, yetersiz ya da hatalı olması nedeniyle iletişim sorunlarına yol açmasıdır.

2.3.3.3. Örgütsel İletişim

Örgüt, belli bir ya da birden çok amacı gerçekleştirmek üzere oluşan gruplardır. Bu gruplar ortak hedeflerine ulaşmak için gereken görevleri, istenen ya da istenmeyen durumları birbirleriyle paylaşmak dolayısıyla iletişimde bulunmak zorundadır. İletişimin bu anlamda örgütler için hayati önem arz ettiği söylenebilir. Her örgütün içinde bulunduğu koşullar ve örgüt

üyelerine bağlı olarak iletişim şekilleri farklılaşabilir. Bu farklılaşmanın yanı sıra örgütsel iletişimin amacı değişmemekte, örgütsel hedeflere ulaşmayı, örgütün dışarı ile bağlantısını ve örgütün devamlılığını sağlamayı amaçlamaktadır (Paksoy, 2001).

Hiyerarşik bir iletişim türü olarak da değerlendirilen örgütsel iletişim iş yaşamında sıklıkla kullanılmaktadır (Aziz, 2010). Bunun yanı sıra birçok alanda gereksinimlerden doğan farklı büyüklükte örgütlerin varlığı söz konusudur (Dinçer & Fidan 1996). Bir şirket çalışanlarının oluşturduğu örgütten söz ederken, okullarda oluşan sınıflar da aynı amaçlara yönelik bir araya gelen bireylerden oluşması nedeniyle örgüt olarak değerlendirilebilir.

2.3.3.4. Kitle İletişimi

Kitle iletişimi, kaynak tarafından oluşturulan mesajın bazı araçlar kullanılarak insan topluluklarına sunulması yoluyla gerçekleşen iletişim türüdür. Kitlelere iletmek amacıyla kullanılan araçlara ise kitle iletişim araçları (kitap, dergi, radyo, televizyon gibi) denilmektedir. Bu iletişim türünde kitle iletişim araçları kanalıyla iletilen mesajlar, alıcı kitle tarafından kişisel değişkenlerin de etkisiyle alınarak yorumlanır. Bu yorumlamalar sonucu kişi kendi yaşam deneyimlerine göre mesajdan etkilenir (Alkış, 2020).

Kitle iletişiminde genellikle; bilgi verme, duyurma, kamuoyu oluşturma, eğitme, tanıtma gibi amaçların gerçekleşmesi hedeflenmektedir (Karadoğan Doruk, 2017). Bunun yanı sıra Uğur (2010)'a göre kitle iletişim araçları;

- Kişisel ve toplumsal alanda hem yurt içi hem de küresel anlamda bilgi aktarımını sağlar.
- Uluslararası yakınlaşmaya fırsat tanır
- Toplumsal hedeflere ulaşmada motivasyon sağlar.
- Eğitim seviyesinin yükselmesine katkı sağlar.
- Toplumsal kültürün aktarımının yanı sıra gelişmesine katkıda bulunur.

Gelişen dünya ile birlikte haberleşme insan hayatında büyük öneme sahip olmuştur. Ulusal ve uluslararası haberleşme ihtiyacı kitle iletişim araçları sayesinde gerçekleşmekte olup toplumdaki bireyler kitle iletişim araçları aracılığıyla yönlendirilmektedir. Bu gibi nedenlerle hem kendi hem de kendi dışındaki toplumları etkileyebilenler, kitle iletişim araçlarını başarıyla kullananlardır (Uğur, 2010).

2.4.Sosyal Medya

Edosomwan, vd., (2011) Sosyal medyayı; çevrimiçi gruplar tarafından elektronik

iletişim kurma biçimi olarak tanımlamaktadır. Wikipedia, (2023) sözlüğünde ise sosyal medya; “kullanıcıların internette aradığı, kullandığı ve içerik ürettiğı interaktif iletişim platform” olarak tanımlanmaktadır.

Kullanıcıların pasif kalarak kullandığı Web 1.0’dan sonra Web 2.0 teknolojilerinin gelişmesiyle bilgiyi alan konumundan, aktaran, dönüt veren, değerlendiren konumuna geçmesiyle ortaya çıkmıştır; sosyal medya. Sosyal medyanın ortaya çıkması ve gelişmesiyle alışılagelmiş iletişim şekilleri bütünüyle değişme eğilimi göstermiştir. Özellikle kurumsal anlamda hiyerarşik iletişim, daha zgr ve demokratik, taraflara söz hakkı veren bir şekil almaya başlamıştır. G; bilgi ya da ürünü pazarlayanın yanı sıra, hakkında sosyal mecralarda yorum yapan, deneyim paylaşanların da eline geçmiştir (Tuncer vd., 2013).

Alan yazında sosyal medya, sosyal ağ ve Web 2.0 kavramları genellikle birbiriyle ilişkilendirilmiş olup McLoughin, Lee (2007) ve Rheingold (2008) kimi çalışmalarda bu kavramların birbiri yerine kullanıldığını aynı kavramı karşıladıklarına değinmişlerdir. Yayla (2010) “Sosyal medya ve Web 2.0’ın birbirleriyle ilişkili olmakla beraber birbirlerinden ayrı kavramlar olduğunu ve Web 2.0’ın bir uygulamalar platformu iken, sosyal medyanın bu altyapıları kullanan iletişim araçlarının bütününe verilen ad olduğunu” değerlendirmektedir. Jones vd. (2010) ise Web 2.0 ‘da kullananlar data üretmeye odaklı iken sosyal medyada daha fazla hedefe yönelik gruplar oluşturma ön plana çıkmaktadır.

Kıyaslardan hareketle sosyal medya, sosyal ağlar ve Web 2.0 araçları; kullanıcıların içerik üretmesine izin vermesi, çeşitli yollarla geri bildirimde bulunmayı destekliyor oluşu, hedef ve ilgiye göre topluluklar oluşturma imkanı tanıyor olmalarıyla birbiriyle ilintili, kimi zaman da birbiri yerine kullanılan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.4.1.Sosyal Medyanın Tarihsel Gelişimi

Sosyal medya günümüzde her yaş grubu ve statü için ilgi çekici hale gelmiştir. Sosyal medyanın insan ilişkileri, hızlı ve çift yönlü bir iletişim, üretim, pazarlama, eğitim gibi birçok alanda ekonomik ve kolay olması açısından tercih edilir olduğu söylenebilir (Batman, 2014).

İnternetin gelişimi sürecinde Web 1.0 ve Web 2.0 dönemlerinden söz edilmektedir. Web 1.0; içeriğı yayımlayan ve okuyandan oluşup tek taraflı bir iletişim sağlamakta iken internet siteleri birer el ilanını andırmakta idi (Koçer & etinkaya, 2014).

Web 2.0’ın ortaya çıkışı ve yaygınlaşması ile 21. yüzyıl başlarından itibaren internet üzerindeki iletişim tek yönlü olmaktan çıkıp, geri dönüt verilebilen hatta eş zamanlı bilgi aktarımına fırsat veren bir hale dnşmştir. Bu değişimle bilgiyi tüketen konumundaki

kullanıcı, eş zamanlı üreten konumuna da gelmiştir (Aytekin, 2012:102 aktaran Batman, 2014).

Tablo 2

Web 1.0 ile Web 2.0'ın Karşılaştırması

Web 1.0	Web 2.0
Statik reklamlar	Sitedeki içeriğe göre reklam gösteren Google AdSense
O-foto gibi fotoğrafları sadece kendi kullanımınız için saklayacağınız ortamlar	Milyonlarla paylaşabileceğiniz Flickr
Müzik indirmek için listeleri gezeceğiniz bir mp3.com	Şarkı adını yazıp arama yaptığınız Fizy.com
Ansiklopedik bilgiyi arayacağınız yer Britannica Online	Ansiklopedik bilginin aşamalı şekilde olduğu Wikipedia
HTML kodlu kişisel web siteleri	Bloglar
Alan adı için akılda kalıcı tanımlamalar seçmek	Akılda kalmak ya da öne çıkmak için arama motorları optimizasyonları geliştirmek
Sayfa görüntülenme sayısı	Tıklamaların değerli hale gelmesi
İçerik yönetim sistemleri	Herkesin bir şeyler söyleyebildiği Wikipedia
Klasör yapıları (taxonomy)	Tag yapıları (tagging, “folksonomy”)

Kaynak: O'Reilly, T. (2005), What is Web 2.0, <http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-2.0.html> aktaran Kara, 2013:32.

Web 2.0 teknolojisinin kullanılmaya başlanmasıyla çevrimiçi platformlar aracılığı ile kullanıcıların bilgiyi üretmesi, paylaşması ve çoğaltması söz konusu olmuştur. Bu durum sosyal medyanın zaman içerisinde etkin hale gelmesinin temellerindendir (Büyükaslan & Kırık, 2016: 145-160).

Web 2.0 teknolojisi sonrası Web 3.0 ile daha fazla bireyselleştirilmiş internet kullanımı kullanıcıların hizmetine sunulmuştur (Domingues, 2018, akt. Sarıoğlu & Özgen, 2018:1068-1078). Bu teknoloji ile dijital ortamdaki doneler akıllı asistanlar ile daha anlamlı kategorize edilerek işlenmektedir (Süllü, 2018:131).

Gelişmelerin devam ettiği günümüzde Web 4.0 teknolojisi ile her dilde sesli aramalar ve dijital asistanlar yardımıyla kullanıcılara tercih sunan bir yazılım kullanıma sunulmuştur. Bu yazılım sayesinde sistemler işlemlerin sıralamasına karar verebilmektedir (Choudhury, 2014).

Halen geliştirme aşamasında olan Web 5.0 ve Web 6.0 sürümleri mevcut olmakla birlikte, Web 5.0'te daha çok yapay zekanın ön plana çıkması söz konusudur. Web 5.0'ın yine kablolu

bağlantılara ihtiyaç duyacağı, Web 6.0'da ise herhangi bir altyapı olmaksızın işler halde olması beklenmektedir (Kavut, 2018).

3.4.2.Web 2.0 Araçları

Web 2.0, Web 1.0 sonrası gelişen karşılıklı etkileşime izin veren internet altyapısı olduğu söylenebilir. Bu alt yapıyı kullanan etkileşim, iş birliği ve paylaşım fırsatı veren araçlar Web 2.0 araçları olarak tanımlanmaktadır (Nichol vd., 2012). Kullanıcıların fiziken bir araya gelme mecburiyeti olmaksızın etkileşimi ve iş birliği yapmalarına imkan tanıyan internet tabanlı uygulamalarıdır (Tu vd., 2008). İçerik oluşturma, içeriği paylaşma, saklama, dönüt verme değerlendirme gibi özellikleri kullanıcıların kolayca yapabilmesini sağlayan yeni nesil internet teknolojilerinden Web 2.0'dır (Ajjan & Hardshorne, 2008).

Küreselleşen dünyada eğitim amaçları ve eğitim sonucu bireyden beklenen davranışların çağın beklentileri yönünde değişmesiyle Web 2.0 araçları daha fazla gündeme gelir olmuştur. 21. yüzyılda bireyden teknoloji okur yazarı olması, hazır bilgiye erişmek yerine bilgiyi bulan, üreten, sorgulayan, analiz eden, yaratıcı bir kimlik oluşturması beklenmektedir. Birey 21. yüzyılın eğitim beklentilerini karşılayabilmeli, bilişim teknolojilerini ihtiyacı karşılayabilecek seviyede kullanabilmelidir (İlhan, 2004).

Eğitimde ilgi ve isteği artırma, kolay ve kalıcı öğrenme, öğrenmeyi öğrenme gibi olumlu etkileri olmaktadır (Byrne, 2009). Web 2.0 teknolojilerinin sağladığı faydalar (etkileşimin yüksek olması, öğrenenlerin aynı zamanda aktif katılımcı olması, farklı değerlendirme tekniklerine fırsat vermesi) nedeniyle eğitimde kullanımı gitgide artmaktadır (Punie & Cabrera, 2006; Baran & Atıcı, 2013). Zaman içerisinde eğitimde beklenen amaçlara ulaşabilmek için Web 2.0 araçlarının eğitim ortamlarına daha fazla entegre edilmesi gerekliliği olduğu söylenebilir.

Web 2.0 sayesinde insanlar kullanıcı olmanın yanı sıra aynı zamanda internet üzerindeki etkinliklerini artırmaktadırlar (Consalvo, 2005). Etkileşimi desteklemesi, iş birliği fırsatı vermesi, kullanıcıların yalnızca içeriğe erişen, bilgiyi edinen konumundan çıkarak bilgi ve içerik üretip paylaşabilen konumuna geçmesini destekliyor oluşu ile Web 2.0 uygulamaları 21. yüzyılda özellikle eğitimde sıkça adından bahsettirir olmuştur.

Eğitim alanında halen kullanılan ve her geçen gün geliştirilmekte olan Web 2.0 araçları kullanım amaçlarına göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır:

Tablo 3*Web 2.0 Araçlarının Sınıflandırılması*

Animasyon Araçları	Kodlama Araçları	Sınıf Yönetimi Araçları
Anket Araçları	Logo ve Tasarım Araçları	Sunum Araçları
Depolama ve Dosyalama Araçları	Müzik ve Araçları	Takım ve Grup Oluşturma Araçları
Dijital Pano Araçları	Oyun Geliştirme Araçları	Takvim, Çizelge Araçları
Elektronik Kitap Araçları	Sosyal Paylaşım Siteleri	Metin ve Yazarlık Araçları
Harita Araçları	Sanal Gerçeklik Araçları	Video Araçları
Fotoğraf ve Resim Araçları	Poster ve Afiş Araçları	Video Konferans Araçları
Test ve Sınav Araçları	Karikatür ve Çizim Araçları	Web Geliştirme Araçları

Kaynak: Altıok vd., (2017:2)

3.4.3.Sosyal Medya ve Eğitim

Öğrenmede etkileşim ve iletişimin önemi dikkat çekerken etkili bir iletişim sonucu eğitim ve öğretim ortam ve yaşantılarının zenginleştiğinden söz edilebilir. 21. yüzyılda bu etkileşimin ister yerelde, ihtiyaca göre de küresel bağlantılar kurmak üzere sosyal medya sayesinde gerçekleşebildiği söylenebilir.

Eğitim maksadıyla hedeflere özel olarak geliştirilen sosyal medya uygulamaları; Harizon (2015) raporuna göre bireylerde daha kalıcı ve gerçek hayata dönük öğrenmelerin gerçekleşmesini sağlar. Günün büyük bölümünün sosyal ağlarda çevrimiçi olarak geçirildiği küreselleşen dünyada bu durumun eğitim açısından fırsata çevrilmesi, herhangi bir zamana bağlı kalmaksızın öğrencilere gerçek hayat ile eğitim programları arasında bağlantı kurma imkanı tanıyacaktır.

Karaman vd. (2008) çalışmalarında alan yazındaki 74 araştırmayı incelemiş Web 2.0 araçlarının eğitime katkılarını; birlikte çalışma davranışı edinme, öğrenmenin etkin hale gelmesi, düşünme yetilerini üst seviyeye çıkarma, bilgiyi anlamlandırma, problem çözmede yapılandırmacılık, bireye özgünlük, kişisel gelişim ve sorumluluk bilinci olarak ifade etmektedir. Literatürde erişilen kaynaklardan anlaşıldığı üzere sosyal medya, sosyal ağlar, Web 2.0 araçları eğitimde etkin ve doğru kullanımla destekleyici olabilmektedir.

Okullarda teknoloji kullanımının beklenenin altında kaldığı görülmekte ve bunun sebebi ise okul yöneticilerinin bu alanda yetersiz olmasına bağlanmaktadır (Söğüt, 2020; Vedit, 2013). Eğitim yöneticilerinin kurumlarını ve öğrencilerini teknolojiyi okuyup anlayan,

hayatına adapte edip faydalarından istifade edebilen niteliklere erişmesinde kendi teknolojik yeterliliklerini artırmaları gerekmektedir. Görüldüğü üzere yalnızca teknolojik araçları eğitim ortamlarına getirmek beklenen başarıyı tam anlamıyla getirmemekte, bunun yanı sıra diğer paydaşların da teknoloji okur yazarı ve isteklisi olması gerekmektedir.

3.4.4.İstatistiksel Veriler

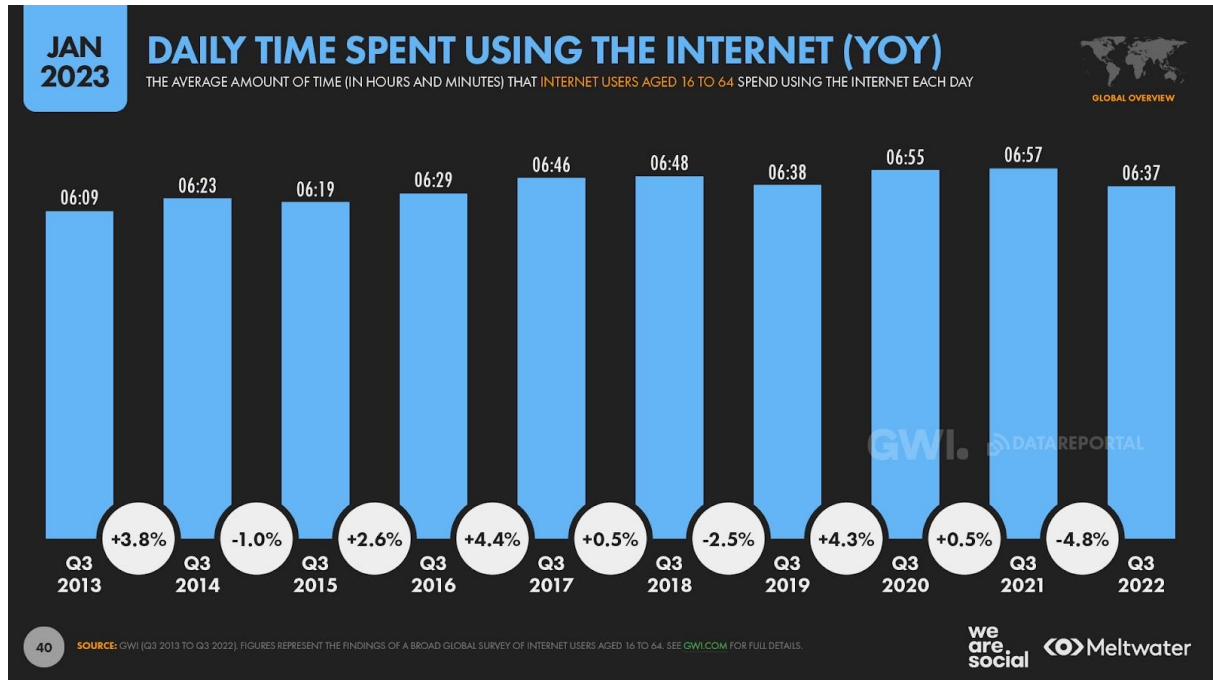
We Are Social 2023 raporunda Dünya’da dijital kullanım anlamında ortaya çıkan değişimler raporlanmıştır. Rapora ait bazı verilere bu çalışmada yer verilmiştir.

Rapora göre; 2022 Kasım ayında yaklaşık 8 milyar olan dünya nüfusu 2023 yılında 8.01’e ulaşmıştır. Dünya nüfusunun %57’den fazlasının kırsal alan dışında yaşadığı belirtilmektedir.

Türkiye’de ise TÜİK’in 2023 yılı Hane Halkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması’na göre 2023 yılında evlerde internete erişim oranı geçen yıla oranla % 1,4 puan artarak %95,5’e eriştiği, internet kullanan bireylerin oranı 16-74 yaş grubunda erkeklerde %90,9, kadınlarda %83,3 olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 1

Yıllara Göre Dünyada İnternet Kullanım Süreleri

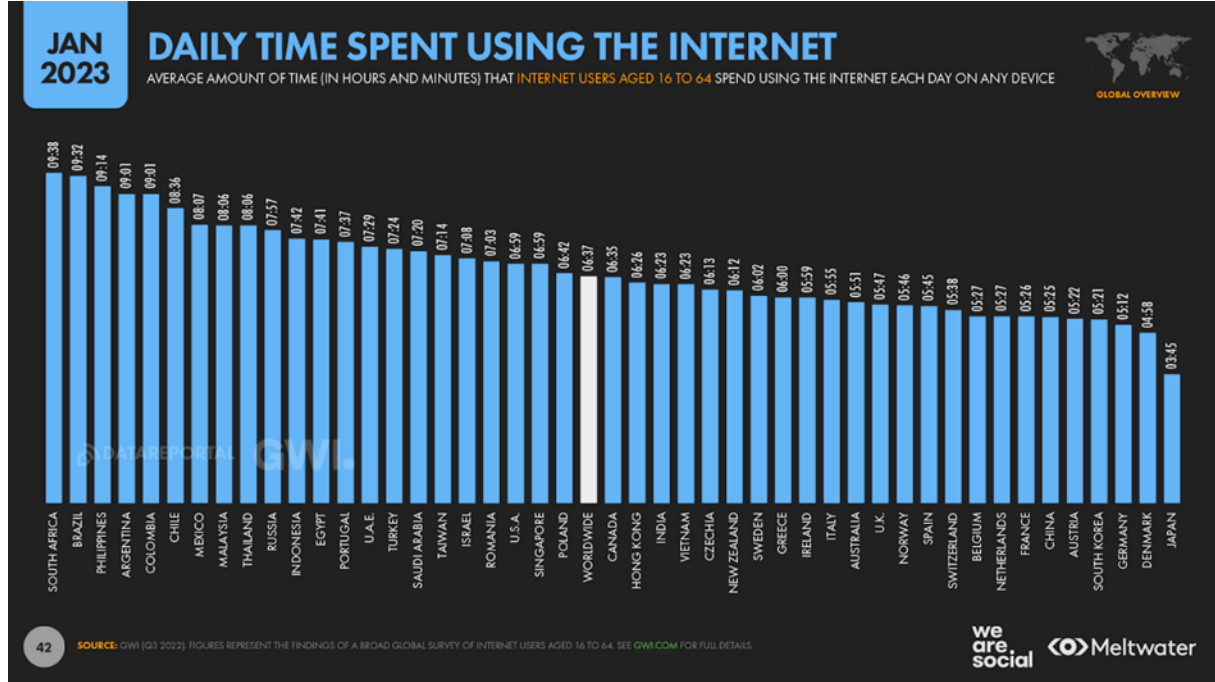
Kaynak: (We Are Social, Dijital 2023 Global Overview Raporu)

Dünyada internet kullanımı için harcanan zamanın son yıllarda azaldığı görülmektedir.

2022 yılındaki verilere göre günde ortalama 7 saat internet kullanan kullanıcıların 2023 verilerine göre 6 saat 37 dakikaya düştüğü görülmektedir.

Şekil 2

Ülkelere Göre İnternet Kullanım Süreleri

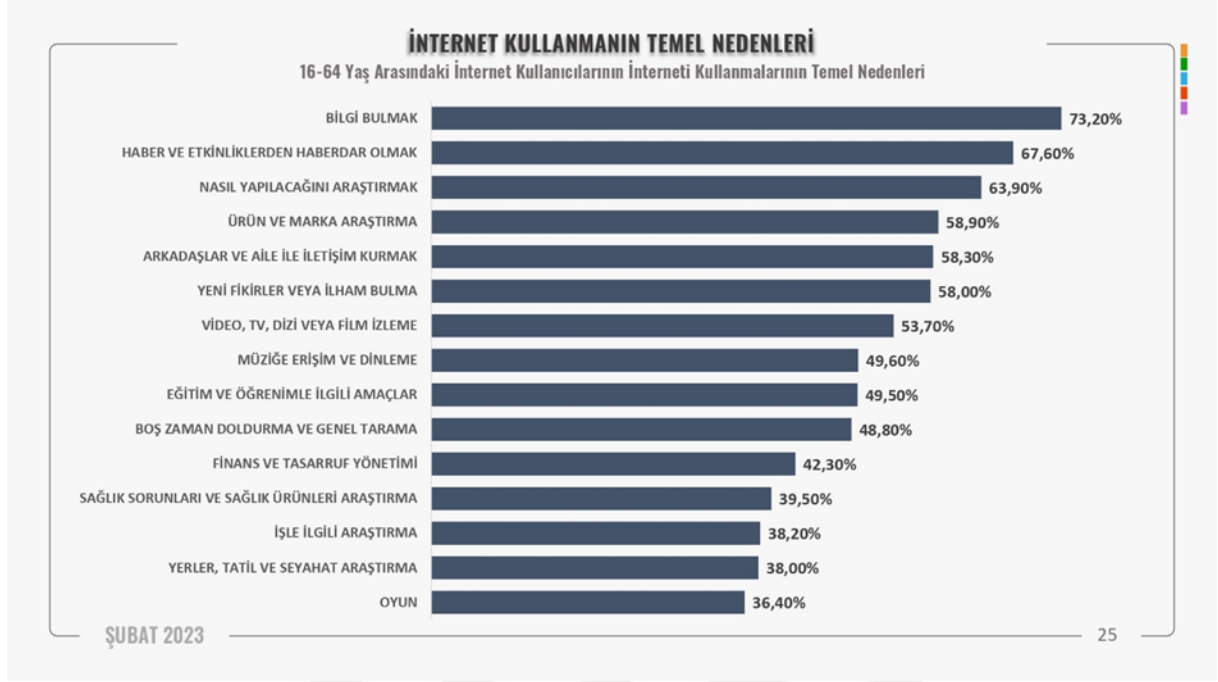

Kaynak: (We Are Social, Dijital 2023 Global Overview Raporu)

Türkiye’de internette günlük geçirilen süre 7 saat 24 dakika tespit edilmiş olmakla Dünya’da en fazla internette zaman geçiren ülkeler arasında 15. sırada yer almaktadır.

Şekil 3

İnternet Kullanmanın Temel Nedenleri

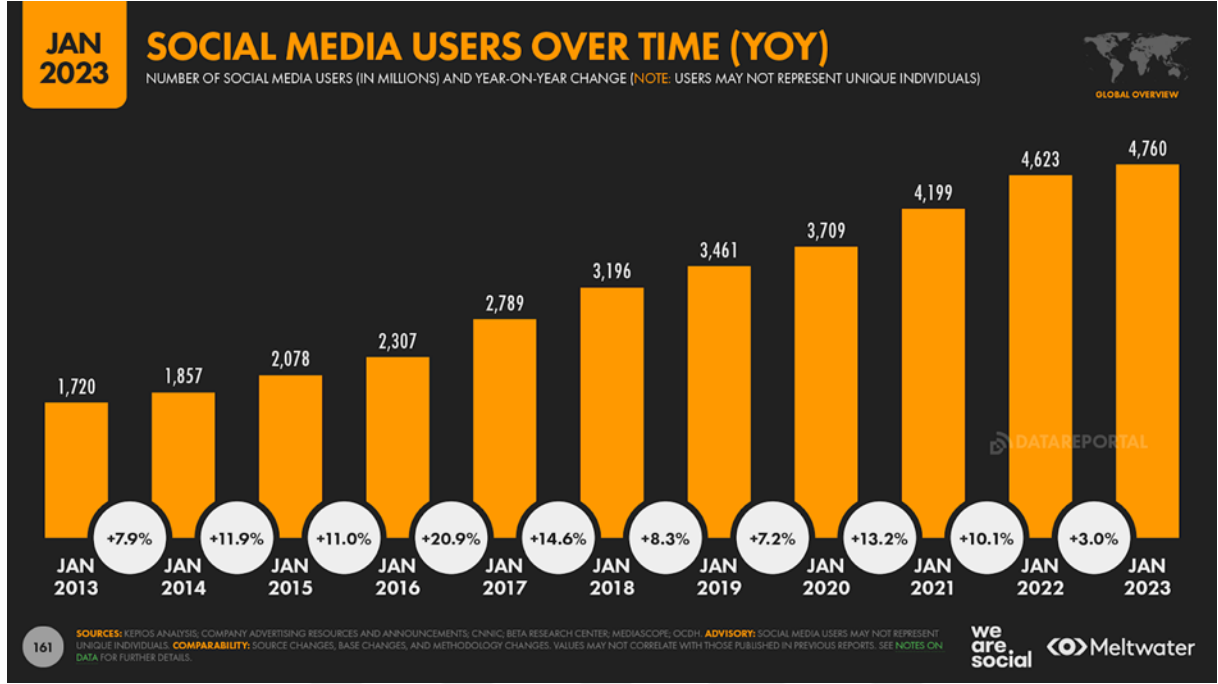

Kaynak: Türkiye Dijital (2023)

Dünyada internet kullanma amaçları yukarıdaki görselde verildiği üzere en çok “bilgi bulma” olarak tespit edilmiştir. “Haber ve etkinliklerden haberdar olma” ile devam eden listede internet kullanım amaçları arasında eğitim; %49,50 ile 9. sırada yer almaktadır.

Şekil 4

Dünyada Sosyal Medya Kullanıcı Sayısı

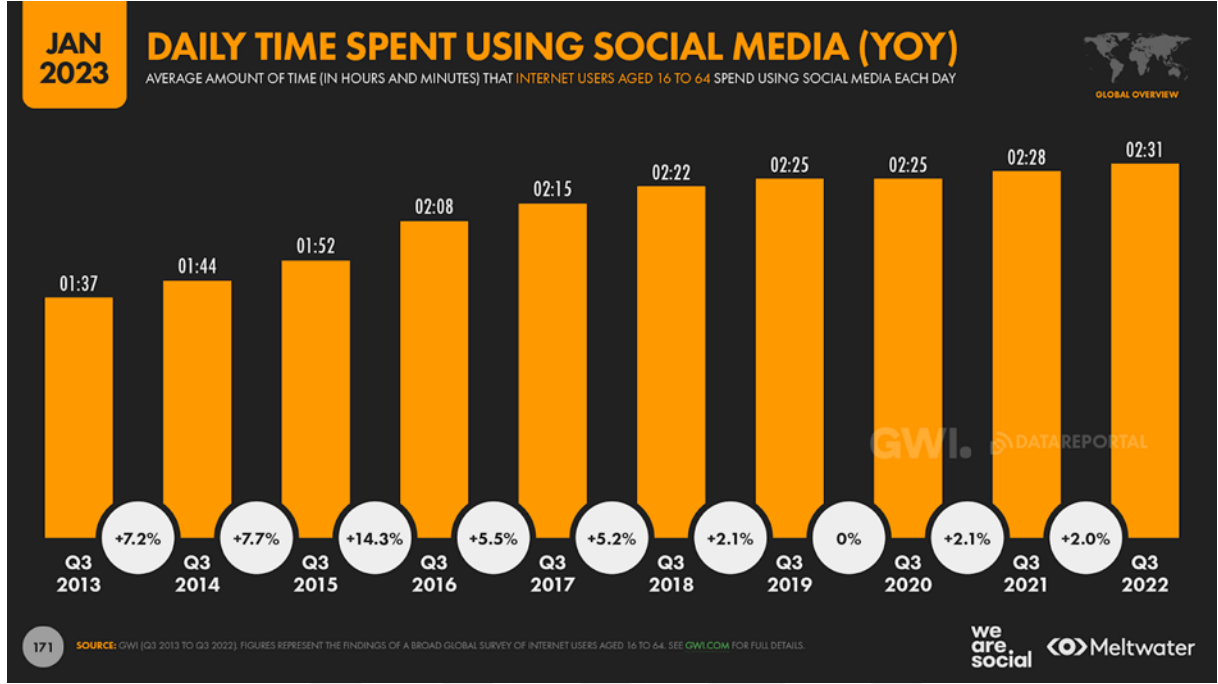

Kaynak: We Are Social, Dijital 2023 Global Overview Raporu

Dünyada sosyal medya kullanıcı sayısı giderek artmakla birlikte artış oranındaki düşüş göze çarpmaktadır.

Şekil 5

Dünyada Sosyal Medyada Geçirilen Süre

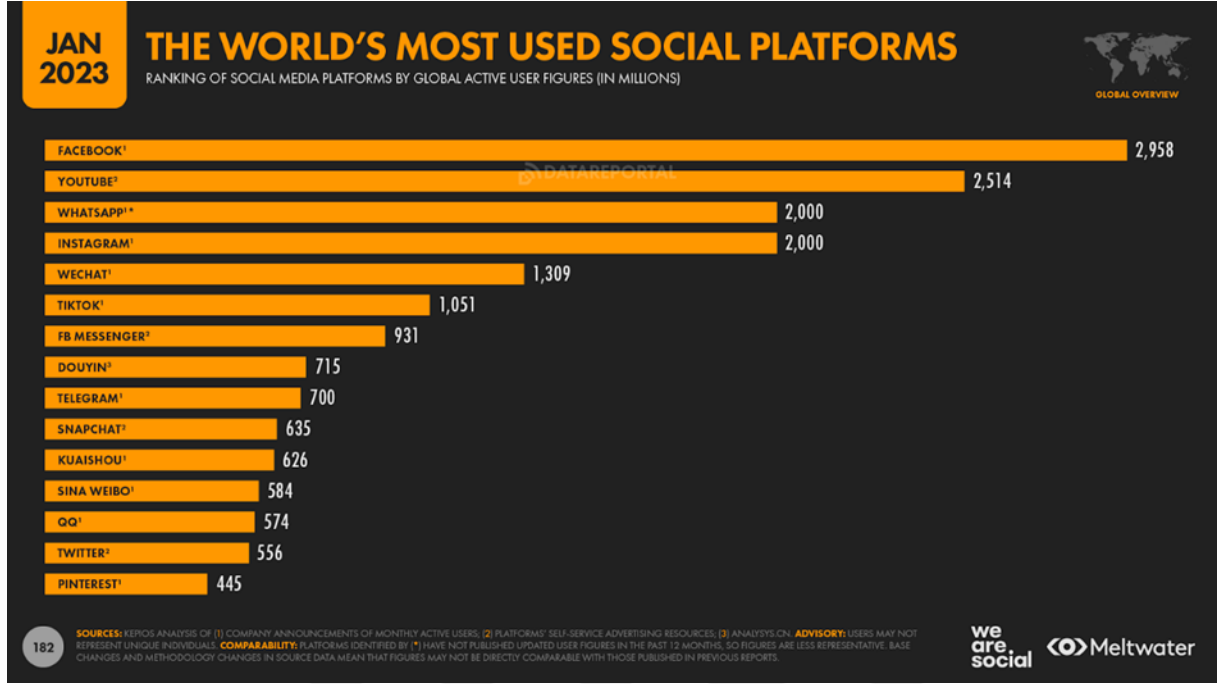

Kaynak: We Are Social, Dijital 2023 Global Overview Raporu

Dünyada aktif internet kullanıcılarının günün 2.31 saatini sosyal medyada geçirdiği görülmektedir. Sosyal medyada geçirilen süre de gün çektikçe artış göstermektedir. İnternet kullanım süresi azalmakla birlikte sosyal medyada geçirilen süre artmaktadır.

Şekil 6

Dünyada En Çok Kullanılan Sosyal Medya Uygulamaları

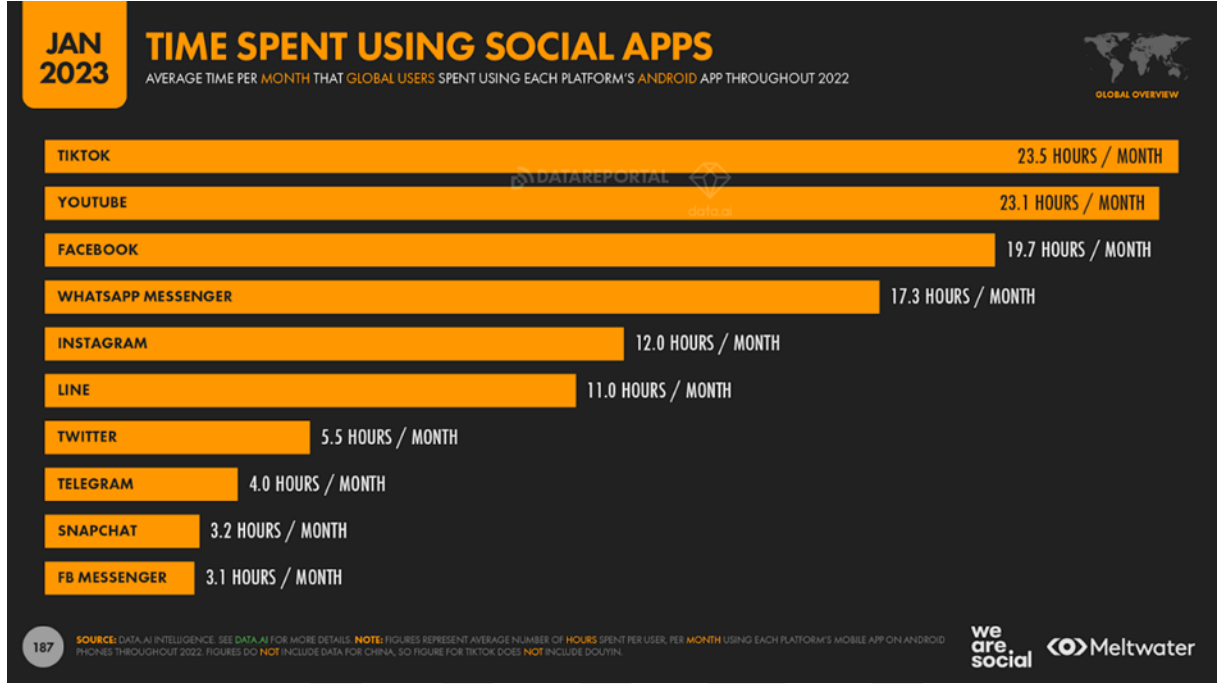

Kaynak: We Are Social, Dijital 2023 Global Overview Raporu

Aktif kullanıcıların baz alındığı bu araştırmada Facebook uygulamasının Dünya’da en fazla kullanılan sosyal medya uygulaması olduğu görülmektedir. YouTube, Whatsapp ve Instagram, Facebook’u takip etmektedir.

Şekil 7

Dünyada Sosyal Medya Uygulamalarını Kullanarak Geçirilen Süre

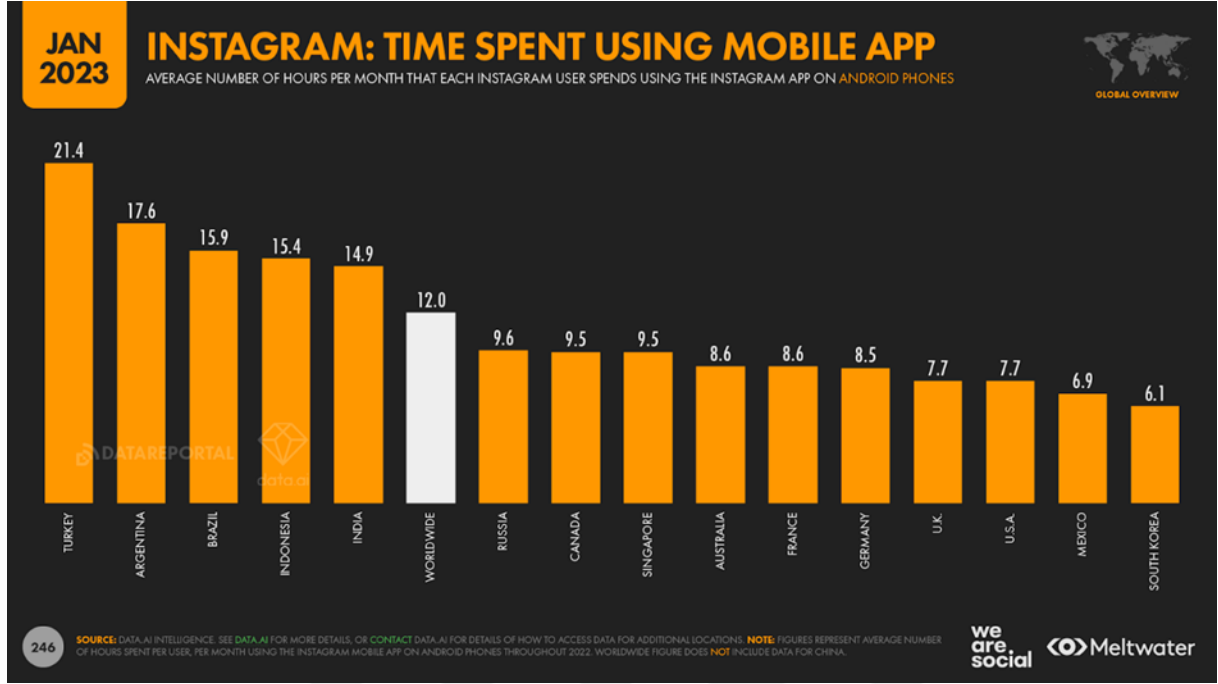

Kaynak: We Are Social, Dijital 2023 Global Overview Raporu

Sosyal medya uygulamalarında geçirilen süreler incelendiğinde Dünya’da güncel verilere göre TikTok uygulamasının zirvede olduğu, bu uygulamayı Youtube ve Facebook’un takip ettiği görülmektedir. Bu veriler Dünya genelinde alınan ortalamaya ait olmakla birlikte ülkeler için değişiklik göstermektedir.

Şekil 8

Mobil Uygulamada Instagram 'da Geçirilen Sürenin Ülke Sıralaması

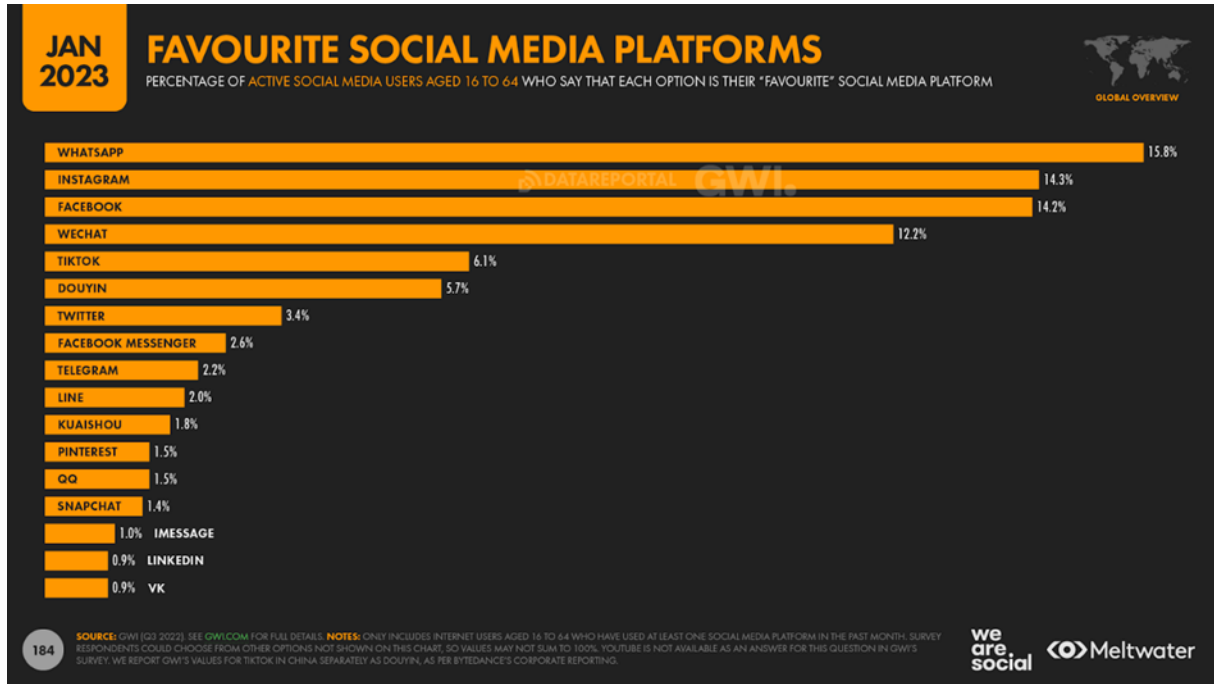

Kaynak: We Are Social, Dijital 2023 Global Overview Raporu

Örneğin mobil uygulamalar baz alındığında Instagram uygulamasında Dünya’da en çok vakit geçire ülke olarak Türkiye’nin ilk sırada olduğu görülmektedir. Türkiye’de internet kullanıcıları aylık ortalama 21.4 saatini Instagram’da geçirmekte, sıralamaya göre Türkiye’yi %17.6 ile Arjantin’in takip ettiği görülmektedir.

Şekil 9

Dünyanın En Sevilen Sosyal Medya Platformu

Kaynak: We Are Social, Dijital 2023 Global Overview Raporu

Araştırma sonuçlarına göre geçirilen süre bakımından ilk sırada yer almamasına rağmen en sevilen sosyal medya uygulamasının Whatsapp olduğu görülmektedir.

2023 Yılı TÜİK Hane Halkı Bilişim Teknolojileri kullanım araştırmasına göre Türkiye’de kişilerin en fazla kullandıkları sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları %84,9 ile WhatsApp, %69,0 ile YouTube ve %61,4 ile Instagram olarak sıralandığı görülmektedir.

TÜİK’in 2023 yılında yapmış olduğu araştırma ve yayınlanan raporları 16-74 yaş grubunu baz almakta verilen bu durumla sınırlı kalmaktadır.

Yine TÜİK’in 2013 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya araştırması ilk kez 06-15 yaş grubu çocukları da inceleyecek şekilde genişletilmiştir.

Tablo 4

2013 Yılında Yaş Grubuna Göre Çocukların Bilgisayar, İnternet ve Cep Telefonu Kullanımına Ortalama Başlama Yaşları

	6-15 yaş	6-10 yaş	11-15 yaş
Bilgisayar	8	6	10

	6-15 yaş	6-10 yaş	11-15 yaş
İnternet	9	6	10
Cep telefonu	10	7	11

Kaynak: TÜİK, (2013).

Rapora göre ortalama bilgisayar kullanmaya başlama yaşı 06-15 yaş grubunda 8 iken 06-10 yaş grubunda 6'ya indiği görülmektedir.

Tablo 5

2013 Yılında 6-10 Yaş Grubu Çocukların Bilgisayar, İnternet ve Cep Telefonu Kullanımları

	6-10 yaş		
	Toplam	Erkek	Kadın
Bilgisayar	48,2	49,7	46,8
İnternet	36,9	38,3	35,4
Cep telefonu	11,0	11,0	11,0

Kaynak: TÜİK, (2013).

6-10 yaş grubu çocukların bilgisayar, internet ve cep telefonu kullanma oranları sırasıyla %48,2, %36,9 ve %11 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 6

2013 Yılı 6-10 Yaş Grubuna Göre Çocukların İnternet Kullanımı

İnternet kullanımı	%36,9
Masaüstü bilgisayar	%69,8
Taşınabilir bilgisayar	%43,6
Cep telefonu	%4,8
Oyun konsolu	%1,1
İnternete bağlanabilen TV	%0,4

İnternet kullanım sıklığı

Hemen her gün	%45,1
Haftada en az bir defa	%46,7
Ayda en az bir defa	%6,5
Ayda bir defadan az	%1,7

Haftalık ortalama internet kullanım süresi

0-2 saat	%40,1
3-10 saat	%51,0
11-24 saat	%7,5
24 saatten fazla	%1,4

İnternet kullanılan yerler

Evde	%76,5
Anne babanın iş yerinde	%8,3
Eğitim alınan yerde	%13,4
İnternet kafede	%8,7
Başkalarının evinde	%28,7
Kablosuz bağlantının yapılabildiği yerlerde	%0,8

İnternette yürütülen faaliyetler

Ödev veya öğrenme amacıyla internete başvurma	%72,5
Sosyal medya ağlarına katılma	%32,8
Sesli ya da görüntülü görüşme yapma	%4,4
Anlık ileti gönderme	%6,5
Oyun oynama	%91,4
Video izleme, müzik dinleme	%44,2
Online haber, gazete, dergi okuma	%5,7
Bilgi arama	%46,9
Dosya indirme	%11,2

Kaynak: TÜİK, (2013).

TÜİK 2013 raporuna göre 6-10 yaş grubu çocukların %36,9'unun internet kullandığı; bunlardan %69,8'inin masaüstü bilgisayarla, %43,6'sının taşınabilir bilgisayar, %4,8'inin cep telefonu, %1,1'inin oyun konsolu, %0,4'ünün internet bağlantılı televizyonlar kanalıyla çevrimiçi olduğu tespit edilmiştir.

6-10 yaş grubu çocukların %45,1'inin hemen her gün, %46,7'sinin haftada en az bir defa, %6,5'inin ayda en az bir defa, %1,7'sinin ayda bir defadan az olmak üzere internet

kullanım sıklıkları olduğu göze çarpmaktadır.

6-10 yaş grubu çocukların haftalık internet kullanım süresine bakıldığında; %40,1 oranında 0-2 saat, %51,0 oranında 3-10 saat, %7,5 oranında 11-24 saat, %1,4 oranında ise haftalık 24 saatten fazla internet kullanımı olduğu görülmektedir.

Yine 6-10 yaş grubu çocukların %76,5'i internete evde, %8,3'ü anne ya da babasının iş yerinde, %13,4'ü eğitim aldığı yerde, %8,7'si internet kafede, %28,7'si başkasının evinde, %0,8'i kablosuz bağlantının yapılabildiği yerlerde internete bağlanmaktadır.

TÜİK 2013 verilerine göre 6-10 yaş grubu çocuklar %72,5 oranında internete ödev ve öğrenme amacıyla bağlanmaktadır. Bu amacı %32,8 oranıyla sosyal medya, %4,4 oranıyla sesli, görüntülü iletişim, %6,5 mail ya da ileti gönderme, %91,4 oyun oynama, %44,2 film dizi izleme müzik dinleme, %5,7 haber okuma, %46,9 bilgi arama, %11,2 oranıyla dosya indirme takip etmektedir (TÜİK, 2013).

Sık kullanılan sosyal medya uygulamalarından Instagram, Twitter gibi uygulamalar uygunsuz içeriğe maruz kalmalarını önlemek adına kullanıcılara 13 yaş sınırı getirmektedir (Mor, 2022). Bunun yanı sıra 18 yaş altı grubun erişebildiği içerik ise sınırlı tutulmaktadır (BBC, 2022).

Tablo 7

2013 Yılı İnternet Kullanan 6-10 Yaş Grubu Çocukların İnternet Kullanımı Nedeniyle Değişen Zaman Kullanımı

	6-10 yaş		
	Toplam	Erkek	Kadın
Daha az ders çalışıyorum	25,2	30,0	20,0
Ailemle daha az vakit geçiriyorum	23,3	25,7	20,6
Daha az kitap okuyorum	25,3	29,7	20,6
Daha az uyuyorum	10,0	11,9	8,0
Arkadaşlarımla daha az görüşüp, daha az oyun oynuyorum	18,9	21,5	16,1
Daha az spor yapıyorum	8,3	8,8	7,8

	6-10 yaş		
	Toplam	Erkek	Kadın
Daha az TV izliyorum	17,2	17,8	16,6
Sosyal aktivitelere daha az katılıyorum (sinema, tiyatro, gezi vb.)	8,1	9,2	6,9

“Birden fazla seçenek işaretlenebildiği için toplamı 100 olmayabilir.”

Kaynak: TÜİK, (2013).

Tablo 8

Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Çocukların Ekran Başında Geçirdikleri Sürelerin Neden Olduğu Durumlar Konusundaki Düşünceleri, 2021

	6-10 yaş		
	Toplam	Erkek	Kadın
Daha az ders çalışıyorum	31,4	33,1	29,6
Ailemle daha az vakit geçiriyorum	24,8	27,0	22,4
Daha az kitap okuyorum	32,9	34,7	30,9
Daha az uyuyorum	14,9	14,7	15,1
Arkadaşlarımla daha az görüşüp, daha az oyun oynuyorum	23,5	24,1	23,0

“Birden fazla seçenek işaretlenebildiği için toplamı 100 olmayabilir.”

Kaynak: TÜİK, 2021

TÜİK 2013 raporuna göre 6-10 yaş grubunun internet kullanımı sebebiyle %25,2’ sinin daha az ders çalıştığı, %23,3’ünün ailesiyle daha az zaman geçirdiği, %25,3’ünün daha az kitap okuduğu, %10,0’unun daha az uyuduğu, %18,9’unun akranlarıyla daha az vakit geçirip daha az oyun oynadığı, %8,3’ünün daha az spor yaptığı, %17,2’sinin daha az televizyon seyrettiği, %8,1’inin daha az sosyal faaliyetlere katıldığı tespit edilmiştir (TÜİK, 2013).

TÜİK, 2021 raporuna göre ise 6-10 yaş grubu çocukların internet kullanımı nedeniyle %31,4’ünün daha az ders çalıştığı, %24,8’inin ailesiyle daha az zaman geçirdiği, %32,9’unun daha az kitap okuduğu, %14,9’unun daha az uyuduğu, %23,5’inin akranlarıyla daha az vakit

geçirdiği tespit edilmiştir (TÜİK, 2021).

Tablo 9

Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Çocukların İnternet Kullanımı ve Kullanım Sıklığı, 2013-2021

	6-10					
	Toplam		Erkek		Kadın	
	2013	2021	2013	2021	2013	2021
İnternet kullanımı	36,9	78,1	38,3	79,5	35,4	76,7
İnternet kullanım sıklığı						
Hemen her gün	45,1	88,3	50,8	90,0	38,9	86,5
Haftada en az bir defa	46,7	10,1	41,2	9,2	52,7	11,1
Haftada bir defadan az	8,2	1,6	8,0	0,8	8,4	2,4
Düzenli İnternet kullanımı	91,8	98,4	92,0	99,2	91,6	97,6

“Hemen her gün veya haftada en az bir defa İnternet kullananlar, düzenli İnternet kullanıyor olarak değerlendirilmektedir.”

Kaynak: TÜİK, Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2021

6-10 yaş grubunda hemen her gün internet kullananların oranı 2013 yılında %45,1 iken 2021 yılında ciddi bir artışlar %88,3'e yükselmiştir. Haftada en az bir defa ve daha fazla internet kullananların düzenli internet kullanıyor olarak kabul edildiği bu araştırmada düzenli internet kullanımı 6-10 yaş grubu çocuklarda 2013 yılında %91,8 iken 2021 yılında %98,4'e yükselmiştir (TÜİK, 2021). Bu artış üzerinde Covid19 pandemisi sürecinde yaygın olarak kullanılan uzaktan eğitimin etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo 10*Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Çocukların Sosyal Medya Kullanımı ve Kullanım Sıklığı, 2021*

	6-10		
	Toplam	Erkek	Kadın
Düzenli İnternet kullananların sosyal medya kullanımı	9,5	9,4	9,7
Sosyal medya kullanım sıklığı			
Hemen her gün	57,9	55,2	60,8
Haftada en az bir defa	26,7	28,2	25,1
Haftada bir defadan az	15,4	16,6	14,1
Düzenli sosyal medya kullanımı	84,6	83,4	85,9

“Hemen her gün veya haftada en az bir defa sosyal medya kullananlar, düzenli sosyal medya kullanıyor olarak değerlendirilmektedir.”

Kaynak: TÜİK, Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2021

TÜİK’in 2021 Yılı Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasına göre %98,4 oranında düzenli internet kullanıcısı kabul edilen 6-10 yaş arası çocukların %9,5’i sosyal medya kullanmaktadır. %9,5’lik dilimdeki çocukların %57,9’unun ise hemen her gün, %26,7’sinin haftada en az bir kere, %15,4’ünün haftada bir defadan az olmak üzere sosyal medya kullandığı görülmektedir. Haftada en az bir defa ve daha fazla sosyal medya kullanımının düzenli sosyal medya kullanımı kabul edildiği bu araştırmaya göre 6-10 yaş aralığındaki çocuklardan düzenli internet kullananların %84,6’sının düzenli sosyal medya kullandığı tespit edilmiştir (TÜİK, 2021).

Tablo 11

Düzenli Sosyal Medya Kullanan Çocukların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Günlük Ortalama Sosyal Medya Kullanım Süreleri, 2021

	6-10		
	Toplam	Erkek	Kadın
Günlük ortalama sosyal medya kullanımı			
Hafta içi	02:14	02:31	01:57
Hafta sonu	01:58	01:55	02:00

Kaynak: TÜİK, Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2021

TÜİK, 2021 Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasına göre düzenli sosyal medya kullanan 6-10 yaş grubu çocukların hafta için günde ortalama 2 saat 31 dakika, hafta sonu ortalama 1 saat 58 dakika sosyal medyada zaman geçirdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 12

Cinsiyete Göre Çocukların Bilgisayar, İnternet, Cep Telefonu Kullanımına Başlama Yaşları, 2013, 2021

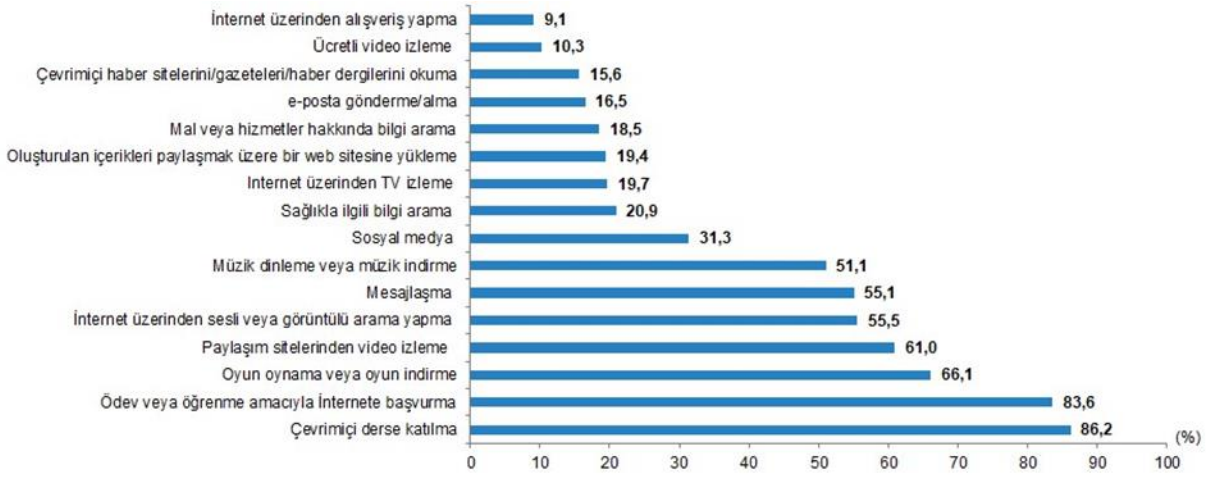
	Toplam		Erkek		Kadın	
	2013	2021	2013	2021	2013	2021
Bilgisayar	8,2	8,2	8,2	8,0	8,3	8,4
İnternet	8,6	8,4	8,6	8,3	8,6	8,5
Cep telefonu/akıllı telefon	10,1	9,0	10,2	8,9	9,9	9,1

Kaynak: TÜİK, Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2021

Rapora göre 6-15 yaş grubunda bilgisayar kullanımına başlama yaşı ortalaması 2013 yılında 8,2 iken 2021 yılında da 8,2 olarak sabit kalmış, internet kullanımına başlama yaşı 2013 yılında 8,6 iken 2021 yılında 8,4'e düşmüş, telefon kullanma yaşı ortalaması ise 2013 yılında 10,1 iken 2021 yılında 9,0'a düşmüştür. Rapordan anlaşılabacağı üzere bilgisayar kullanımına başlama yaşı değişmezken telefon ve internet kullanımına başlama yaşı düşmüştür (TÜİK, 2021).

Şekil 10

Düzenli İnternet Kullanan Çocukların İnternet Kullanım Amaçları, 2021

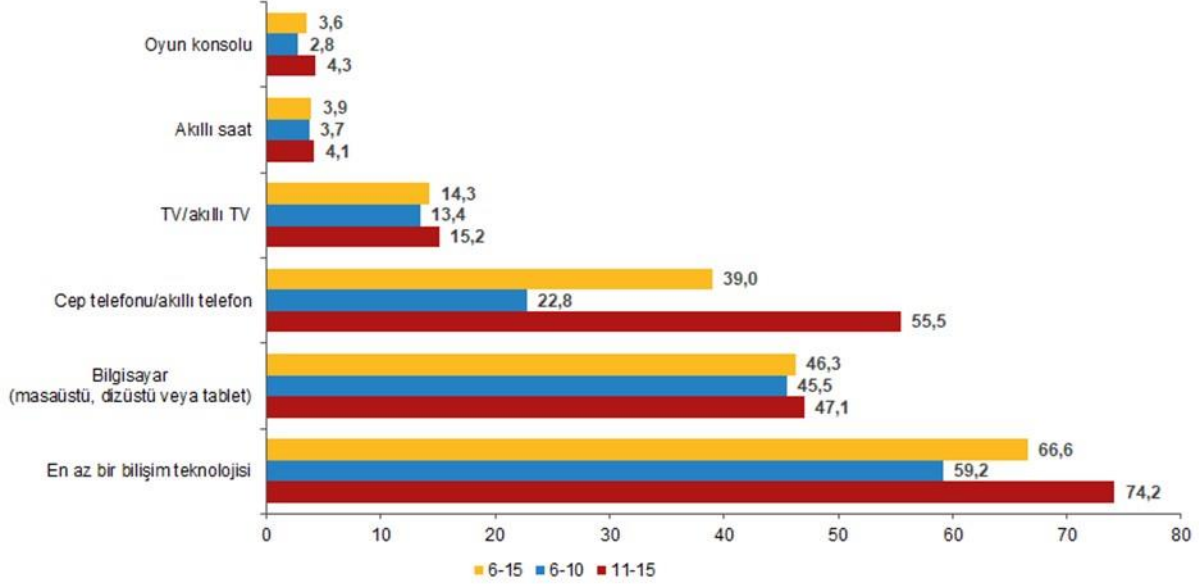

Kaynak: TÜİK, (2021).

Düzenli İnternet kullanan 6-15 yaş grubundaki çocukların %86,2 oranıyla interneti en fazla çevrim içi derse katılma nedeniyle kullandıkları görülmektedir. Bu duruma COVID19 pandemisi sürecinde Türkiye’de bu yaş grubu çocukların devam ettiği okulların bir dönem kapalı olması ve eğitim-öğretimin EBA ve benzeri çevrim içi araçlarla devam etmesi sebep olmuş olabilir. Rapora göre düzenli internet kullanan 6-15 yaş grubu çocukların internet kullanımında %31,3 oranında sosyal medya kullanımı amacı güttüğü görülmektedir (TÜİK, 2021).

Şekil 11

Yaş Grubuna Göre Sadece Kendi Kullanımına Ait Bilişim Teknolojileri Ürünü Olan Çocukların Oranı (%), 2021

Kaynak: TÜİK, (2021).

6-10 yaş grubu çocuklardan %2,8'inin oyun konsolu, %3,7'sinin akıllı saat, 13,4'ünün TV/Akıllı TV, %22,8'inin cep telefonu, %45,5'inin bilgisayarı bulunmakta olup %59,2'sinin bahsi geçen bilişim teknoloji araçlarından en az birine sahip olduğu görülmektedir (TÜİK, 2021).

Sosyal medya; zaman ve mekandan bağımsız olmak üzere kullanıcıların fotoğraf, video, ses, yazı, doküman gibi içerikler üretip paylaşabildiği; kendisine özel bir hedef kitle seçerek ya da seçkisiz şekilde insanlara sunduğu; içerik üretmeksizin ihtiyaç duyduğu konu ve ile ilgili içerik ve kişilere yine zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın erişebildiği ortamlardır. Bu durumun kullanıcılar için kimi zaman avantaj kimi zaman ise dezavantaj teşkil ettiği söylenebilir.

Yetişkin kullanıcıların eylemlerinin sorumluluklarını alabiliyor olduğu göz önüne bulundurulduğunda olası risk ve tehditler konusunda çocuk kullanıcılar sıklıkla gündeme gelmektedir. Çokça bilinen ve kullanılan sosyal medya uygulamalarının birçoğunda (Facebook, Instagram, Twitter...) 13 yaş üzeri kullanıcı yaş sınırlaması olsa dahi istatistiki veriler buna kısıtlamalara rağmen yasal yaş sınırı altındaki çocukların da bu ve benzeri uygulamaları kullandıklarını göstermektedir. Örneğin Avrupa'da 9-12 yaş grubundaki çocukların %38 oranında bir sosyal medya hesabında kullanıcı oldukları, yine aynı yaş

grubundaki çocuklardan internet kullanıcısı olanların yaklaşık %33,3'ünün Facebook hesabı bulunduğu tespit edilmiştir (Livingstone vd., 2011: 3-11).

Çalışmanın bu bölümünde özellikle çocuk olarak nitelendirilen yaş grubunun yaşamında sosyal medya uygulamalarının olumlu ve olumsuz etkileri incelenmiştir.

3.4.5.Sosyal Medyanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri

3.4.5.1.Sosyal Medyanın Çocuklar Üzerindeki Olumlu Etkileri

- * Herhangi bir sosyal medya platformunda bu çevrim içi ortamlara dahil olan çocukların sosyal yeterlilikleri gelişir.
- * Sosyal medya uygulamaları sayesinde akran grupları ile sürekli etkileşim halinde olabilen çocuklar bir gruba ait olma hazzını yaşayabilirler.
- * Sosyal medya araçları sayesinde eğitim ortamlarında işlenen dersleri tekrar etme, tartışma fırsatı bulabilirler.
- * Çocukların benlik ve karakter gelişimlerine olumlu etki sağlar.
- * Benzer düşüncüyü paylaşan yaşlıları ile fikir alışverişlerinde bulunabilirler.
- * Gerçek kimliklerini açıklamak zorunda kalmadan kişisel sağlık soruları ile ilgili bilgi edinebilirler (O'Keeffe, v.d., 2011: 1-5).
- * Dijitalleşen Dünya'da çocukların teknolojiye uyumlu bireyler olmalarını, gelişimleri gereği akranlardan öğrenmeye meyilli oldukları bu süreçte yaşlıları ile daha fazla etkileşimde olma fırsatı verir.
- * Farklı kültürleri tanıma, başka ülkelerdeki yaşlıları ile bir araya gelerek yabancı dilini geliştirme fırsatı verir.
- * Sosyal medya uygulamaları sayesinde Dünya ile daha fazla etkileşimde ve ondan haberdar olan çocukların sosyal sorumluluk projesi geliştirmesi ve bu projeleri yaygınlaştırmasına fırsat tanır.
- * Sosyal hayatta kendini çok ifade edemeyen çekingen çocukların kendini sosyal medyada beğenilen bir kişi olarak hissetmesi, bu durumu gerçek hayatına da yansıtması ile sonuçlanır.
- * Başarıların sosyal medyada beğeni alması yeni başarılar için motivasyonlarını artırır.
- * Bazı sosyal medya uygulamalarına içerik üretmeleri onların yaratıcılıklarını artırır (Atilla, 2021).

3.4.5.2.Sosyal Medyanın Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Hayatımızın hemen hemen her alanında aktif olarak karşımıza çıkan sosyal medyanın

çokça faydası olduğu, bir başka deyişle çokça faydalı amaçlar için kullanıldığı gözlenmekle birlikte özellikle çocuk yaşlardaki kullanıcılar için birtakım riskleri içerisinde barındırmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde bahsi geçen risk ve tehditlerden bahsedilmektedir.

- Bedensel aktivitelere olması gerekenden daha fazla zaman ayırabilirler ve bu durum fiziksel sağlığın gelişimini olumsuz etkileyebilir.
- Akran grupları ya da farklı grup ve kişiler tarafından siber zorbalığa uğrayabilirler.
- Paylaşılması doğru olmayan özel bilgilerini (adres, telefon gibi) paylaşabilirler (O'Keeffe, v.d., 2011).
- Sosyal medyada aşırı uyarana maruz kalma ve kısa videolar çocuğun dikkat süresinin kısalmasına neden olmaktadır (Jessica vd, 2016).
- Özellikle uykudan önce kullanıldığında mavi ekran ışığı bireyin uyku kalitesini düşürmektedir (Int, 2020).
- Sürekli sosyal medya hesabını kontrol etme ya da video izleme isteği hiperaktivite bozukluğu ihtimalini geliştirebilir (Ra CK vd., 2018).
- Sosyal medyada fazla zaman geçiren çocuklar yüz yüze iletişimde zorluklar yaşamaktadırlar (Twenge vd., 2010).
- Özellikle henüz erişkin olmayan çocukların zararlı içeriklere erişimi ya da maruz kalmasıyla travma durumu ortaya çıkabilmektedir.
- Aşırı kullanımda uykusuzluk, gerçek hayattan kopma ve dolayısıyla psikolojik sorunlara yol açmaktadır.
- Sosyal medyayı bireyin kullanım süresi, yaşına etkisi gibi faktörler bir araya gelerek bağımlılık etkisini ortaya kaymaktadır. Sosyal medyanın en çok bilinen olumsuz etkisi olduğu söylenebilir (Atilla, 2021).

2.5.Bağımlılık

Bağımlılık; zararlarını bile bile bir maddeyi defalarca kullanmak veya bir davranışı tekrar tekrar icra etmektir (Newport, 2019, s.31). Tanımdan anlaşılacağı üzere bağımlılık yalnızca bir maddeyi tekrar tekrar kullanmak olmadığı gibi kişiler bir nesneye, bir davranışa da bağımlı olabilirler.

Madde bağımlılığı ve davranışsal bağımlılık olmak üzere iki tür bağımlılıktan söz edilebilir (Büyükarsalan & Kırık, 2016). Benzer şekilde literatürde fiziksel ve davranışsal bağımlılık şeklinde de karşımıza çıkmaktadır (Köknel, 1998)

2.5.1.Fiziksel Bağımlılık

Bağımlılık yapıcı maddenin bir süre tekrar tekrar vücuda alınması nedeniyle beden alışması, madde alımının bırakılması ya da azaltılmasıyla bedende birtakım tepkilerin gelişmesidir (Güçlü, 2015).

2.5.2.Davranışsal Bağımlılık

Fiziksel bağımlılıklar maddeyi kullanan herkes için hemen hemen aynı etkiyi göstermekte iken davranışsal bağımlılıklarda durum bireyseldir. Bir davranış belli tekrarlarla bazı bireylerde bağımlılık haline dönüşürken bazılarında dönüşmeyebilir (Bektaş, 2018).

Griffiths (1995) davranışsal bağımlılık belirtilerini aşağıdaki şekilde ifade etmektedir:

- Belirginlik: Kişi hayatında en önemli yere koyar.
- Ruh halinde değişim: Bu faaliyeti yaparken farklı hisseder.
- Göz yumma davranışı: Harcadığı zamanı git gide artırır.
- Geri çekilme bulguları: Faaliyete sınırlama geldiğinde olumsuz davranışlar ortaya çıkar.
- Çatışma: Etrafı ile çatışmaya başlar.
- Tekrarlama: Tekrarlama eğilimi vardır.

Teknoloji bağımlılığı davranışsal bağımlılıklar içerisinde değerlendirilmektedir (Ardıç, 2023).

2.5.2.1.Teknoloji Bağımlılığı

Ülkemizde 2000li yıllarda hanelerde artmaya başlayan bilgisayarlar ve peşinden internet bağlantıları ile anlık mesajlaşma servisi olarak çalışan Chat uygulamaları bugünkü anlamda sosyal ağ sitelerinin temelini oluşturmuştur. Bilgisayarların evlerde kullanılmaya başladığı yıllarda teknoloji bağımlılığı kavramı henüz konuşulmaya başlamamıştı. İnternet bağımlılığı bireyin internet kullanımının kendi kontrolünden çıkması olarak ifade edilebilir. Akıllı telefonların kullanılmaya başlamasıyla sürekli erişilebilir durumdaki bu cihazlarla internet ve teknoloji bağımlılığı söz konusu olmaya başlamıştır (Ardıç, 2023).

Bireylerin teknolojiyi fiziksel, zihinsel ve duygusal durumlarına zarar verecek kadar fazla kullanımları teknoloji bağımlılığı olarak ifade edilebilir (Beard, 2005). Zarar verecek kadar fazla kullanması kavramı kişiden kişiye değişiklik göstermekte olup, aynı sıklık ve süre kullanımla bağımlı hale gelen ve gelmeyen bireyler olduğu söylenebilir (Bektaş, 2018).

Bir davranışsal bağımlılık çeşidi olan teknoloji bağımlılığı insan ile cihazların

etkileşimi sonucu oluşmaktadır (Arısoy, 2009). Oluşan bağımlılık direkt araca değil bu araçlar sayesinde erişilenleredir. Bilgisayar, cep telefonu, tablet gibi teknolojik araçlar kanalıyla erişilen oyunlar, çevrim içi ağlar gibi uygulamaların insana kazandırdığı etkileşim, keyif gibi duygulara bağımlı olduğu söylenebilir (Küçükvardar & Tingöy, 2018).

Teknoloji bağımlılığının dört boyutundan söz edilebilir. Bunlar: oyun bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, internet bağımlılığı ve cep telefonu bağımlılığı olarak ifade edilmektedir (Akcan & Öge, 2020).

Ayrıca son yıllarda teknolojideki hızlı değişimler birtakım adaptasyon sorunlarını beraberinde getirmiş ve nesiller arası farkları artmaya başlamıştır. Artan bu kuşak farkları ailelerde ebeveyn-çocuk çatışmalarına da neden olmaktadır (Ardıç, 2023).

Teknoloji bağımlılığı türleri bu bölümde açıklanmıştır.

2.5.2.2.Oyun Bağımlılığı

Kişinin oyunlarda fazla vakit geçirmesi, bu geçirilen vaktin bireyin kontrolünden çıkmasıyla söz konusu olmaktadır (Öncel & Tekin, 2015). Oyun bağımlısı bireylerde oyunu kendi hayatında olması gerekenden fazlaca önceliklendirmesi, birtakım ödev ve görevlerini oyun nedeniyle yerine getirememesi durumları gözlenmektedir (Horzum, 2011). Lemans ve arkadaşları (2009)'a göre oyun bireyin hayatında en önemli iş haline geldiyse, oyun oynama süreleri giderek daha da sıklaşmakta ise, oyun oynadığında duygusal bir rahatlama yaşıyorsa, oyun oynayamadığında olumsuz psikolojik belirtiler baş gösteriyorsa, oyun oynama isteği tekrar ediyorsa ve kişi sosyal çevresi ya da oyundakiler ile iletişimde çatışmalar yaşaması sıklaşıyor ise bağımlılıktan söz edilebilir.

2.5.2.3.Cep Telefonu Bağımlılığı

İnternet ağını ve bazı sosyal platformları daimi olarak kullanabiliyor olmak, olan biten gelişmelerden haberdar olmak kişinin yalnızlık duygusuna kapılma ihtimalini azaltmaktadır (Townsend, 2000). Bu olumlu etki ile bireyler sürekli cep telefonlarına erişme davranışı eğiliminde olabilmektedir, bu eğilim bireylerde bağımlılığa dönüşebilmektedir (Park, 2005). Telefon bağımlılığının bazı ölçütleri; yüksek gelen telefon faturaları, internet bağlantısında sorun yaşanması kaygısı, sürekli cep telefonunu elinde bulundurma, günlük hayattaki kaygılı durumlar için kaçış yolu olarak kullanılması, cep telefonunun fazla kullanımı nedeniyle sosyal çevre ile problem yaşanması olarak belirtilmektedir (Bianchi & Phillips, 2005).

2.5.2.4.İnternet Bağımlılığı

Gündelik hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olan internet yine aşırı ve kontrolsüz kullanım ya da kullanım durumunu kontrol altına alamama, sosyal hayatın etkilenmesi söz konusu olduğunda bağımlılık durumundan söz edilebilir. Young & Kimberly (1996), internet bağımlılığı kriterlerini aşağıdaki şekilde sıralamışlardır:

1. Zihin internette fazlaca yorulur.
2. Kişinin internet kullanım süresi giderek artmaktadır.
3. Kişi kendisi istese de internet kullanım süresini azaltamaz ya da zorlanır.
4. Kişi internette geçirilen zamanı azaltıldığı takdirde yoksunluk hisseder.
5. İnternet kullanımı kaynaklı birey iş ya da aile hayatında sorunlar yaşar.
6. Birey çevrim içi olduğu süreler için suçluluk hisseder.

2.5.2.5.Sosyal Medya Bağımlılığı

İnternetin yaygınlaşması ve özellikle Web 2.0 araçları sayesinde gelişen ve sıkça kullanılmaya başlanan sosyal medya, bireylere karşılıklı etkileşim fırsatı vermekte ve bu fırsatları zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın bireylerin kullanımına sunmaktadır. Ancak bireyin sosyal medya kullanımını sınırlayamaması, sosyal medya ortamlarına erişim sağlayamadığı zamanlarda gerginlik hissetmesi (Young, 1998) tarafından sosyal medya bağımlılığı olarak tanımlanmaktadır. Tutgun Ünal (2015), sosyal medya bağımlılığından hayatın birçok alanında problem yaratan psikolojik bir bozukluk olarak bahsetmektedir.

Sosyal medya bağımlılığı internet bağımlılığı ile benzerlik göstermekte olup daha çok genç olarak nitelendirilecek gruplarda olduğu görülmektedir (Şahin, 2018). Aşırı sosyal medya ve internet kullanımı belirtisi başta olmak üzere gençlerde sıklıkla rastlanan bu bağımlılık özellikle özgüveni düşük, yüz yüze iletişimde zorluk yaşayan ve mahcup bireylerde görülme ihtimali artmaktadır (Günüç, 2009). Bireyin bu şekilde gerçek sosyalleşme ortamlarından uzaklaşarak sanal ortamlarda bu ihtiyacını gidermek istediği söylenebilir.

Sosyal medya bağımlısı bireyler, yaşamlarındaki ödevleri gerçekleştirmede erteleme eğiliminde bulunmakla birlikte günün çokça vaktini bu mecralarda harcamaktadırlar. Ders veya iş başarı ve performansının ve çevresi ile iletişiminin azalması da bu belirtiler arasında sayılırken, tüm bu etkiler yanı sıra kişinin kilosunda artış, gözün görme yetisinde azalma gibi fizyolojik etkilerden de söz edilebilir (Young vd, 2000).

Bireyler bilgi bulma ya da sosyallik kazanma gibi nedenlerle sosyal mecralarda bulunabilir. Giderilmesi beklenen ihtiyacın giderilip giderilmemesi ile ilintili olarak kişi sosyal

medya ortamlarına daha fazla bağlanabilir, bu mecralara daha fazla güven duyabilir (Tutgun Ünal, 2015).

2.6.İlgili Araştırmalar

Feyzioğlu (2016) “Eğitimde sosyal medyanın kullanılmasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri” adlı tez çalışmasında öğretmen ve yönetici görüşlerine yer vermiştir. 2014-2015 eğitim öğretim yılında Ankara Gölbaşı ilçesinde ortaokullarda yürütülen çalışmaya 20 okul yöneticisi ve 130 öğretmen katılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre yönetici ve öğretmenlerin eğitim maksadıyla sosyal medya kullanımının faydalı olduğunu düşündükleri ve bu konuda olumlu tutum geliştirdikleri tespit edilmiştir. Ders araç gereçlerine zaman ve mekan kısıtlaması olmaksızın erişim sağlaması, motivasyonu artırması gibi gerekçelerle olumlu düşüncelerini destekledikleri görülmektedir. Olumlu düşüncelerin yanı sıra öğrencilerin bizzat eğitim maksadı ile geliştirilen medya araçlarına çokça bilinen araçlardan aha az ilgi gösteriyor oluşları konusunda öneriler getirilmiştir.

Sağbaş (2022), “İlkokul öğrencilerinin Youtube’u eğitim amaçlı kullanma durumları, ebeveynlerin demografik özellikleri ve internet bağımlılığı arasındaki ilişki” adlı yüksek lisans tezinde ilkokul öğrencilerinin YouTube uygulamasını eğitim amacıyla kullanım durumlarını ebeveyn bakış açısı ile incelemiş ancak eğitim amacı ile kullanım durumlarının düşük olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmaya katılan 130 öğrenci velisine göre yaklaşık %30 oranında bağımlılık semptomları gösterdikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda YouTube uygulamasını eğitim maksadıyla kullanma ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Fidan (2019), “İlkokul çağı öğrencilerinin ders çalışma sürecinde teknolojik araç kullanımına ilişkin veli görüşleri” adlı çalışmasını Burdur İli Bucak İlçesinde ilkokul öğrenci velileri ile gerçekleştirmiş ilkokul çağındaki çocukların ders çalışma süreçlerinde teknolojik araç kullanım durumları tespit edilmek istenmiştir. Çalışmaya katılan ebeveynler çocuklarının teknolojik araç kullanımlarında ebeveyn kontrolü ve yönlendirmesini gerekli görmüşlerdir. Aynı zamanda ebeveynler çocuklarının mobil cihaz ya da bilgisayar gibi teknolojik cihazları eğitim, ders çalışma değil daha çok oyun ve sosyal medya için kullandıklarını bu kullanımların artması durumunda çocukların olumsuz etkilendiklerini ifade etmişlerdir.

Baran, (2014), “Sosyal medyanın eğitim süreci üzerindeki etkisi” adlı araştırmasında, Diyarbakır ilinde lise çağındaki gençlerin sosyal medya kullanım durumları ve bu durumun onların sosyal, akademik ve sportif yaşamını nasıl etkilediğinin tespit etmeyi amaçlamış,

öğrencilerin sosyal medya platformlarında geçirdikleri süreler arttıkça akademik, sosyal ve sportif alanlara ilgi ve ayrılan zamanın azaldığını tespit etmiştir (Baran, 2014).

Bilgin, (2022); “Sosyal medya araçlarının Türk Dili ve Edebiyatı dersinin bilişsel alan erişimi düzeyine etkisi ve eğitim aracı olarak sosyal medya araçlarını kullanarak ders işlemeye yönelik öğrenci görüşleri” adlı çalışmasında 10. Sınıf öğrencilerinin özellikle Türk Dili ve Edebiyatı Dersi özelinde sosyal medya araçlarıyla ders işleme konusundaki görüşlerini incelemiştir. Nicel ve nitel araştırmanın birlikte kullanıldığı bu çalışmada sosyal medyanın eğitim amacıyla kullanılmasının öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda bu öğrencilerin sosyal medya uygulamaları ile ya da sosyal medya uygulamaları destekli ders işlemeyi zevkli buldukları, tekrar şansı buldukları ifade edilmektedir.

Seçme, (2022); “8. Sınıf öğrencilerinin matematik konularını öğrenmede YouTube platformundan yararlanma nedenleri” adlı çalışmasını Gaziantep ilinde 8. Sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirmiş, öğrencilerin Matematik dersi konularını öğrenmede YouTube uygulamasının kullanma nedenlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin bu sosyal medya platformundan yararlanmakta olduğu, konu tekrarı şansı vermesi, farklı öğretim tarzlarını görme fırsatı vermesi ve zaman, mekan sınırlaması olmaksızın kullanılabilir olması yönünden olumlu değerlendirdikleri ifade edilmektedir.

Zeytinli & Ekici (2023), “5. sınıf öğrencilerinin sosyal medya kavramına yönelik bilişsel yapıları: Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ile ilişkisi örneği” adlı çalışmasında 5. sınıf öğrencilerinin sosyal medyayı Sosyal Bilgiler dersi bağlamında metaforlarla değerlendirmesini istemiş, öğrencilerin çoğunlukla sosyal medyayı “kullanım özellikleri olan ve bilgi edinmeyi sağlayan” kavramlarıyla bağdaştırdıklarını tespit etmiştir.

Dökmeci & Gülveren (2023)’in, “Lise öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile eğitsel amaçlı Youtube kabul düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” adlı çalışmalarına 9,10,11 ve 12.sınıf öğrencileri katılmışlardır. Hayat boyu öğrenme ve Youtube uygulamasını eğitsel amaçla kullanım durumlarının incelendiği çalışmada yaşam boyu öğrenme kavramı konusunda katılımcıların bilgi sahibi olmadıkları görüşü ifade edilmiştir. Youtube’u eğitim amacıyla kullanma konusunda ise öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça diğer bir deyişle merkezi sınavlara girme zamanı yaklaştıkça bu tip uygulamaları eğitim amacıyla kullanma oranının artıyor olduğu yorumu getirilmiştir.

Koçak & Metin (2023); “Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya tutumu ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi” adlı çalışmaları Ankara’da 7 ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüş, “sosyal medya tutumları ve benlik algısı” incelenmiş olup

katılımcıların tamamı sosyal medya kullanıcılarından seçilmiştir. Araştırmada katılımcıların öz saygıları yüksek düzeyde ve sosyal anlamda paylaşım ihtiyacı arttıkça sosyal izolasyon seviyelerinin azaldığı tespit edilmiştir.

Çark vd., (2023); “Ortaokul öğrencilerinin medya okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi” adlı çalışmalarında medya okur yazarlığı; medyada paylaşılan içerikleri doğru okuma, anlamlandırma yeterliliği olarak tanımlanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin medya okur yazarlık düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanan çalışmaya İstanbul’da ortaokul düzeyinde 600 öğrenci katılmış, katılımcıların medya okur yazarlıkları “iyi düzeyde” olarak belirlenmiştir.

Uyanık Aktulun & Elmas, (2019); “21. yüzyıl okul öncesi öğretmenleri için sosyal medya araçları: Muhtemel faydalar” adlı araştırmalarını Facebook, Twitter, Pinterest ve Instagram bağlamında gerçekleştirmiş, çalışmada literatürde var olan çalışmaların analizi yapılmış olup okul öncesi seviyesinde bahsi geçen sosyal medya araçlarının yarar ve zararları alan yazın ışığında ortaya konulmuştur.

Sarsar vd., (2015); “Öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımı” adlı araştırmalarını 2012-2013 eğitim öğretim yılında lisansüstü öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. 14 hafta süren araştırmada dersler derslik ortamında işlenmekle kalmayıp sosyal medya paylaşımlarıyla desteklenmiştir. Özellikle Facebook’un eğitim amacıyla kullanılması katılımcıların tamamı tarafından olumlu değerlendirilirken, Blogger kullanımı katılımcıların yarısı tarafından olumlu değerlendirilmiştir. Sosyal medyanın eğitim sürecine nasıl daha aktif şekilde dahil edilebileceği ile ilgili çalışmalar yapılması da ayrıca önerilmektedir.

Duran & Bayar, (2020); “Öğretmenlerin sosyal medya kullanımına ilişkin görüşleri” adlı çalışmalarında öğretmenlerin sosyal medya ile ilgili tutumları incelemiş; araştırmada sosyal medya “iletişim, paylaşım, kişisel bilgi, sanal bilgi, araç, tehlike, sosyalleşme, dünya, zaman makinası ve hırsız” şeklinde ifade edilirken, sosyal medya ve eğitim ilişkisi konusunda “katkısı yoktur, muazzam kaynak, eğitim bazlı, aktiflik, faydalıdır, güçlü ilişkiler-sosyallik, çekingenlik, esin kaynağı ve evdeki okul” ifadelerini kullandıkları görülmüştür.

Konuk & Güntaş, (2019); “Sosyal medya kullanımı eğitimi ve bir eğitim aracı olarak sosyal medya kullanımı” çalışmalarında sosyal medya ve eğitimi, sosyal medya okur yazarlığı alan yazın bağlamında incelemişlerdir.

Öztürk & Talas, (2015); “Sosyal medya ve eğitim etkileşimi” adlı çalışmalarında eğitim ve sosyal medya ilişkisi alan yazın bağlamında incelenmiş, sosyal medyayı internet altyapısını kullanan iletişim ve etkileşime izin veren uygulamalar olarak tanımlamışlardır. Çalışmaya göre “Bireylerin internette birbirleriyle yaptığı diyaloglar ve paylaşımlar sosyal medyayı oluşturur.” denilmektedir.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

İlkokullarda kullanılan sosyal medya uygulamalarının eğitime etkisinin okul yöneticileri, öğretmenler ve velilerin bakış açısı ile incelendiği bu çalışmanın yöntem bölümünde araştırma modeli, verilerin elde edildiği çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analiz tekniği açıklanacaktır.

Bu çalışmada veriler; okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin ilköğretim çağında kullanılan sosyal medya uygulamalarının çocukların eğitim süreçlerine etkisi hakkındaki görüşlerinden oluşmaktadır. Kişisel görüşlerin de söz konusu olduğu bu çalışma veri çeşitliliği ve derinlemesine bilgi edinmeyi amaçlamakta olduğundan nitel yöntemle yürütülmüştür. Nitel araştırma bir olgu ya da olayı genelleme amacı gütmeksizin doğal ortamında incelemeyi amaçlar (Yıldırım, 2010). Nitel araştırmalarda olay veya olguya insanlar tarafından yüklenen anlamlar değerlendirilir (Altunışık vd., 2010). Daha çok kişisel görüş, algı ve anlayışların derinlemesine tespitinin mümkün olduğu bu çalışmaların neden sonuç ilişkisi ortaya koymada etkili olduğu söylenebilir. Bu araştırmalarda sayısal ya da istatistiksel veriler ve genelleme yerine derinlemesine bir kavrama söz konusudur (Karataş, 2017). Sürekli değişim ve gelişim gösteren günümüz toplumlarında insanlar problemlerine çözüm üretmek ve daha derinlemesine bilgi edinmek için nitel araştırmalara önem vermektedir (Arastaman vd., 2018).

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul yöneticisi, öğretmen ve ilköğretim öğrenci velilerinin görüşlerinin alındığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseninde araştırma konusu ile ilişkili bireylerin konu ile ilgili yaşam deneyimleri açıklanmaktadır (Kıral, 2020). Yaşamda farkında olunan ancak hakkında detaylı bilgi ve görüş elde edilmek istenen durum, olay ve olgular için kullanılan araştırma yöntemidir (Yıldırım, 2010).

Bu çalışmada ilköğretim çağı öğrencilerin okul yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin görüşleri incelenmek üzere olgubilim deseni tercih edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim desenin kullanıldığı bu araştırmanın

çalışma grubu Çorum İli merkezindeki ilkokullarda görev yapmakta olan 8 okul yöneticisi, 8 öğretmen ve ilkokulda öğrencisi bulundan 8 veliden oluşmaktadır. Nispeten farklı sosyo-ekonomik ve kültürel çevreden oluşan katılımcılarla farklı görüş ve önerilere erişilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada katılımcı yöneticiler Y1, Y2, Y3,.....,Y8 şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 13

Katılımcı İlkokul Yöneticilerine Ait Demografik Bilgiler

	Yaş	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Yönetim Kademesi	Yöneticilikte Geçen Süre
Y1	31-40	Erkek	Lisans	Müdür Yardımcısı	0-5 Yıl
Y2	31-40	Kadın	Lisans	Müdür	6-10 Yıl
Y3	51+	Erkek	Lisansüstü	Müdür	16+ Yıl
Y4	51+	Erkek	Lisans	Müdür Yardımcısı	16+ Yıl
Y5	31-40	Kadın	Lisans	Müdür Yardımcısı	6-10 Yıl
Y6	51+	Erkek	Lisans	Müdür Yardımcısı	16+ Yıl
Y7	31-40	Kadın	Lisansüstü	Müdür Yardımcısı	6-10
Y8	41-50	Erkek	Lisans	Müdür Yardımcısı	11-15

Araştırma kapsamında ilkokul kademesinde halen görev yapmakta olan, farklı yaş grubu, cinsiyet, öğrenim durumu, yönetim kademesi ve hizmet yılına sahip 8 okul yöneticisi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcı yöneticilerden 4'ü 31-40, 1'i 41-40 yaş grubunda, 3'ü de 51 yaş ve üstündedir.

Katılımcıların 5'i erkek 3'ü kadın; 6'sı lisans, 2'si lisansüstü mezunu; 6'sı müdür yardımcısı, 2'si müdür olarak çalışmakta ve 3'ü 16 yıl ve üstü, 1'i 11-15, 3'ü 6-10 ve 1'i 0-5 yıl yöneticilikte geçen süresi vardır.

İlkokul kademesinde öğretmenlik yapan katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3.....Ö8 şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 14*Katılımcı İlkokul Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler*

	Yaş	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Branş	Meslekte Geçen Süre
Ö1	31-40	Erkek	Lisansüstü	Sınıf Öğretmeni	16+
Ö2	41-50	Kadın	Lisans	Sınıf Öğretmeni	16+
Ö3	41-50	Kadın	Lisans	Sınıf Öğretmeni	16+
Ö4	31-40	Kadın	Lisans	Sınıf Öğretmeni	11-15
Ö5	31-40	Kadın	Lisans	Sınıf Öğretmeni	11-15
Ö6	50+	Erkek	Lisans	Sınıf Öğretmeni	16+
Ö7	41-50	Kadın	Lisans	Sınıf Öğretmeni	16+
Ö8	41-50	Kadın	Lisansüstü	Sınıf Öğretmeni	16+

Katılımcı 8 ilkokul öğretmenine ait demografik dağılıma göre; 3'ü 31-40 yaş, 4'ü 42-50 yaş aralığında, 1' 50 yaş ve üzeri; 6'sı kadın, 2'si erkek, 6'sı lisans, 2'si lisansüstü mezunu, tamamı sınıf öğretmeni ve 2'si 11-15 yıldır, 6'sı 16 ve üzeri yıldır öğretmenlik yapmaktadır.

İlkokul kademesinde öğrencisi bulunan katılımcı veliler V1,V2,V3.....V8 şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 15*Katılımcı Velilere Ait Demografik Bilgiler*

	Yaş	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Meslek
V1	31-40	Kadın	Lisansüstü	İş Güvenliği Uzmanı
V2	31-40	Kadın	Lisans	Avukat
V3	31-40	Kadın	Lisans	Öğretmen
V4	31-40	Kadın	Lisans	Öğretmen
V5	41-50	Kadın	Lisans	Öğretmen
V6	31-40	Erkek	Lisansüstü	Mühendis
V7	31-40	Erkek	Lisans	Memur
V8	31-40	Erkek	Lisans	Bankacı

İlkokul kademesinde öğrencisi bulunan 8 katılımcı veliye ait demografik bilgiler

tabloda verilmiştir. Bu verilere göre 8 katılımcı velinin 7'sinin 31-40, 1'inin ise 41-50 yaş aralığında; 5'inin kadın, 3'ünün erkek olduğu; 2'sinin lisansüstü, 6'sının lisans mezunu olduğu; 3'ünün öğretmen, 1'inin iş güvenliği uzmanı, 1'inin avukat, 1'inin mühendis, 1'inin memur ve 1'inin bankacı olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Görüşme tekniği nitel araştırmalarda en sık kullanılan tekniktir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu teknikte katılımcıya görüşmeyi gerçekleştiren kişi amaca yönelik sorular sorar.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerde önceden hazırlanan görüşme sorularına ek olarak katılımcının verdiği cevaplara ya da görüşmenin seyrine göre esneklikler yaşanabilir. Bu esneklikler katılımcının araştırma üzerinde söz sahibi olduğu bir ortam oluşturur (Şimşek, 2018).

Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, Çorum İli merkezinde 2023-2024 Eğitim Öğretim Yılında ilkokullarda halen görev yapmakta olan okul yöneticileri, öğretmenler ve ilkokul öğrenci velileri ile görüşme tekniği ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanma sürecinde uzman görüşleri alınmış, yönetici, öğretmen ve veliler ile ön görüşmeler yapılmış planlanan sorular amaç doğrultusunda yeniden değerlendirilmiştir. Ön görüşme yapılan katılımcılar bu çalışmaya dahil edilmemiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerde yönetici, öğretmen ve velilere “Sizce sosyal medya nedir, hangi amaçlarla kullanılır? Eğitim amacıyla kullandığınız ya da kullanımına şahit olduğunuz sosyal medya uygulamaları nelerdir? Sosyal medya uygulamalarının ilkokul çağındaki çocukların eğitim-öğretim süreçlerine etkileri nelerdir? Sosyal medya uygulamalarının ilkokul çağındaki çocukların eğitim hayatına olumlu etkilerini artırmak, olumsuz etkilerini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için önerileriniz nelerdir?” şeklinde sorular sorulmuş, görüşmelerin seyrine göre ek sorular sorulmuştur.

Görüşmeler, izin veren katılımcılar için ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. İsteyen katılımcı görüşmenin herhangi bir aşamasında görüşmeyi sonlandırma hakkına sahip olduğu bilgisi verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analizde önceden belirlenen temalar çerçevesinde kategorize edilen veriler, araştırmacı

tarafından açıklanır, özetlenir ve yorumlanır (Baltacı, 2019). Creswell (2018)'e göre betimsel analiz 4 aşamada gerçekleşir;

- 1- Çalışmada elde edilecek verilerin kategorize edileceği temalar için çerçeve oluşturulur.
- 2- Veriler daha önce belirlenen çerçeve göre kategorize edilir.
- 3- Gerekli alanlarda doğrudan alıntılara yer verilir.
- 4- Araştırma bulguları açıklanır, yorumlanır.

Nitel araştırmalarda yazılı halde bulunan verilerin birtakım aşamalardan geçirilerek sayıya dönüştürülmesiyle nitel veriler nicelleştirilebilir. Burada amaç nicel araştırmalarda olduğu gibi istatistiğe dayalı genellemeler yapmak ya da ilişki aramak değildir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırmada bulgular analiz edilirken frekans ve yüzde değerlerine yer verilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ilkokul kademesinde halen çalışmakta olan okul yöneticileri, ilkokullarda görev yapan öğretmenler ve ilkokul kademesinde çocuğu bulunan öğrenci velilerinin sosyal medya uygulamalarının ilkokul çağı çocukların eğitimlerine etkileri hakkındaki görüşleri incelenmiş, bilimsel yöntem ışığında bu görüşleri temalara ayrılarak kategorize edilmiş ve tablolar halinde verilmiştir.

Okul yöneticisi, öğretmen ve velilere aynı amaçları güden sorular yöneltilmiş olup alınan cevaplar yine yönetici, öğretmen ve veli olarak ayrı başlıklarda incelenmiştir.

4.1. Katılımcı Yöneticilere Ait Bulgular

4.1.1. Katılımcı yöneticilere göre sosyal medya tanımına ilişkin bulgular

Katılımcı yöneticilere “Sizce sosyal medya nedir?” sorusu yöneltilmiş, kişilerin soruya verdikleri yanıtlara göre sosyal medya tanımları aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 16

Katılımcı Yöneticilere Göre Sosyal Medya Tanımına İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	İletişim ve haberleşme ağı	5	62,5	İnsanların birbirleriyle buluştuğu, uzaktakini yakınlaştıran bir mecra (Y2) Kişilerin online olarak görüşmesi bilgi paylaşması dertleşmesi (Y4) İnsanların kitlesel olarak iletişim sağlayabildiği, herhangi bir zamana bağlı olmadan kullanılabilen sanal ortamlar (Y5) Dünyaya açılan pencere. Bazen ihtiyaç bazen boşa geçen zaman. Dozunda kullanıldığında insana iyi gelen verimli olan gelişime katkıda bulunan, ama dozunu kaçırdığında vaktini tamamen boşa geçirdiğin insanı uyuşturan bir platform. (Y7)
2	Reklam aracı	1	12,5	Meşhur biri için reklam aracı olabilir (Y1)

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
3	İnsanların yaşam tarzını ifade ettiği mecra	4	50	Bazı insanlar için kendini gösterme mecrası, hatta gerçek olamayan sahte duygu ya da yaşantıları sergileme alanı denilebilir. (Y1) İnsanların sanal ortamda bir araya gelip kendilerini ifade ettikleri yerdir. (Y3) Belli bir kitlenin kendi çalışmalarını, yaşam tarzını ortaya koyduğu mecradır. (Y6) İnsanların hayatını paylaştığı, birbirleriyle bağlantı kurduğu mecra (Y8)

Katılımcıların verdikleri cevaplarda birden fazla temaya değindikleri göz önünde bulundurulduğundan frekans toplamı katılımcı sayısını, yüzde toplamı ise toplam yüzdeyi vermemektedir.

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların %62,5'inin sosyal medya tanımlamasını iletişim ve haberleşme teması ilişkilendirdiği, %12,5'inin reklam aracı olarak gördüğü, %50'sinin insanların yaşam tarzını ifade ettiği mecra temasıyla ilişkilendirdiği görülmektedir.

4.1.2. Katılımcı yöneticilere göre sosyal medya kullanım amaçlarına ilişkin bulgular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcılara sosyal medyanın hangi amaçlarla kullanıldığı sorulmuş, alınan yanıtlar aşağıdaki şekilde kategorize edilmiştir.

Tablo 17

Katılımcı Yöneticilere Göre Sosyal Medya Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Taciz	1	12,5	Bazen olması gerekenin dışında kullanılıyor. Karşı tarafı taciz, rahatsız etme gibi (Y2).
2	Eğitim	2	25	Eğitim amacıyla kullanılabilir (Y3).
3	Eğlence	2	25	Eğlence amacıyla kullanılıyor. Sosyal medyada yetişkinler olarak biz bile bazen zamanın nasıl geçtiğini anlamıyoruz (Y5).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
4	İletişim	4	50	Okul açısından düşündüğümde ilginç bir yöntem ama devamsız olup da iletişime geçemediğim öğrencileri kendileri ya da velileri kanalıyla sosyal medyadan bulduğumuz oluyor. Mesela yurt dışına çıkmış oluyorlar kayıttan düşmek gerekiyor, sosyal medya kanalıyla kendilerine ulaşabiliyoruz. Fayda sağlamak istersen iyi amaçlar için de kullanılabilir. Ayrıca yıllardır görüşemediğim arkadaşlarımı bulabiliyorum onlarla tekrar bir araya gelebiliyorum. (Y2). Sosyalleşmek için, gündemi takip etmek için, bilgi alışverişi, iletişim için, kim nerde ne yapıyor görmek için (Y7).
5	Beğeni	2	25	Kişilerin daha çok kendilerini ön plana çıkarma amacı, beğeni almak amaçlanıyor (Y4). Kendi yaşam tarzlarını başka kitlelere göstermek beğenilmek için kullanan var (Y6).
6	Reklam	2	25	Ticaret yapan şirketlerin ürünlerini tanıtmak dönüt almak için kullanıyorlar (Y6).

Katılımcıların sosyal medya kullanım amacı konusundaki görüşleri; %50 oranında iletişim kurmak; %25 oranında eğitim, eğlence, beğeni, reklam; %12,5 oranına taciz temalarına değindikleri görülmektedir.

4.1.3. Katılımcıların herhangi bir sosyal medya uygulaması kullanım durumlarına ilişkin bulgular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcılara herhangi bir sosyal medyayı kullanıp kullanmama durumları ve amaçları sorulmuş, verilen cevaplar tabloda incelenmiştir.

Tablo 18

Katılımcıların Herhangi Bir Sosyal Medya Uygulaması Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Instagram	5	62,5	Instagram kullanıyorum ama 2-3 haftada bir giriyorum pek bi amaç güttüğüm söylenemez. E-twinning projesini duyurmak için açmıştım. Sonrasında çok aktif kullanmadım (Y1).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
2	Whatsapp	8	100	Hemen hemen iletişim kurma yollarından en çok kullandığımız Whatsapp oldu. Aile ile, eş dost ile...(Y2). Whatsapp haberleşme özellikle grupla haberleşme, pratik olduğu için kullanıyorum (Y5). Whatsapp en çok kullanılan. Bir konuyu herkese tek tek duyurmak zorken. Topluca duyuru yapabiliyoruz. İletişim yani. (Y4). Whatsapp sadece iletişim için kullanıyorum. Durum kısmını kullanmıyorum (Y6).
3	Telegram	4	50	Telegram kullanıyorum ancak pasif olarak telefonumda bulunuyor. Okul Youtube kanalına yüklemem için gönderilen videoları Whatsapp kabul etmediği için telegram üzerinden gönderiyorlardı (Y1). Mesela telegramı, mesleki gelişim için, ya da yardımlaşma grupları için kullanıyorum. Bu gruplara katılıyorum (Y2).
4	Facebook	4	50	Etraftan haberdar olmak için, bilgi edinmek için. Hatta belki kötü ama baya da vakit harcıyorum (Y2). Bilgi alma amacıyla kullanıyorum, dünyada ne olup bitiyor, gündemi takip etmek için kullanıyorum. Sosyal çevremden haberdar oluyorum. Yıllardır görmediğim arkadaşlarımı orada gördüm (Y3).
5	YouTube	4	50	Kişisel bilgilerden çok güncel olan biten haberler vs. Onları takip etmeyi daha çok seviyorum. Mesela Youtube'da yatırım danışmanları gibi ilgimi çeken konuları açıp izliyorum. Doğada vakit geçirme, ilgimi çeken araçlar vs. (Y4). Youtube'da özellikle merak ettiğim şeyleri izliyorum (Y8).
6	Twitter	3	37,5	Twitter; dünyada olup bitenleri takip etmek için kullanıyorum (Y5).

Katılımcıların tamamının en az bir sosyal medya uygulaması kullanıyor olduğu görülmüştür. Bu kullanıcıların %62,5'i Instagram, %100'ü Whatsapp, %50'si Telegram, %50'si Facebook, %50'si Youtube, %37,5'inin Twitter kullandığı görülmektedir. Bu sosyal

medya hesaplarını farklı amaçlarla kullandıkları görüşmelerde elde edilen verilerden alıntılarda verilmiştir.

4.1.4. Öğrencilerin eğitimine katkı sağlamak için kullanılan sosyal medya araçlarına ilişkin bulgular

Katılımcılara öğrencilerin eğitimine katkı sağlamak amacıyla kullandıkları sosyal medya uygulamaları ve kullanım şekilleri sorulmuş, gelen cevaplar tabloda kategorize edilmiştir.

Tablo 19

Öğrencilerin Eğitimine Katkı Sağlamak İçin Kullanılan Sosyal Medya Araçlarına İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	e-twinning	2	25	E-twinning diyebilirim. Kelime anlamı sanıyorum ikiz yani eşleştirmeden geliyor. Dünyanın her yerindeki öğrencilerin etkileşime geçebildiği bir sosyal platform. Bunun haricinde birçok Web 2.0 programları var. Bu programların isimlerini şu an sayamayacağım ancak öğrencileri güdüleyen uygulamalar (Y1). Özellikle e-twinning projelerinde mesela yurt dışı ortaklar ile iletişime geçiyorlar (Y2).
2	EBA	4	50	Yöneticiler olarak biz aslında biraz dışında kalıyoruz ama öğretmen arkadaşlarımız bolca EBA kullanıyor (Y2). EBA'nın da etkili olduğunu düşünüyorum (Y6).
3	Whatsapp	4	50	Whatsapp grupları ile öğretmenlerle hızlı haberleşme sağlanabiliyor. Eğitime olumlu etkisi olabilir. Öğretmenler Whatsapp gibi kanallardan ödev gönderiyor, verilen ödevlerin takibini yapabiliyor. Mesela kitap okuma görevi veriliyor ve istenen fotolar vs sayesinde anlık takibi yapılabilir (Y5). Yöneticiler olarak aslında öğrenciye direkt dokunma anlamında etkimiz öğretmenler kadar olmuyordur. Ama öğretmen kanalıyla öğrenciye erişmek için hızlı iletişim aracı Whatsapp'ı etkin kullanıyorum (Y8).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
4	Facebook	1	12,5	Özellikle Facebook'ta eski eğitim teknikleri paylaşıyor mesela, İlginç bilgiler paylaşıyor, bazen okuduğu ir kitaptan alıntı yapıyorlar. Öğretici oluyor (Y3).
5	Youtube	3	37,5	Bence Youtube. Öğretmen arkadaşlar da bolca kullanıyorlar sınıflarda ders anlatımında, görselleri çocuğun anlamasına yardımcı olmak için kullanıyor (Y4).
6	Zoom	3	37,5	Zoom var kullanılan mesela. Dersi zayıf öğrencilere zaman kısıtlaması olmaksızın zoom üzerinden eğitim verilebiliyor. Uzaktan da yapılması avantaj (Y4).
7	Skype	1	12,5	Son zamanlarda eğitim için kullanıldığını duyduğum Skype var. Zoom gibi sanıyorum (Y6).
8	Google Forms	1	12,5	Bazen de okul ile ilgili işlerde karar alırken Google Forms üzerinden öğrenci veli ve öğretmen görüşlerini alabiliyoruz. Mesela yakın zamanda stratejik plan için kullandı (Y8).

Katılımcıların eğitim amacıyla kullandıkları ya da kullanımına şahit oldukları sosyal medya uygulamaları; %25 e-twinning, %50 EBA, %50 Whatsapp, %12,5 Facebook, %37,5 YouTube, %37,5 Zoom, %12,5 Skype, %12,5 Google Forms olduğu tespit edilmiştir. Verilere göre katılımcıların e-twinning, Zoom, Skype ve Google Forms uygulamalarını da sosyal medya uygulaması olarak tanımladıkları görülmektedir.

4.1.5. Kurumsal sosyal medya uygulamasına ilişkin bulgular

Bu bölümde katılımcı yöneticilere kurumsal bir sosyal medya hesaplarının varlığı ve kullanım amaçları sorulmuş, gelen cevaplar tablodaki şekilde kategorize edilmiştir.

Tablo 20*Kurumsal Sosyal Medya Uygulamasına İlişkin Bulgular*

No	Tema	f	Yüzde	Örnek Alıntı
1	Kurumsal bir sosyal medya hesabımız var.	8	100	Kurumsal bir sosyal medya hesabımız eski okulumda vardı, aktif olarak kullanıyorduk. Projeler etkinlikler çalışmalarımızı paylaşıyorduk. Basında çıkan haberlerimizi paylaşıyorduk. Okul sitesine atılan haberleri takip etmiyorlar. Okul sitesindeki haberlerin linkini sosyal medyaya atıyorduk (Y3). Youtube hesabımız var. 300-350 civarı ders anlatım videoları var. Ulusal basında da haber olmuştu bu konu. Covid döneminde aktif olarak kullandık, hala kullanıyoruz ancak o kadar aktif değil. Ders anlatım videoları, rehberlik içerikleri ve okulumuzun etkinliklerini paylaşıyoruz. Ders anlatım ve rehberlik videoları tüm ülkenin yararına açık istedikleri zaman izleyebilirler. Tekrar da yapabilirler. Ama etkinlikler velilere yönelik motivasyonlarını artırıcı olarak kullanılıyor (Y1). Instagram hesabımız var. Okuldaki etkinliklere veliler her zaman katılamıyorlar. Bu sayede haberdar oluyorlar. Etkinliklerimizin daha görünür olmasını sağlıyoruz, diğer okullara ilham olmak, fikir vermek için faydalı olduğunu düşünüyorum. Okul içinde kalan etkinliklerimizi dışarıya göstermek, beğenilmek, takdir görmek, öğretmenlerimiz için de teşvik edici oluyor (Y2). Okul Whatsapp grubu dışında kurumsal hiçbir hesabımız yok (Y4). Instagram kullanıyoruz. Başka sosyal medya hesabımız yok ancak velilere yapılan etkinlikleri duyurmak, emsallere örnek teşkil etmek için, ilham vermek ve ilham olmak açısından verimli olduğunu düşünüyorum. Okul web sitesi de var ancak kümse takip etmiyor (Y5). Instagram, Facebook var. Ama Instagram'ı daha aktif kullanıyoruz. Velilerimize yaptığımız çalışmalar daha hızlı gösterebiliyoruz. Beğenileri görüyoruz. Olumlu dönütler alıyoruz. Ama tekrar ediyorum paylaşım yaparken çok dikkatli olmak gerekir (Y6). Okul sosyal medya hesabını yönetiyorum. Öğrenci etkinliklerini orada paylaşarak öğrencilerimizin okulumuzun adını daha çok duyurmak, iyi yönde örnek olmayı, velilerimizin de görseline sunmayı onları memnun etmeyi amaçlıyoruz (Y7). Instagram hesabımız var. Yapılan etkinlikleri ve başarılarımızı paylaşıyoruz. Mesela bir derece else eden öğrenci bu paylaşım ile daha çok kişiye duyuruluyor. Hem diğer öğrencilerde istek uyandırıyor hem de derece elde eden öğrenciyi mutlu ediyor. Sosyal medya hesabımızla ilgili velilerden olumlu dönüt alıyoruz (Y8).

Katılımcıların %100'ünün yöneticisi oldukları okula ait en az bir sosyal medya hesabı bulunduğu, bu hesapları okulda yapılan etkinlikleri velilere duyurma, emsal okullara örnek teşkil etme, beğeni alma ve motivasyonu artırma, iletişim kurma gibi nedenlerle kullandıkları görülmektedir.

4.1.6. Sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine olumlu etkilerine ilişkin bulgular

Katılımcılara sosyal medya uygulamalarının ilkökul kademesindeki öğrencilerin eğitim-öğretim hayatına olumlu etkileri sorulmuş, verilen cevaplar aşağıdaki şekilde kategorize edilmiştir.

Tablo 21

Sosyal Medya Uygulamalarının Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumlu Etkilerine İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Bilgiye hızlı erişim	2	25	Eskiden ansiklopedilerle uzun süre araştırma yapmak gerekirken şu anda bu işler sosyal medya, teknoloji ve internet kanalıyla daha hızlı gerçekleşiyor (Y2).
2	Bağlantı kurma	1	12,5	İlkokul öğrencileri için daha çok ebeveyn kontrolünde yani dolaylı olarak verimli olduğunu düşünüyorum. Ebeveyn kontrolünde Youtube'dan izlenen bir eğitim videosu olabilir, bazen telegramda katılım sağlanan bir gruptan olabilir. Okulla sınırlı kalan eğitim içerik ve etkinlikleri sosyal medya sayesinde tüm ülke hatta dünyadaki örneklerine erişilebildiğini düşünüyorum (Y5).
3	İlgi çekici	5	62,5	Kontrollü ve sınırlı kullanımda ilgi çekici görsel ve işitsel içeriklerle faydalı olabilir (Y2). Aşırı ilgi çekici olduğunu düşünüyorum. Renkli, sesli eğlenceli çocukları cezbediyor. Doğru amaçla ve kontrollü kullanılırsa yani bu ilgi ve istekler doğru yere yönlendirilirse başarı sağlanabilir (Y8).
4	Faydası olduğunu düşünmüyorum.	1	12,5	İlkokul öğrencilerine olumlu etkisi olacağını düşünmüyorum. Soyut düşünemedikleri için orada paylaşılanları algılayabileceklerini sanmıyorum. Belli bir yaşa kadar çocukların sosyal medya ve bilişim araçlarından uzak tutulması gerektiğini düşünüyorum. Sosyal medya bir derya deniz orada her şey var (Y3).

Katılımcı yöneticilerin cevaplarına göre sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencilerine olumlu etkileri; %25 bilgiye hızlı erişim, %12,5 bağlantı kurma, %62,5 ilgi çekici, %12,5 faydalı olduğunu düşünmüyorum şeklindedir.

4.1.7. Sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine olumsuz etkilerine ilişkin bulgular

Katılımcılara sosyal medya uygulamalarının ilkökul kademesindeki öğrencilerin eğitim-öğretim hayatına olumsuz etkileri sorulmuş, verilen cevaplar aşağıdaki şekilde kategorize edilmiştir.

Tablo 22

Sosyal Medya Uygulamalarının Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Zararlı içeriğe maruz kalma	3	37,5	Çocuklar için çokça bilinen Instagram, Facebook gibi sosyal medya uygulamalarını uygun bulmuyorum bunun en önemli sebebi herhangi bir denetim mekanizmasının olmaması. Daha çok hedefe odaklı olması lazım. Aksi durumda yanlış içeriklere maruz kalabilirler (Y1). Fırsat eşitliğine dikkat edildiği sürece öğrencilere olumlu yönde etkisi olduğunu düşünüyorum. Elbette ki internet ortamının da güvenli olması burada çok önemli (Y7).
2	Yalnızlaşma	1	12,5	Sosyal medya insanları iyice bireyselleştirdi. Bireyselliği ön plana çıkardı ve insanları yalnızlaştırdı. Gerçek ortamlarda bir araya gelmeden sosyal medyada kendini doyurma eğilimleri var. İnsanlarla diyalog kurma konusunda artık yetersiz kalıyor, mesela misafirliğe gittiğinde bile misafirin yanına gelmiyor. Doğru bulmuyorum. Adı sosyal medya olsa da sosyalleşmeye engel olduğunu, insanları yalnızlaştırdığını düşünüyorum (Y3).
3	Akran zorbalığı	2	25	Akran zorbalığı. Küçük gruplar kurarak diğerlerine baskı kuruyorlar (Y4).
4	Zaman kaybı	1	12,5	Çok zaman kaybına neden oluyor (Y5).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
5	Zararlı buluyorum.	1	12,5	Zorunlu kalmadıkça sosyal medyanın bu çağdaki çocuklar için verimli olmadığını düşünüyorum. Eğitim amacıyla dahi olsa. Covid döneminde yaşadık (Y6).
6	Bağımlılık	2	25	Bağımlılık yaratabilir. Sosyalleşmelerine engel olabilir. Çocuklar internette vakit geçirmekten gerçek arkadaşlık kurma ihtiyacı duymuyor. Aslında fiziksel de çok olumsuz etkisi var ama hepsi fazla kullanımla ilgili (Y8).

Katılımcıların görüşlerine göre sosyal medya uygulamaları ilkökul çağındaki çocukların, zararlı içeriğe maruz kalmasına (%37,5), yalnızlaşmasına (%12,5), akran zorbalığına (%25), aman kaybına (%12,5), bağımlılığa (%25) neden olmakta iken %12,5 oranında katılımcıya göre bu yaş grubu için tamamen zararlı bulunmaktadır.

4.1.8. Sosyal medya uygulamalarının ilkökul çağındaki çocukların eğitimine olumlu etkisini artırmak ve olumsuz etkisini azaltmaya yönelik bulgular

Araştırmanın bu aşamasında katılımcı yöneticilere “Sosyal medyanın ilkökul öğrencilerinin eğitimine olumlu etkisini artırmak, olumsuz etkilerini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için neler yapılabilir?” sorusu yöneltilmiş, alınan cevaplar aşağıdaki şekilde temalara ayrılmıştır.

Tablo 23

Sosyal Medya Uygulamalarının İlkokul Çağındaki Çocukların Eğitimine Olumlu Etkisini Artırmak ve Olumsuz Etkisini Azaltmaya Yönelik Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Bilinçlendirme yapılması	5	62,5	Aile ve okulun yapabilecekleri çok sınırlı. Eğitimler veriliyor zaten ama yeterli olduğunu düşünmüyorum. Daha fazla etkinlikler düzenlenmeli ebeveynlere. Uzun vadede ülkenin geleceği düşünüldüğünde sosyal medyanın zararları ile ilgili Bakanlığın, Devletimizin bir şeyler yapması gerektiğini düşünüyorum (Y6). Ailenin bilinçlendirilmesi lazım önce. Sınıf öğretmeni rehber öğretmen kanalıyla yine önce aile bilinçlendirmek gerekir (Y4). Sosyal medya hesabını küçük yaşta çocuklarda uygun bulmuyorum. Bilgi paylaşımı için çevrimiçi eğitim uygulamalarının çok faydalı olduğunu, bilgiye

				ulaşmayı kolaylaştırdığını düşünüyorum. Aklına bir soru geldiğinde anında bilgi sahibi olabilecek imkanın olması önemli. İnteraktif videolar, online dersler öğrenci için büyük kolaylık. Öğrenciye öncelikle sosyal medyayı nasıl doğru kullanacağı öğretilmeli. Amacının dışında kullanımın önüne geçilmesi gerekir. İlkokul öğrencileri yalnızca Çevrimiçi uygulamaları kullanmalı. Konu tekrarı bol bol etkinlik yapmaları açısından çok önemli (Y7). Velilere öğrencilere sosyal medya eğitimi verilebilir ki zaten rehberlik servisleri tarafından yapılıyor. Veli kontrolü gerekiyor ama yine de bir yere kadar tabi (Y2). Belli yaş gruplarına sınırlamalar olabilir, belli saat aralıklarında kullanım izni verilebilir (Y6). Yaş grubuna göre filtrelemenin olduğu uygulamalar verimli olabilir (Y5). İlkokul için sağlıklı bir durum olduğunu düşünmüyorum. Ama ortaokul ve üzeri için özellikle yurt dışı, yurt içi uzak bağlantılar etkileşim için verimli kullanılabileceğini düşünüyorum (Y2).
2	Yaş ve süre sınırı konulması	3	37,5	Yasaklamak değil ama doğru yöne kanalize etmek gerekir (Y4). Çocuklar için çokça bilinen Instagram Facebook gibi sosyal medya uygulamalarını uygun bulmuyorum bunun en önemli sebebi herhangi bir denetim mekanizmasının olmaması. Daha çok hedefe odaklı olması lazım (Y1).
3	Doğru yönlendirme yapılması	3	37,5	Bir üst aklın bir araya gelip çok bilinen sosyal medyanın yanı sıra eğitici portalların oluşturulması lazım. İçeriklerin süzgeçten geçirilmesi gerekiyor. Mesela EBA'da çok güzel içerikler var bu gibi kontrollü olanların kullanılmasından yanayım. Bir de toplumda sosyal medyada dolaşan bilgilerin teyit edilmeden doğruluğuna inanma eğilimi var. Bu anlamda zarar veriyor. Kontrol altında olan içeriklerde verimli olabilir (Y3).
4	Denetim	3	37,5	Teknoloji ve sosyal medya bu kadar hayatımızın içindeyken çocukları kısıtlamamız veya engellememiz mümkün görünmüyor. Ancak zarar görmeyecekleri hale, kontrollü hale getirilmelidir. Denetimle izin verilmesi gerektiğini ancak bu şekilde faydalı olacağını düşünüyorum. Kontrollü ve seçici olmalı (Y2). Çocuklar için çok ilgi çekici bir mecra. Yetişkinler için de öyle. Yasaklanması taraftarı değilim ama sosyal medya ortamları kontrol edilmeli. Ya da eğitim içerikli çocukların seviyesine uygun ortamlar hazırlanmalı. Eğitimciler özellikle Web 2.0 araçları hakkında bilgi sahibi olmalı ve eğitici içerik oluşturabilmeli. Artık kara tahta önünde ders anlatma ilgi çekmiyor (Y8).
5	Ebeveyn kontrolü	1	12,5	Ancak çok bilinen ve kullanılan sosyal medya uygulamaları da ebeveyn kontrolü ile kullanılmalıdır (Y5).

Sosyal medyanın ilkökul öğrencilerinin eğitimine olumlu etkisini artırmak, olumsuz

etkisini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için yapılması gerekenler hakkında katılımcılardan %62,5'i bilinçlendirme, %37,5'i yaş sınırı konulması, %37,5'i doğru yönlendirme yapılması, %37,5'i denetim, %12,5'i ebeveyn kontrolü olması gerektiğini düşünmektedir.

4.2.Katılımcı Öğretmenlere Ait Bulgular

4.2.1. Katılımcı öğretmenlerin sosyal medya tanımına ilişkin bulgular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcı öğretmenlere “Sizce Sosyal Medya Nedir?” sorusu yöneltilmiş olup alınan cevaplar aşağıdaki şekilde kategorize edilmiştir. Verilen cevaplarda katılımcıların sosyal medya tanımında birden fazla temaya değindikleri göz önünde bulundurulmuş, tablolardaki frekans ve yüzde verileri bu duruma göre hesaplanmıştır.

Tablo 24

Katılımcı Öğretmenlerin Sosyal Medya Tanımına İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	İletişim ve haberleşme ağı	5	62,5	En büyük haberleşme ağıdır (Ö3). Kolay iletişim aracıdır diyebilirim (Ö7). Bazen çift bazen tek yönlü iletişim ve etkileşim aracıdır bence (Ö1). Sosyal medya, bilginin ve haberleşmenin hızlı bir şekilde sağlandığı platformlardır (Ö8). En kısa tabiriyle çevrim içi iletişim aracıdır (Ö2).
2	Oyun ve fotoğraf paylaşım ağı	1	12,5	Oyun, fotoğrafların ve yorumların paylaşıldığı sosyal ağıdır (Ö2).
3	Çağın vebası	1	12,5	Toplumu yöneten yönlendiren yanlış yöne götüren çağımızın vebasısıdır (Ö6).
4	İçerik üretilen platform	1	12,5	Kullanıcıların içerik ürettiği bir platformdur (Ö4).
5	İnsanları asosyal yapan araç	1	12,5	Adı her ne kadar sosyal medya olsa da insanları asosyal yapan bir etkileşim aracıdır (Ö5).

Katılımcı öğretmenlere göre sosyal medya; %62,5 oranında iletişim ve haberleşme ağı, %12,5 oranında oyun ve fotoğraf paylaşım ağı, %12,5 oranında çağın vebası, %12,5 oranında içerik üretilen platform ve %12,5 oranında insanları asosyal yapan bir araçtır.

4.2.2. Katılımcı öğretmenlere göre sosyal medya kullanım amaçlarına ilişkin bulgular

Tablo 25

Katılımcı Öğretmenlere Göre Sosyal Medya Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Sosyalleşme	2	25	Çoğu insanın sosyalleşme amacı güttüğünü düşünüyorum (Ö1).
2	Eğitim	1	12,5	Özellikle eğitimci olmam sebebiyle eğitim alanında farklı etkinliklere ulaşmak, bu etkileri paylaşmak için mükemmel fırsat sunmaktadır (Ö1).
3	Eğlence	2	25	Eğlenceli, keyifli vakit geçirme. Mesela insanlar anılarını paylaşabiliyorlar. (Ö2)
4	İletişim	4	50	İletişim kurmak için, haberleşme için kullanılıyor (Ö3). İlk amaç iletişim bence, uzaktakileri yakın eden bir mecra (Ö4). Duyurular yapabilmek, insanlara toplu bilgilendirme yapabilmek için kullanılıyor (Ö6).
5	Ticaret	1	12,5	Asıl amacının ticaret olduğunu düşünüyorum. Reklam yaparak daha çok insana ulaşarak bu eylemi gerçekleştirmek (Ö5).
6	Bilgi bulma	3	37,5	Sosyal medyadaki çeşitli gruplar sayesinde bilgiye ulaşma fırsatı veriyor. Kişi ilgilendiği alanlardaki gruplara dahil olabiliyor (Ö3). Sosyal medya bana göre bilgilendirme ve haberleşme anlamında kullanılır. Tabi herkesin her konuda bilgisinin olduğu yeni dünya düzeninde bilgi kirliliğine de sebep olmaktadır. Bu sebeple mümkün olduğunca kontrollü bir şekilde güvenli içerikleri takip etmek gerekir (Ö8).

Sosyal medya uygulamalarının kullanım amaçları konusunda katılımcı görüşleri incelendiğinde; %25 sosyalleşme, %12,5 eğitim, %25 eğlence, %50 iletişim, %12,5 ticaret, %37,5 bilgi bulma amaçlarından söz edildiği görülmektedir.

4.2.3. Katılımcıların herhangi bir sosyal medya uygulaması kullanım durumlarına ilişkin bulgular

Katılımcı ilköğretmenlerine herhangi bir sosyal medya uygulaması kullanım durumları ve amaçları sorulmuş, veriler temalara ayrılarak aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 26

Katılımcıların Herhangi Bir Sosyal Medya Uygulaması Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Instagram	6	75	Doküman ve etkinlikleri paylaşmak veya ulaşmak için kullanıyorum. Whatsapp ve Instagram'ı iletişim amaçlı da kullanıyorum (Ö1). Eğitimde gelişmeleri takip etmek ve der içinde kullanılacak güzel örnek etkinlikler bulmak için kullanıyorum (Ö2). Etkinlikler paylaşıp, etkinlikler bulabiliyorum. Fikir olmak ve fikir edinmek aslında (Ö3).
2	Whatsapp	7	87,5	Gruplarda bilgi ve fotoğraf paylaşımı için kullanıyorum (Ö2). Whatsapp toplu iletişimi kolaylaştırıyor. Herkesi tek tek aramak ya da mesaj atmak yerine gruplardan toplu bilgilendirme yapabiliyorum (Ö3).
3	Telegram	5	62,5	Özellikle telegramı eğitim için kullanıyorum. Eğitimle ilgili gruplara katılarak bilgi edinebiliyorum (Ö1). Eğitim alanında kurulan grupları takip edip eğitim gündemindeki güncel bilgiler için kullanmaktayım (Ö5). Telegramda öğretmen grupları var. Mesleki gelişim için fayda sağladığını düşünüyorum (Ö7).
4	Facebook	2	25	Arkadaşlarımla iletişim kurmak ve güncel bilgileri takip için kullanıyorum (Ö5).
5	YouTube	2	25	Bilgi edinme için kullanıyorum. Eğitim amaçlı da kullandığım oluyor (Ö7).

Katılımcı öğretmenlerin çeşitli amaç ve gerekçelerle sosyal medya kullanımları; %75 Instagram, %87,5 Whatsapp, %62,5 Telegram, %25 Facebook, %25 YouTube şeklinde olduğu görülmektedir.

4.2.4. Öğrencilerin eğitimine katkı sağlamak için kullanılan sosyal medya araçlarına ilişkin bulgular

Tablo 27

Öğrencilerin Eğitimine Katkı Sağlamak İçin Kullanılan Sosyal Medya Araçlarına İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Instagram	4	50	Instagram'da eğitim sayfalarını takip ediyorum. Orada gördüğüm etkinlik fikirlerini sınıfımda uygulayabiliyorum gayet verimli oluyor. Dünya'nın her yerinden eğitimci ile veri alışverişinde bulunma kolaylığı sağlıyor. Aynı zamanda zaman ve ekonomik ve uygulama açısından çok rahatlık ve kolaylık sağlıyor (Ö1). Instagram'ı uzman kişilerin bilgi paylaşımlarını takip etmek için daha çok kullanıyorum. Malum hepimiz bilgiye hızlı ulaşmak istiyoruz (Ö5).
2	Telegram	4	50	Belge ve doküman paylaşımı için kullanıyorum (Ö1).
3	YouTube	2	25	Eğitimciler arası bilgi paylaşımı için kullanıyorum (Ö2). YouTube üzerinden eğitici videolar hazırlayıp izletebiliyorum (Ö3).
4	Whatsapp	4	50	Whatsapp, telegram uygulamasını haberleşmek, mesleğimle ilgili gelişmelerden haberdar olmak ve etkinlik paylaşımı için kullanıyorum (Ö5). Sadece Whatsapp kullanıyorum, velilerimle iletişim için. Okul idaresinin duyuruları ve ödev gönderimi için kullanıyorum (Ö6).
5	Web 2.0 araçları	6	75	Mesela Cupcat, Inshort uygulamalarını fotoğraf kolajlama ve video birleştirmede kullanıyorum (Ö2). Web2 araçlarından Voila-ChatterKid -Canva-Pixiz programlarını yürüttüğüm e-twining projesi için kullanıyorum (Ö4). En çok kullandıklarım; Whatsapp ,Telegram, Instagram, Canva, Wordwall, Zoom, Google Classroom, Duolingo, Khan Academy. Diğer uygulamalara gelince özellikle pandemi döneminde hayatımıza giren Zoom ve Google Classroom gibi platformları da ders ve ödev takibi için etkili kullandım. Keza Wordwall öğrencilerimizin eğlenerek öğrendiği bir platform. Duolingo ve Khan Academy de kişisel gelişimim için kullandığım platformlar. Telefonda uygulama olarak indirip kullanılıyor olması ve sana günlük bildirim göndermesi ile sizi motive ediyor diyebilirim (Ö8). Sınıf çalışmalarım için sosyal medya sayılabilecek Canva, Wordart, Toonytool, Makaron gibi Web 2.0 araçları

kullanıyorum. Öğrenciler için afiş logo tasarlayabilecekleri zengin içeriğe sahip Canva, online hikayeler yazabileceği e-book, karikatürler hazırlayacağı Toonytool, anket yapabilecekleri Surveymonkey gibi birçok Web 2.0 aracı bulunmakta ve sınıfta uygulamaktayım (Ö5).
Okuyorum ve Ders Ekranda uygulamalarını sınıfta kullanıyorum (Ö7).
Eğitimhane adlı sitesi öğrenciler soru çözmek için kullanıyorlar (Ö6).

Katılımcı ilköğretim öğretmenlerinin öğrencilerinin eğitimine katkı sağlamak amacıyla kullandıkları sosyal medya uygulamaları; %50 Instagram, %50 Telegram, %25 Youtube, %50 Whatsapp, %75 Web 2.0 araçları olarak tespit edilmiştir. Katılımcılara eğitime katkı sağlamak amacıyla kullanılan sosyal medya uygulamaları sorulmuş olup çeşitli web 2.0 araçlarını bu kategoride değerlendirdikleri görülmüştür.

4.2.5. Sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine olumlu etkilerine ilişkin bulgular

Katılımcı öğretmenlere sosyal medya uygulamalarının ilköğretim öğrencilerinin eğitimine olumlu etkilerinin neler olabileceği sorulmuş, alınan cevaplar temalara göre kategorize edilmiştir.

Tablo 28

Sosyal Medya Uygulamalarının Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumlu Etkilerine İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Bilgiye hızlı erişim	2	25	Çocuklar ve hatta sadece çocuklar değil, yetişkinler de bilgiye daha hızlı erişebiliyorlar. Sosyal medyanın en olumlu yanı diyebilirim (Ö2). Bilgiye daha hızlı erişilmesini sağlıyor (Ö3).
2	Yaratıcılık	2	25	Yaratıcılık, fikir geliştirme ifade özgürlüğü açısından olumlu olduğunu düşünüyorum. Karşılıklı iletişime fırsat tanıyan bu araçlar sayesinde dünya ile etkileşime geçebilen öğrenciler daha yaratıcı olabiliyorlar (Ö1). Yaratıcı düşüncelerini geliştirdiğini düşünüyorum (Ö3).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
3	Pekiştirme	4	50	Eğlenceli etkinliklerle, eğitsel oyunlarla öğrendiklerini pekiştirmelerini sağlıyor (Ö3). Daha önce öğrenilen konuların pekiştirilmesi için etkili olduğunu düşünüyorum (Ö4). Anlatılan konuların ardından yapılan web2 aracı etkinlikleri hem çocukların konuya dikkatini çekiyor ve pekiştirici bir etki yaratıyor (Ö5). Okulistik, Morpa, Eğitimhane gibi uygulamaların konu tekrarı yapmak için faydalı olduklarını düşünüyorum (Ö6).
4	İş birliği	2	25	Özellikle Web 2.0 araçları sınıf ortamında iş birliği sağlıyor (Ö5).
5	İlgi çekici	5	62,5	Derslere görsellik kattığı için ilgi çektiğini düşünüyorum ancak tek başına kesinlikle yeterli değil. Covid sürecinde uzaktan yapılan online derslerde de yeterli verim alınamadığını görmüştük (Ö7). Eğitsel oyunlar mesela çocukların derse ve konulara ilgisini çekiyor (Ö3). Öğrenciler konuları eğlenceli oyunlarla pekiştiriyorlar. Keyif aldıkları eğlenceli buldukları etkinliklere çocuklar daha fazla zaman ayırıyorlar (Ö4). Çevrim içi eğitim uygulamaları ve sosyal medya doğru kullanıldığı takdirde her çocuğun kendi hızında ilerlemesine, sosyalleşmesine, anında geribildirim almasına, eğlenerek öğrenmesine, pratik yapmasına imkan sağlıyor (Ö8).

Sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencilerine olumlu etkileri konusuna ilkökul öğretmenlerinin görüşleri; %25 bilgiye hızlı erişim, %25 yaratıcılık, %50 pekiştirme, %25 iş birliği, %62,5 ilgi çekici olarak belirlenmiştir.

4.2.6. Sosyal medya uygulamalarının eğitim öğretim süreçlerine olumsuz etkilerine ilişkin bulgular

Katılımcılara sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencilerinin eğitimine olumsuz etkilerinin neler olabileceği sorulmuş, alınan cevaplar temalara ayrılarak aşağıdaki tabloda

incelenmiştir.

Tablo 29

Sosyal Medya Uygulamalarının Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Bağımlılık	3	37,5	Ekran bağımlılığına neden olabilir. Buna bağlı birçok fiziksel ve psikolojik sorun ortaya çıkabilir (Ö6). Aşırı ve kontrolsüz kullanım bağımlılık yaratabilir (Ö1).
2	Asosyallik	2	25	Çocuklar sosyal medyada vakit geçirmekten hoşlandıkları için arkadaşları ile iletişim kurmakta zorluk çekebiliyorlar. Arkadaşlar genelde sanal ortamda bir araya geliyorlar. Bu durum asosyal bir nesil oluşmasına neden oluyor (Ö3).
3	Siber zorbalık	3	37,5	Sosyal medya kullanımına eğer ebeveyn kontrolü olmazsa yabancı kişilerle iletişim kurup zarar gelme olasılığı da çok yüksek bu nedenle çok tehlikeli buluyorum (Ö5). Farklı gruplar tarafından siber zorbalığa maruz kalabilirler (Ö1).
4	Sağlık Sorunları	3	37,5	Uyku problemi, aşırı hareketsizlikten obeziteye neden olabilir (Ö1). Fiziksel aktivite yetersizliğine bağlı, el becerisi ve kasların yeterince gelişemediğini düşünüyorum. Ayrıca yine hareketsizlikten farklı sağlık sorunları da yaşanabilir (Ö3).
5	Dikkat dağınıklığı	3	37,5	Çok fazla ekrana maruz kalma küçük yaş gruplarında dikkat dağınıklığına sebep oluyor. Bunu her gelen nesilde fark edebiliyoruz (Ö3). Uzun süre ekran karşısında olmak dikkat eksikliğine sebep olabiliyor (Ö4).
6	Psikolojik Rahatsızlıklar	4	50	Özellikle ilkökul yaşındaki çocuklar için şiddet, korku içerikleri birçok sosyal medya platformunda çok fazla. Bu yaştaki çocuklar için büyük travmalar oluşturabilir (Ö5). Çocukların maruz kalabileceği yanlış içerikler onlarda kaygı bozukluğu gibi psikolojik rahatsızlıklara sebep olabilir (Ö1). Sosyal medya ve çevrim içi eğitim uygulamaları doğru kullanılmadığı takdirde zamanı etkili kullanamama, zararlı içeriklere maruz kalma ve bu içerikte yer alan tehlikeli durumları deneyimleme isteği, anksiyete gibi olumsuz durumlara sebep olmaktadır (Ö8).

İlkokul öğretmenlerine göre sosyal medya uygulamalarının öğrenciler için olumsuz etkileri; %37,5 bağımlılık, %25 asosyallik, %37,5 siber zorbalık, %37,5 sağlık sorunları, %37,5

dikkat dağınıklığı, %50 oranında psikolojik rahatsızlıklar olarak tespit edilmiştir.

4.2.7. Sosyal medya uygulamalarının ilkokul çağındaki çocukların eğitimine olumlu etkisini artırmak ve olumsuz etkisini azaltmaya yönelik bulgular

Katılımcı öğretmenlere göre sosyal medya uygulamalarının ilkokul çağındaki çocukların eğitimine olumlu etkilerini artırmak, olumsuz etkilerini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için neler yapılması gerektiği sorulmuş, alınan cevaplar temalara ayrılarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 30

Sosyal Medya Uygulamalarının İlkokul Çağındaki Çocukların Eğitimine Olumlu Etkisini Artırmak ve Olumsuz Etkisini Azaltmaya Yönelik Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Bilinçlendirme	5	62,5	Veliler ve öğrenciler sosyal medya ve barındırdığı riskler konusunda sürekli bilgilendirilmeli (Ö2). Çocukların sosyal medyayı nasıl kullanmaları gerektiği konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı, özellikle zaman yönetimi konusunda (Ö4). Anne babalar için çocukların kullandıkları uygulamalar her ne ise kontrol altında olup, çocuklara güvenli internet kavramı öğretilmeli (Ö5).
2	Yaş sınırı	1	12,5	Muhakkak yaş sınırı olmalı, 14-15 yaşından önce bilinen sosyal medya uygulamalarını çocuğun kontrolsüz şekilde kullanımına izin verilmemeli (Ö1).
3	İlginin doğru yönlendirilmesi	3	37,5	Zaten yasaklamanın pek mümkün olduğunu düşünmüyorum ama bu ilginin doğru yönlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum (Ö2). Çocukların bu kadar dikkatini çeken, zaman geçirmekten hoşlandıkları bu mecraları eğitime yönlendirmek faydalı olacaktır (Ö3). Bu kadar sosyal medya içeriklerinin içerisinde çocukları uzak tutmak mümkün değil. Çocukların dikkatlerini çekecek web 2.0 araçlarını çocuklara öğretip okulda evde onlara katkı sağlayacak araçları kullanmak en önemli görevimiz olmalı (Ö5).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
4	Denetim	3	37,5	Sosyal medya ortamlarında güvenlik üst düzey olmalı, içeriği kontrol edilmeden hiçbir paylaşıma izin verilmemeli. Kişiden kaynaklanan her türlü olumsuzluklardan kişi kendi sorumlu olmalı. Siber saldırılara karşı devlet tarafından korunmalıdır. Kişisel veriler gizli tutulmalı ve kişisel verilerin paylaşılmasına kesinlikle izin verilmemeli (Ö1). Sosyal medya araçlarının daha verimli kullanılması için kaliteli paylaşımlar için üst denetim kurulu kurulmalıdır. RTÜK gibi devlet denetiminde olmalıdır (Ö7).
5	Ebeveyn kontrolü	3	37,5	Kontrollü bir uygulama olmalı, ebeveyn kontrolünde olmalı (Ö6). Doğru, güvenilir eğitim uygulamalarına ve sosyal medya hesaplarına nasıl ulaşacakları hususunda öğrencilerimizi eğitmek ve uzaktan hem ebeveyn hem de öğretmen olarak takip etmek. Aynı zamanda zaman yönetimini de yapmalarını sağlamak faydalı olacaktır (Ö8).

İlkokul öğretmenlerine göre sosyal medyanın ilkokul öğrencilerinin eğitimine olumlu etkisini artırmak, olumsuz etkisini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için yapılması gerekenler; %62,5 bilinçlendirme, %12,5 yaş sınırı, %37,5 ilginin doğru yönlendirilmesi, %37,5 denetim, %37,5 Ebeveyn kontrolü olarak tespit edilmiştir.

4.3.Katılımcı Velilere Ait Bulgular

4.3.1. Katılımcı velilere göre sosyal medya tanımına ilişkin bulgular

Katılımcı velilere sosyal medyayı nasıl tanımladıkları sorulmuş olup alınan cevaplar temalara ayrılarak tabloda incelenmiştir.

Tablo 31*Katılımcı Velilere Göre Sosyal Medya Tanımına İlişkin Bulgular*

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	İletişim ve haberleşme ağı	6	75	Benim için hızlı gazete diyebilirim (V1). Dünyada, Türkiye’de ve çevremizde meydana gelen pek çok değişik alandaki gelişmelerden bilgi sahibi olabileceğimiz, 3. kişilerle etkileşim kurduğumuz haberleşme alanı (V2). İletişim, haberleşme ve bilgi alışverişi yapılan sanal ortam (V3) Haber takip etme ve haberleşme uygulamalarıdır (V7). İnternet aracılığıyla kurulan iletişim etkileşim aracı (V8). İnsanların birbiri ile iletişime geçmek için kullandığı platform (V4).
2	Duygu ve düşünce paylaşım ağı	1	12,5	Duygu ve düşüncelerin paylaşıldığını platformlardır. En çok telefon uygulamaları ile kullanıyoruz (V5).
3	İnsanların içerik ürettiği platform	1	12,5	Kullanıcıların içerik ürettiği paylaştığı veya ilgi alanlarına göre takip ettikleri sanal ortam (V6).

Katılımcılardan alınan yanıtlara göre sosyal medya; %75’inin iletişim ve haberleşme ağı, duygu, düşünce ve paylaşım ağı, insanların içerik ürettiği platform olarak tanımlanmaktadır.

4.3.2. Katılımcı velilere göre sosyal medya kullanım amaçlarına ilişkin bulgular

Katılımcılara sosyal medyanın hangi amaçlarla kullanılıyor olduğu sorulmuş, alınan cevaplar belirlenen temalar çerçevesinde aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 32*Katılımcı Velilere Göre Sosyal Medya Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular*

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Eğitim	1	12,5	İçerik oluşturup paylaşılabilir. Eğitim amacıyla da kullanılır (V2).
2	Eğlence	3	37,5	Eğlence, keyifli vakit geçirmek için de kullanılıyor (V4). İletişim için kullanılır. Eğlence için en çok da. Aslında bolca vakit kaybı bazen saatlerimizi harcıyoruz. Gündemden haberdar olmak için kullanılır. Ürün satmak için kullanılabilir. Kullanıcı sayısı çok fazla olduğu için insanlar bu kanallarla ürün ya da hizmetlerinin reklamını yapabiliyorlar (V7).
3	İletişim	3	37,5	Hızlı iletişim ve haberleşme için kullanılıyor (V1). İletişim, haber, etkileşim amaçları ile kullanılır. Yakınlarımızla online sesli ve görüntülü iletişim kurarız. Dünyadan haberlere hızlı ulaşırız. Gündemi takip ederiz. Sevdiklerimizle takipleşiriz (V8).
4	Dolandırıcılık	1	12,5	Eğitim, bilim, sanat, arkadaşlık, yemek tarifi öğrenme, dünyada ve ülkedeki gelişmelerden haberdar olma, organizasyon gibi faydalı amaçlarla kullanılabileceği gibi dolandırıcılık gibi kötü amaçlarla da kullanılabilir (V2).
5	Bilgi bulma	2	25	Araştırma yapmak için kullanılır. Bazen internette arama motorlarında yapılan aramalar bile bizi sosyal medya uygulamalarına yönlendiriyor (V3).
6	Gelir elde etme	3	37,5	Para kazanmak, pazarlama, insanları ürettikleri içerikleri diğer kişiler ile paylaşmak veya bu paylaşımlardan fayda sağlamak amacı ile kullanılır (V6). Günümüzde alışveriş, tanıtım, hatta gelir elde etme aracı olarak kullanılıyor (V4).
7	Kamuoyu oluşturma	1	12,5	Fikirlerin yayılmasını sağlamak, ihmal edilen konuları unutturmamak için video ve yazıları atıyoruz. Gündemimizi oluşturabiliyoruz (V5).

Katılımcı velilere göre sosyal medya uygulamaları %12,5 eğitim, %37 eğlence, %27,5 iletişim, %12,5 dolandırıcılık, %25 bilgi bulma, %37,5 gelir elde etme, %12,5 kamuoyu oluşturma amaçlarıyla kullanılmaktadır.

4.3.3. Katılımcıların çocuklarının herhangi bir sosyal medya uygulaması kullanım durumlarına ilişkin bulgular

Velilere çocuklarının herhangi bir sosyal medya uygulamasını kullanıp kullanmama durumları sorulmuş, veriler temalara ayrılarak aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 33

Katılımcıların Çocuklarının Herhangi Bir Sosyal Medya Uygulaması Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Instagram	4	50	Instagram, YouTube, Whatsapp'ı vakit geçirmek eğlenmek için kullanıyor. Daha çok haz aldığı konular sorumluluk gerektiren çalışmalara göre tercih ediliyor. Çoğunu da veli olarak kontrol edemiyoruz (V5). Youtube, derslerde anlamadıklarını başka kişiler tarafından anlatılan içerikleri izlemek kaydı ile bilgi sahibi olmak için kullanıyor (V6).
2	Whatsapp	5	62,5	Whatsapp'ı çocuğumun derslerinde öğretmen ve velilerle ödevler ve bilgi alışverişinde kullanıyorum, bazen de benim kontrolümde kullanmasına izin veriyorum (V3).
3	YouTube	3	37,5	Okul dersleri için bilgi almak ve şarkı dinlemek, film izlemek ve eğlence için Youtube kullanıyor. Youtube bu aşamada yetiyor çocuğumuzun yaşı küçük olduğu için (V4).
4	Web 2.0 araçları- Eba	3	37,5	Okuyorum isimli ve Morpa isimli uygulamayı kullanıyoruz. Okuma ve basit matematik konularına yardımcı oluyor (V2). Eğitim amaçlı olan sosyal medya uygulamalarını kullanıyor (V4). WhatsApp, EBA en çok kullandıklarımız. Ayrıca Tonguç gibi uygulamalar da kullanıyoruz. Youtube konu tekrarı amaçlı, Whatsapp ödev paylaşım amaçlı, EBA yine konu test ve paylaşım amaçlı, diğer uygulamalarda görerek dokunarak öğretim amaçlı kullanıyoruz (V8). Okulistik uygulamasını çevrimiçi satın aldım. Youtube'dan Tonguç'tan ders anlatımı videosu izlettim. Fotoğraf uygulaması Cap-Cut kullandı. Pandemiye canlı derslerde Zoom'dan faydalandık (V5).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
5	Kullanmıyor	1	12,5	Herhangi bir sosyal medya uygulaması kullanmıyor (V1).
6	Zoom	2	25	Youtube kullanıyor. Hatta elinden almasak günlerce izleyebilir. Whatsapp kullanıyoruz. Yani çocuk tek başına kullanmasa da öğretmen ödevlerini oradan gönderiyor ya da ödev takibi yapıyor. Eba'yı özellikle Covid döneminde sıklıkla kullandılar bir de Zoom. Şu anda o kadar aktif kullanmıyoruz (V7).

Çocukların herhangi bir sosyal medya uygulamasını (bireysel ya da ebeveyn kontrolünde) kullanma durumları incelendiğinde; %50 Instagram, %62,5 Whatsapp, %37,5 Youtube, %37,5 Web 2.0 araçları- EBA, %25 Zoom kullanıyor ya da kullanmış oldukları, %12,5 oranında hiçbir sosyal medya uygulaması kullanılmadığı tespit edilmiştir.

4.3.4. Sosyal medya uygulamalarının veli bakış açısı ile eğitim öğretim süreçlerine olumlu etkilerine ilişkin bulgular

Katılımcı velilere sosyal medya uygulamalarının ilköğrencilerinin eğitimlerine olumlu katkısının neler olduğu sorulmuş, alınan cevaplar temalara ayrılarak aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 34

Sosyal Medya Uygulamalarının Veli Bakış Açısı ile Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumlu Etkilerine İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Bilgiye hızlı erişim	2	25	İstenilen bilgiye kısa sürede erişilebiliyor (V1). İstedikleri bilgiye anında cevap bulabilmeleri olumlu yanı (V3).
2	Öğrenmede kalıcılık	2	25	Youtube'da özellikle ders tekrarı yapabiliyorlar. Ya da anlamadığı bir konuyu oradan tekrar dinleyebiliyor. Tabii içeriği biz açıp veriyoruz. Aslında kendi araştırma yapıp doğru ve yanlış içeriği ayırt edebilse daha iyi olur tabii (V7). Çocuğun ilgisini çektiği için dikkati artabilir. Görsel olduğu için akılda kalması kolaylaşır. Daha eğlenceli hale geldiği için çocuktaki o konudaki algıyı pozitif çevirir (V4).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
3	İş birliği fırsatı	3	37,5	Çocuklar bilgisayar, tablet kullanarak ve diğer arkadaşlarıyla etkileşim içinde öğrenmeyi seviyorlar. Sosyal medya ve teknoloji buna fırsat veriyor (V2). Whatsapp'tan arkadaşlarıyla haberleşebilirler. Yan yanaymış gibi birlikte ödev yapma, grup çalışması mesela. (V7).
4	İlgi çekici	6	75	Çocuklara ödevler, ödev gibi değil eğlence gibi geliyor. Bu sebeple öğrenmeleri kolaylaştırıyor gibi, ders başında kalma süreleri de uzuyor (V2). İlgi çekici olduğu için çocuklar daha kolay öğrenir (V4). Severek öğreniyorlar. Akıcı, çok uyaran var (V5). Çocuklar oyun ile öğrenme seçenekleri ile çevrimiçi ortamda daha çok istekli olabiliyorlar. Çağımızın çocuklarının teknoloji kullanma istekleri fazla olduğu için hem eğitim hem oyun amaçlı desteklenebiliyor (V8). Görsel olarak hazırlanan eğitim materyalleri ve olaylar çocuklar üzerinde anlamaya daha katkı sağlamaktadır. Arttırılmış sanal gerçeklik uygulamaları daha başarılı olmaktadır (V6).

Sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencilerini eğitimlerine olumlu etkileri konusunda velilerin görüşleri; %25 bilgiye hızlı erişim, %25 öğrenmede kalıcılık, %37,5 iş birliği fırsatı, %75 ilgi çekici olduğu yönündedir.

4.3.5. Sosyal medya uygulamalarının veli bakış açısı ile eğitim öğretim süreçlerine olumsuz etkilerine ilişkin bulgular

Katılımcı velilere sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencilerine olumsuz etkileri sorulmuş, verilen cevaplar temalara ayrılarak aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 35

Sosyal Medya Uygulamalarının Veli Bakış Açısı ile Eğitim Öğretim Süreçlerine Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	Siber zorbalık	1	12,5	Sosyal medya kontrolün zor olduğu bir alan, etkileşimde olduğu kişiler istismarcılar olabilir, kimliğini farklı gösteren yetişkin bir birey de olabilir. Çocuğu kandırarak zararlı alışkanlıklara yönelmesine fotoğraflarını göndermesine sebep olabilirler (V2).
2	Sağlık Sorunları	3	37,5	Gözleri kesinlikle bozuluyor. Spor yapmak, yürümek, yüz yüze sohbet etme gibi hayati etkinlikler bitmeye başladı. Hareketsizlikten sağlık sorunları oluşuyor (V5).
3	Dikkat dağınıklığı	1	12,5	Dikkat eksikliği oluştu hem kendi çocuğumda hem çevremdekilerde. Yemeği yerken dahi ellerinde telefon oluyor. Gerçek hayattan çocuklarımız kesinlikle kopuk yaşıyorlar (V5).
4	Toplumsal yapıda bozulma	1	12,5	Çocukların kontrolü yapılamadığında zararlı içerikler tarafından farklı ortamlara sürüklenmesine gider. Sosyal medyanın algı yönetmesine, kültürün çöküşüne, çocukları kontrol altına alarak robotlaşmasına kadar veya toplumları sürü politikası halinde yönlendirilmeye kadar gidebilir (V6).
5	Konuşmada bozukluk ve kelime dağarcığı yetersizliği	2	25	Konuşma tarzlarını, diksiyonlarını kötü yönde etkiliyor. Konuşma becerileri gelişmiyor (V1). Olumsuz etkisi olarak çok fazla uyarıcı olabiliyor. Ekranda çocuğu konudan uzaklaştırıyor. Yani bir kelimeyi öğrenmesi için gereğinden fazla dikkat çekici görsel koyunca dikkat görsele gidiyor. Bu sefer kelime arka planda kalıyor (V4).
6	Zaman kaybı	2	25	Gereksiz yere vakit geçirerek zaman kaybına neden oluyor (V1). Çok zaman harcıyorlar. Kontrol altına alınmazsa sağlık sorunları ortaya çıkabilir (V7).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
7	Geleneksel araştırmadan uzaklaşma	3	37,5	Çocuklar kitaptan araştırma yapmayı bilmiyorlar, sosyal medyanın kolay gelmesi olumsuz etkidir (V3). Sürekli bu uygulamalara maruz kalan öğrenci yeri geldiğinde diğer medyasız çevrimiçi olmayan uygulamaları sıkıcı bulabiliyor. Ve en büyük dezavantaj çocuk hazıra alışı. Yapararak yaşatarak öğrenmeyi köreltiliyor (V4). Her şey hızlı renkli akıcı olduğundan kitap oldukça soğuk ve sıkıcı geliyor. Kitaptan uzaklaştırıyor. Google devlerinin çocuklarının tabiatla iç içe tebeşirle eğitim gören çevrimiçi olmayan uygulamalı okullarda eğitim görmeleri, bizim çocuklarımızın ne kadar büyük kötülöklere maruz kalışının delilidir. Eskiye dönmek eskimek değildir. Sağlıklı olanı eğitimde almak mecburiyetindeyiz (V5). Sürekli kullanımında yapararak yaşayarak öğrenme yoksunluğu riski olabiliyor. Ayrıca çocuklar yazı yazmak istemeyebiliyor. Ekrana fazla maruz kalmanın sağlık problemleri de olumsuzluk oluyor (V8).

Katılımcı velilere göre sosyal medyanın ilkökul öğrencileri üzerindeki olumsuz etkileri; %12,5 siber zorbalık, %37,5 sağlık sorunları, %12,5 dikkat dağınıklığı, %12,5 toplumsal yapıda bozulma, %25 konuşmada bozukluk ve kelime dağarcığı yetersizliği, %25 zaman kaybı, %37,5 geleneksel araştırmadan uzaklaşma olduğu tespit edilmiştir.

4.3.6. Sosyal medya uygulamalarının ilkökul çağındaki çocukların eğitimine olumlu etkisini artırmak ve olumsuz etkisini azaltmaya yönelik bulgular

Katılımcı velilere sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencilerinin eğitimine olumlu etkisini artırmak, olumsuz etkisini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için neler yapılabileceği sorulmuş gelen cevaplar temalara ayrılarak tabloda incelenmiştir.

Tablo 36

Sosyal Medya Uygulamalarının İlkokul Çağındaki Çocukların Eğitimine Olumlu Etkisini Artırmak ve Olumsuz Etkisini Azaltmaya Yönelik Bulgular

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
1	İlgiyi yönlendirme	4	50	Doğru yönlendirme ile amaçlar doğrultusunda kullanmak hedef alınarak olumsuz etkileri azaltılabilir (V1) Çocuklar sosyal medyayı çok seviyorlar. Bu ilgilerini doğru yönetmek ya da öğretmenler tarafından çocuklara özel sosyal medya hesapları açılabilir sadece onlara yönelik eğitici içeriğin olduğu. Bence verimli olabilir (V7). Güvenlik kontrolü bulunan uygulamaların pek çoğu çocuğun istediği hiçbir uygulamayı açmadığı için çocuk tarafından tercih edilmiyor. Çocuklar öğretmenin sözünü ebeveynlerden daha çok dinlediği için bu uygulamaların öğretmen tarafından çocuğa tavsiye edilmesi ile çocuk bu uygulamaları kullanmayı tercih edecektir. Çocuk sosyal medya ile daha kolay öğrendiğinden ve ders yaptığı psikolojisine girmedikten, ödevlerin bu yolla verilmesi çocuğun ekran açılığını giderecektir (V2).
2	Kontrollü Kullanım	5	62,5	Kullanılan uygulamaların öğretmenin verdiği şifreyle kontrollü kullanılması, uygulamaya girenlerin sınıfının öğretmenle doğrulanması gibi güvenlik kontrolleri getirilebilir (V2). Kontrollü uygulamalar kullanmak gerekir, alanında uzmanlar tarafından hazırlanan içerikleri çocuklara sunmak ve bu şekilde güvenli sosyal medya ortamları oluşturmak gerekir (V6). Ebeveyn kontrolü kesinlikle gerekli. Al bu telefonu bir şeyler izle demekle, kontrollü şekilde fayda sağlamayı bilmek çok farklı (V7). Yerinde ve yeterince kullanmakta fayda var diye düşünüyorum tek yönlü bir eğitim ödev sistemi olmamalı, ilkokul çağındaki çocukların daha fazla hareket gerektiren etkileşimli öğrenme yöntemlerine de ihtiyaçları vardır. Ayrıca konuşma kendini ifade edebilme imkanı verecek iki basamaklı eğitim yönteminin faydalı olacağını düşünüyorum (V8).

No	Tema	f	%	Örnek Alıntı
3	Süre kısıtlaması	2	25	Özellikle küçük yaş grupları için muhakkak süre sınırlaması getirilmeli (V1). Süre sınırlaması önemli, aksi halde bu kullanım kontrolden çıkabilir (V5).
4	Devlet denetimi	1	12,5	Devlet gözetiminde olmalı. Özgürlük alanı sınırsız olduğu için, sele kapılan insan gibi algıları da bozuluyor. Gerekirse sosyal medya belli saate kadar kullanımı yasaklanabilir. Yoksa tik tok fenomenlerinin yaptıklarının aynısını çocuklar uygulamak istiyorlar. Kendilerine zarar verebiliyorlar. İntihar eden gençler ve gerekçesini bile sosyal medyadan anlatma gereği duyanlar, yanlış insanlarla arkadaşlığa geçip hayatı kararan yavrularımız çoğaldı. Devlet hatta devletlerarası projeler ile çocuklarımız korunmalıdır. (V5).

Sosyal medya uygulamalarının ilkokul öğrencilerinin eğitimlerine olumlu etkisini artırmak, olumsuz etkilerini azaltmak ta da ortadan kaldırabilmek için veliler; %50 ilgiyi yönlendirme, %62,5 kontrollü kullanım, %25 süre kısıtlaması, %12,5 devlet denetiminin faydalı olacağını düşünmektedirler.

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etkisi ilkökul yöneticileri, öğretmenleri ve ilkökul kademesinde öğrencisi bulunan velilerin bakış açısı ile incelenmiştir. Araştırma kapsamında katılımcıların sosyal medya kavramını nasıl tanımladıkları, sosyal medya uygulamalarının çocukların eğitimi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri ve bu uygulamalardan sağlanan yararı artırmak, zararları azaltmak için yapılabilecekler tespit edilmiştir. Araştırmanın bu bölümünde yapılan tespitler literatür ışığında tartışılmıştır.

Sosyal medya özellikle 21. yüzyıl başlarından itibaren yaşamın her alanını etkisi altına almış, her alanda birtakım değişikliklere neden olmuştur. Araştırma sonuçlarına göre okul yöneticisi, öğretmen ve veli katılımcılar sosyal medyayı büyük oranda iletişim ve haberleşme aracı olarak tanımlamaktadır. Bunun yanı sıra insanların içerik üretebildiği; duygu, düşünce ve fotoğraflar paylaştığı mecra ve bir reklam aracı olarak da görülmektedir. Edosomwan, vd., (2011) sosyal medyayı; çevrim içi bir iletişim kurma şekli olarak tanımlamaktadır. Araştırma sonuçlarında da katılımcıların çoğunlukla sosyal medyayı iletişim kavramı ile bağlantılı ifade ettikleri görülmekte, Edosomwan, vd., (2011) tanımı ile kısmen örtüştüğü söylenebilir. Bat vd., (2010)'a göre sosyal medya; “telekomünikasyon ve sosyal iletişimin, metin, görsel ve ses içerikli web teknolojileri ile sağlandığı, bu yolla insanların fikirlerini, tecrübelerini paylaştığı, bilgi ve içerik paylaşımlarında bulunduğu çevrimiçi medyanın en yeni türüdür”. Tanımda vurgulandığı şekilde katılımcıların sosyal medya tanımlamasında “içerik üretme” kavramını da dile getirdikleri görülmektedir. Yayla (2010)'a göre sosyal medya; web 2.0 teknolojilerini kullanan iletişim araçlarının genel adı olarak tanımlamaktadır. Araştırmada sosyal medya tanımına ilişkin web 2.0 kavramı dile getirilmemiştir.

Sosyal medya kullanım amaçları katılımcılara göre incelendiğinde; yönetici ve öğretmen kategorisinde iletişim amacı öne çıkarken; veli kategorisinde iletişim, eğlence ve gelir elde etme amaçları ön plana çıkmaktadır. Bu amaçlar dışında araştırmada eğitim, beğeni, reklam, sosyalleşme, ticaret, bilgi bulma, taciz, dolandırıcılık ve kamuoyu oluşturma temalarına değinilmiştir. We are Social, Dijital 2023 raporuna göre Dünya’da 16-64 yaş arası bireylerin internet kullanım nedenleri sırasıyla “bilgi bulmak, “haber ve etkinliklerden haberdar olmak”, “nasıl yapılacağını araştırmak”, ürün ve marka araştırma”, “arkadaşlar ve aile ile iletişim kurmak”, “yeni fikirler veya ilham bulma” şeklinde devam etmekte ve eğitim bu

amaçlar arasında 9. Sırada yer almaktadır (Digital, 2023). Rapora göre ilk sosyal medya kullanımı için ilk sıradaki amacın bilgi bulma olduğu görülmekte olup, bu araştırmada ilk sırada iletişim amacı göze çarpmaktadır. Araştırmada iletişim teması ile dile getirilen durum rapora göre dünyada sosyal medya kullanım nedenleri sıralamasında ikinci sırayı alan haber ve etkinliklerden haberdar olma ve beşinci sıradaki arkadaşlar ve aile ile iletişim kurma başlıkları ile ilişkilendirilebilir. Bu anlamda araştırma bulgularının Dijital, 2023 raporu verileri ile kısmen örtüştüğü söylenebilir.

Araştırmanın giriş kısmında da belirtildiği ve TÜİK 2021 verileriyle desteklendiği üzere Türkiye’de bazı sosyal medya uygulamalarının kullanımı için 13 yaş üzeri kuralı olmasına rağmen yasal sınır altında kullanıcı sayısı görmezden gelinemeyecek düzeydedir. İlkokul çağı çocukların sosyal medyaya olan ilgisi onların fiziksel, ruhsal ve eğitsel anlamda gelişimlerini etkilemektedir. Araştırmada okul yöneticilerinin öğrencilerin eğitimlerine katkı sağlamak amacıyla kullandıkları sosyal medya uygulamaları yüzde ve frekans değerlerine göre sırasıyla; EBA, Whatsapp, Youtube, Zoom, e-twinning, Facebook, Skype ve Google Forms’tur. Öğretmen kategorisinde ise çeşitli Web 2.0 araçları başta olmak üzere, yöneticilerden farklı olarak Telegram kullanılmaktadır. Veliler ise bazen çocuğun eğitimi için kendisi bazen de öğrencinin kullanımı esas olacak şekilde çoğunlukla Whatsapp olmak üzere Instagram, Youtube ve Web 2.0 araçlarından söz etmektedirler. Yönetici, öğretmen ve velilerin eğitim amacıyla kullandıkları sosyal medya uygulamalarına EBA, Zoom, e-twinning, Okulistik, Canva gibi cevaplar vermeleri birtakım Web 2.0 araçlarını sosyal medya uygulaması olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. McLoughin, Lee (2007)’ye göre web 2.0; www’in aktif katılım sağlayan, bireyselleştirilmiş, iş birliği ve etkileşimi destekleyen, düşünce ve bilgi paylaşımı sağlayan ikinci neslidir. Tanımdan hareketle web 2.0 araçlarının birer sosyal medya uygulaması gibi değerlendirilebileceği görülmektedir.

İletişim, alışveriş, sağlık, ekonomi, eğitim gibi hayatın birçok alanına yön vermekte olan sosyal medya artık kurumsal anlamda da çokça kullanılır hale gelmiştir. Kurum ve kuruluşlar hedef kitleleriyle güvene dayalı iyi ilişkiler kurmak amacıyla sosyal medya ortamlarına dahil olmaktadır (Bitirim Okmeydan, 2020). Bu araştırmada da okul yöneticilerinin tamamı en az bir sosyal medya uygulamasını kurumsal olarak kullandıklarını ifade etmektedirler. Kurumun başarıları, yapılan farklı etkinliklerin vs eşdeğer okullara ilham olmak amacıyla paylaşıldığı bu hesaplarda, velilere yönelik duyuru ya da paylaşımlara da yer verilmekte olduğu tespit edilmiştir. Bitirim Okmeydan (2020)’ın çalışmasında ifade ettiği gibi okul yöneticilerinin kurumsal hesaplarda okulun olumlu yönlerini paylaşması paydaşlarında güven ortamı ve iyi ilişkiler kurma isteği ile örtüşmektedir.

Bulgularda ifade edildiği üzere okulların resmi web siteleri bulunmakta ancak web sitelerinde bir sosyal medya uygulaması kadar kişiye erişilememektedir. Bu durumun nedenlerinden biri sosyal medyanın çok daha aktif kullanılıyor oluşu ve olumlu, olumsuz geri bildirime izin veriyor oluşu olabilir.

Günümüzde sosyal medya insan hayatını büyük ölçüde etkiler hale gelmiştir. Amacına uygun şekilde kullanımı durumunda kişilerin yaratıcılık becerilerini geliştirir, toplumsal olaylara duyarlılık ve farklı bakış açısı geliştirmeyi sağlar, eleştirel düşünme ve problem çözme yetilerini destekleyici olmak üzere birçok olumlu etkiye sahiptir (Kanbur, 2020). Ayrıca sosyal medyanın eğitim süreçlerine dahil edilmesi öğrencilerin okuma yazma, iş birliği yapma, katılım yetilerine katkı sağlamaktadır (Binbin, 2023). Bu çalışmada sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencileri için olumlu yönleri ilgi çekici olması, doğru yönlendirme ile fayda sağlanabileceği yönündedir. Bunun yanı sıra bilgiye hızlı erişim sağlaması, yaratıcılığı geliştirmesi, iş birliğine fırsat tanınması, çeşitli uyaranlarla öğrenmede kalıcılık sağlaması olarak tespit edilmiştir.

Sosyal medyanın her yaşta insan grubunu etkilediği 21. yüzyılda çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri de sıklıkla gündeme gelmektedir. Medya bağlantılarının her türlü şiddeti normalleştiriyor oluşu çocuklar üzerinde psikolojik, sağlıksal ve sosyal birtakım sorunlara yol açmaktadır (Santrock, 2012: 43-59). Bunun yanı sıra istismar, intihar ve madde bağımlılığı da sosyal medyanın bilinçsiz kullanımı sonucu ortaya çıkmaktadır (Yavuzer, 1996: 245). Sosyal medyada kullanıcı sayısı ve bu platformlarda geçirilen sürenin artması gerçek hayattan uzaklaşmaya neden olmakta olup bu durumu (Sağır, 2016: 211-258) “hareketsiz sosyalleşme”, (Saygılı, 2016: 53) “birlikte yalnız” olarak tanımlamaktadır. Sosyal medyanın çocuklar için bir diğer riskli yanı ise bağımlılık oluşturabilmesidir. Aşırı ve kişinin kontrolünden çıkan sosyal medya kullanım isteği çevresi ile ilişkilerini olumsuz etkilemekte, aile ve diğer çevre ile ilişkilerin azalması ya da bozulmasıyla birey yalnızlaşmaktadır (Işık, 2008: 7-21). Ayrıca günde 2 saat ve üzeri sosyal medya kullanan çocuk ve ergenlerin akademik hayatını olumsuz etkilediği görülmektedir (Turkle, 2012: 23-56). Sosyal medya bağımlısı öğrencilerin okul devamsızlıkları da artmaktadır (Taşçı ve Mutlu, 1991: 83-99). Bu araştırmada sosyal medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri; zararlı içeriğe maruz kalma, akran zorbalığı, bağımlılık, asosyallik, dikkat dağınıklığı, fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklar, geleneksel yöntemlerden uzaklaşma olarak tespit edilmiştir. Araştırma bulguları literatürle örtüşmekle birlikte bu araştırmada sosyal medya araçlarının geleneksel eğitim yöntemlerinin yerini alamayacağı ancak destekleyici olabileceği yönündedir.

Sosyal medyanın ilkökul çocuklarının eğitimleri üzerindeki olumlu etkilerini artırmak,

olumsuz etkilerini azaltmak ya da tamamen ortadan kaldırabilmek için katılımcılardan elde edilen verilerde öne çıkan öneriler; öğrenci ve ebeveynlere bilinçlendirme çalışmaları, ilgiyi doğru yönlendirme, ebeveyn kontrolü, devlet denetimi, süre kısıtlamasıdır. Bu bölüme araştırmanın öneriler kısmında ayrıca değinilmiştir.

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal medya toplumda kültürel ve sosyal anlamda büyük değişimlere neden olmakta olup, hayatın her alanını etkilemektedir. Dünya’da sosyal medya kullanım süreleri ise git gide artmakla birlikte sosyal medya kullanımına başlama yaşı da giderek düşmektedir. Her yaş grubunun yaşamında yer edinen sosyal medyanın ilkokul çağındaki çocukların eğitim hayatlarına etkileri onların etki grubunda oldukları veli, öğretmen ve yöneticiler açısından değerlendirilerek aşağıdaki sonuçlara erişilmiştir;

- 1- Sosyal medya büyük bir oranda iletişim ve haberleşme aracı olarak tanımlanmaktadır.
- 2- İlkokul öğrencilerinin eğitiminde sorumluluk sahibi kitle tarafından eğitim; sosyal medya uygulamaları kullanım amaçları arasında ilk sıralarda yer almamaktadır.
- 3- Eğitim amacı ile kullanılan sosyal medya uygulamaları; bilinen ve istatistiksel olarak en çok kullanılan sosyal medya uygulamalarından çok, eğitim amaçlı geliştirilmiş Web 2.0 araçlarını ifade etmektedir.
- 4- Okul yöneticileri etkinlik ve faaliyetlerini hedef kitleye duyurmak, ilham olmak, takdir görmek gibi amaçlarla kurumsal en az bir sosyal medya hesabı kullanmaktadır.
- 5- Sosyal medya uygulamaları ilkokul öğrencileri için ilgi çekicidir.
- 6- Sosyal medya uygulamaları sayesinde öğrenciler iş birlikli öğrenmeye teşvik edilmektedir.
- 7- Sosyal medya uygulamaları öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmektedir.
- 8- Sosyal medya uygulamaları öğrencilere öğrendiklerini pekiştirme fırsatı sunmakta, öğrenmede kalıcılık sağlamaktadır.
- 9- Sosyal medya uygulamaları bilgiye hızlı erişimi ve güncel kalmayı sağlamaktadır.
- 10- Sosyal medya uygulamaları öğrencilerin zararlı içeriğe, siber zorbalığa maruz kalmasına, buna bağlı psikolojik sorunlar yaşamasına neden olmaktadır.
- 11- Sosyal medya uygulamaları öğrencilerin gerçek hayattan uzaklaşma ve yalnızlaşmasına neden olmaktadır.
- 12- Sosyal medya kontrolsüz kullanımda bağımlılığa neden olarak öğrencinin çevresi ile ilişkilerinin bozulması, akademik başarının düşmesi gibi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencilerinin eğitimlerine olumlu etkilerini artırmak, olumsuz etkilerini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için araştırma sonuçları ve literatür ışığında aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

- 1- İnternet ve sosyal medyanın doğru kullanımı ile ilgili bilgilendirme, güvenli internet kullanımı konusunda toplumsal bilinç oluşturma çalışmaları yapılabilir.
- 2- İnternet ortamındaki içeriklerin çocuklar tarafından doğru anlamlandırılması, bireye uygunluğunun sorgulanması için eleştirel bakış açısı ile internet ve sosyal medya okur yazarlığı, eğitim programları içerisinde verilebilir.
- 3- Kısıtlayıcı ebeveynlik yerine, çevrim için ortamlardaki içeriğin kendine göreliğini kavrama olgunluğuna erişinceye dek çocukların internet ve sosyal medya kullanımlarına ebeveynlerin eşlik etmesi sağlanabilir.
- 4- Çevrim içi medya sağlayıcıları tarafından yaş grubuna özel filtreler oluşturulabilir.
- 5- Eğitim amacı güden, çocukların severek kullandığı çevrim içi araçları kullanma ve içerik üretme konusunda eğitimciler teşvik edilebilir.
- 6- Çocukların sosyal medyaya olan ilgisi, eğitimcilerin çocuklara özel oluşturduğu hesaplar ve eğlenceli eğitim içerikleriyle fırsata çevrilebilir.

Sosyal medya uygulamaları kullanım kolaylığı, ses ve görsel uyaranlarla birden fazla duyuya hitap etmesi, zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın erişim fırsatı vermesi, dinamik bir yapıya sahip olması ve kullanıcıyı aynı zamanda üretici konumuna koyabilmesi gibi gerekçelerle her yaştan insanın olduğu gibi çocukların da ilgisini çekmektedir. Bu ilgiyi görmezden gelmek ya da yasaklamak yerine doğru yöne çevirmek ve bu ilgiden istifade etmenin toplum yararına olacağı düşünülmektedir.

Araştırmacılara Öneriler

- 1- İlkokul kademesindeki öğrencilerin sosyal medya farkındalığı ve sosyal medya okur yazarlığının incelenmesi,
- 2- Farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin sosyal medya kullanımlarının eğitim yaşamlarına etkisinin incelenmesi
- 3- Kırsal ve kentsel bölgelerde sosyal medya uygulamalarının ilkökul öğrencilerinin eğitimine etkisinin karşılaştırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ajjan, H., & Hartshorne, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt Web 2.0 technologies: Theory and empirical tests. *The Internet and Higher Education*, 11(2), 71-80. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2008.05.002>
- Akar, H. & Çelik, O. T. (2020). Akıllı tahta kullanımının kalıcılığa ve derse yönelik tutuma etkisi. *Ekev Akademi Dergisi*, 81, 171-188.
- Akcan, G. & Öge, B. (2020). Genç bireylerde teknoloji bağımlılığının yordayıcılarının incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(1), 3–26
- Aktan, C. & Tunç, M. (1998). Bilgi toplumu ve Türkiye. *Yeni Türkiye Dergisi*. 118–134.
- Aktulun, Ö. U., & Elmas, R. (2019). 21. yüzyıl okul öncesi öğretmenleri için sosyal medya araçları: Muhtemel faydalar. *Temel Eğitim*, 1(4), 6-20.
- Alıç, M. (1990). *Genel liselerde örgütsel değişme ihtiyacı*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Alkan, C. (1997). *Eğitim teknolojisi*. (5.baskı) Anı Yayıncılık 1-45, 341-344.
- Alkan, V. (2016). İletişim türleri. *Etkili iletişim*, (2. Baskı, s.21-51.) içinde. Pegem Yayıncılık.
- Alkış, L. (2020). *Ergenlerde sosyal medya bağımlılığıyla iletişim becerilerinin karşılaştırılması* (Tez No:643088). [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- Altıok, S., Yükseltürk, E., Üçgül, M (2017). Web 2.0 eğitime yönelik gerçekleştirilen bilimsel bir etkinliğin değerlendirilmesi: katılımcı görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 6 (1) 1-8
- Altunışık, R., Coşkun, R. & Bayraktaroğlu, (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Sakarya Yayıncılık.
- Arastaman, G., Fidan, İ. Ö. & Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik: Kuramsal bir inceleme. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75 <https://doi.org/10.23891/efdyyu.2018.61>
- Ardıç, 2023 *Teknoloji bağımlılığı ve aile içi iletişim ilişkisi üzerine teorik ve uygulamalı bir çalışma*. (Tez No: 775690). [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 55-67
- Atilla, M. (2021-Mart 5). Sosyal medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri. Pembe Nar <https://www.milliyet.com.tr/pembenar/klinik-psikolog-murat-atila/sosyal-medyanin-cocuklar-uzerindeki-olumsuz-etkileri-2912274>

- Atilla, M. (2021-Mart 6). Sosyal medyanın çocuklar üzerindeki olumlu etkileri. Pembe Nar <https://www.milliyet.com.tr/pembenar/klinik-psikolog-murat-atila/sosyal-medyanin-cocuklar-uzerindeki-olumlu-etkileri-2912321>
- Aydın, C. H. (2005). Açık ve uzaktan öğrenmede kullanılan basılı materyallerdeki anlatım biçimine ilişkin öğrenen tercihleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1): 131-147
- Aydın, M. (2017). *Matematik dersinde etkileşimli tahta kullanımının öğrenci başarısı, motivasyonu ve tutumları üzerindeki etkisi*. (Tez No: 466151). [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi] YÖK Tez Merkezi
- Aziz, A. (2010). *İletişime giriş* (1. Baskı). Hiperlink Yayınları
- Balay, R. (2004). Globalization, Information Society and Education. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 37(2), 61-82. https://doi.org/10.1501/Egifak_00000000097
- Balcı, A. (2002). *Örgütsel gelişme* (3. Baskı) Pegem Yayıncılık.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Baran, E., & Atıcı, M. (2013). Web 2.0 tools as assessment tools in education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106, 475-483.
- Baran, P. (2014). *Sosyal medyanın eğitim süreci üzerindeki etkisi* (Tez No: 380791). [Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi] YÖK Tez Merkezi
- Bat, Z. B. A. V. M., VURAL, Z. B. A., & Mikail, B. A. T. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 5(20), 3348-3382.
- Batman, M. (2014). *Erzurum ili örneğinde ilkökul öğrencilerinin sosyal medya farkındalığı üzerine bir inceleme*. (Tez No: 366989). [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- BBC. (2022, October 11). A third of children have adult social media accounts BBC News. 2022, <https://www.bbc.com/news/technology-63204605> adresinden 31.01.2024 tarihinde alındı.
- Beard, K. W. (2005). Internet addiction: A review of current assessment techniques and potential assessment questions. *CyberPsychology & Behavior*, 8(1), 7-14. <https://doi.org/10.1089/cpb.2005.8.7>
- Bektaş, M. (2018). Davranışsal bağımlılık: Tanımı, türleri ve sınıflandırılması. H. Ateş & A.

- Koçak (Ed.), *Bir kamu politikası olarak bağımlılıkla mücadele* (s. 147-159) içinde. Nobel.
- Bianchi, A. & Phillips, J. (2005). Psychological predictors of problem mobile phone use. *Cyber Psychology and Behavior*, 8(1), 39-51 <https://doi.org/10.1089/cpb.2005.8.39>
- Bilgin, A. (2022). *Sosyal medya araçlarının Türk Dili ve Edebiyatı dersinin bilişsel alan erişimi düzeyine etkisi ve eğitim aracı olarak sosyal medya araçlarını kullanarak ders işlemeye yönelik öğrenci görüşleri*. [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi] YÖK Tez Merkezi
- Binbin, Z. (2013). Social media and classroom writing: participation, interaction and collaboration, school of education, Ph.D.,
- Büyükaslan, A., & Kırık, A.M. (2016). *Sosyal medya araştırmaları-3 göz (et)lenen toplumdaki göz (et)lenen bireye* (1. Baskı). Çizgi Kitabevi.
- Byrne, R. (2009). The effect of Web 2.0 on teaching and learning. *Teacher Librarian*, 37(2), 50- 53.
- Choudhury, N. (2014). World wide web and its journey from Web 1.0 to Web 4.0. *International Journal of Computer Science And Information Technologies*, 5(6): 8096- 8100
- Consalvo, M. (2005). User-centered experiences. N. Consalvo, K. O’Riordan, (Ed.), *Internet research annual* (s. 9-10) içinde. Peter Lang Publishing.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (4.Baskı). (M. Bütün ve S.B. Demir Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Çağdaş, A. (2002). *Anne-baba çocuk iletişimi*. Nobel Yayınevi
- Çark, E., Altınkaya, N., Çark, T., & Altınkaya, E. (2023). Ortaokul öğrencilerinin medya okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Applied Economic and Finance Studies* 1 (8), 122-144
- Çilenti, K. (1979). *Eğitim teknolojisi*. Gül Yayınevi
- Çilenti, K. (1991). *Eğitim teknolojisi ve öğretim*. Yargıcı Matbaası
- Demiray, U. (Ed.) (2007). *Genel iletişim* (3. Baskı). Pegem Yayıncılık
- Deryakulu, D. (1991). Eğitim teknolojisi, iletişim, öğrenme. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences* , 24(2), 527-531.
- Dinçer, Ö. & Fidan Y. (1996). *İşletme yönetimi*. Eylül Kitabevi.
- Dökmeci, R., & Gülveren, H. (2023). Lise öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile sosyal medyayı eğitsel kabullenme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 68-80. <https://doi.org/10.29065/usakead.1272142>

- Dökmen, Ü. (2005). *İletişim çatışmaları ve empati*. Sistem Yayıncılık.
- Duran, E. & Bayar, A. (2020). Öğretmenlerin sosyal medya kullanımına ilişkin görüşleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (24), 425-448.
- Edosomwan, S., Kalangot Prakasan, S., Kouame, D., Watson, J. and Seymour, T. (2011). The History of Social Media and its Impact on Business. *The Journal of Applied Management and Entrepreneurship*. 16 (3).
- Elvan, D., & Mutlubaş, H. (2020). Eğitim-öğretim faaliyetlerinde teknolojinin kullanımı ve teknolojinin sağladığı yararlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(6), 100-109.
- Ergin, A. (1991). Eğitim teknolojisinin kısa tarihçesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences* 24 (2), 371-385. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000686
- Erturgut, R. (2008). İnternet temelli uzaktan eğitimin örgütsel, sosyal, pedagojik ve teknolojik bileşenleri. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*. (2): 79.
- Feyzioğlu, B. (2016). *Eğitimde sosyal medyanın kullanılmasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri*. (Tez No: 430950) [Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi] YÖK Tez Merkezi.
- Fidan, İ. (2019). *İlkokul çağı öğrencilerinin ders çalışma sürecinde teknolojik araç kullanımına ilişkin veli görüşleri*. (Tez No:617170). [Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- Galbraith, J.K. (1967). *The new industrial state*. Houghton Mifflin
- Griffiths, M. (1995). Technological addictions. *Clinical Psychology Forum* 76(76):14-19 <https://doi.org/10.53841/bpscpf.1995.1.76.14>
- Güçlü, G. (2015). *Yaşam boyu öğrenme argümanı olarak teknoloji bağımlılığı ve yaşama yansımaları*. (Tez No: 407639). [Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi.].
- Gülner, B. (2008). Bilgisayar ve internet destekli uzaktan eğitim programlarının tasarım, geliştirme ve değerlendirme aşamaları: Suzep Örneği. *Selcuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (19), 259-271
- Günay, D. & Çalık, A. (2019). İnovasyon, icat, teknoloji ve bilim kavramları üzerine. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-11.
- Güneş, F. (2021). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller* (11. Baskı). Pegem Akademi.
- Güngör, N. (2011) *İletişim*. Siyasal Kitabevi.
- Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Tez No: 234300). [Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi].

- Güven, B. (2013). İletişim kavramı ve iletişim sürecinin temel özellikleri. *Etkili iletişim* (S.1-49) içinde. Pegem Akademi
- Güvenç, B. (2004). *Kültürün abc'si* (3. Baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Hesapçıoğlu, M. (2002). Türk eğitim sisteminin toplam kalitesi. *ABECE*, (192), 7-8
- Horizon Report (2015). NMC Horizon Report Interim Results 2015 K-12 Edition, 3-6.
<http://cdn.nmc.org/media/2015-nmc-horizon-report-k12-interim-results.pdf>
- Horzum, M.B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*. 36 (159), 56-68.
- Int. J. (2020). Environ. Res. *Halk Sağlığı* 17 (19), 7315.
<https://doi.org/10.3390/ijerph17197315>
- ISTE, (2007). Standards for students. International Society for Technology in Education,
<http://www.iste.org/standards/iste-standards/standards-for-students>
- Işık, M. (2018). *İletişim bilimine giriş* (2. Baskı). Eğitim Yayınevi
- İlhan, A. Ç. (2004). 21. yüzyılda öğretmen yeterlilikleri. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58, 40-45
- İşman, A. (2001). Sakarya ili öğretmenlerinin eğitim teknolojisi yönündeki yeterlilikleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı*, (3),9-40.
- Jessica C. Levenson, Ariel S., Jaime E., Sidani, J. B. Colditz, Brian A. Primack. (2016) Genç yetişkinlerde sosyal medya kullanımı ve uyku bozukluğu arasındaki ilişki. *Koruyucu Tıp*, (85), 36- 41
- Jones, A., ve Quach, X. (2007). Intercultural Communication 2. *The University Of Melbourne Giblin Eunson Library*
- Jones, N., Blackey, H., Fitzgibbon, K. and Chew, E. (2010). Get out of myspace!. *Computers and Education*, 54(3). 776–782. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2009.07.008>
- Kama, F. & Doğan, S. (2023). Sınıf öğretmenlerinin sınıf içi etkili iletişim becerileri: Bir karma yöntem çalışması. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*. 12(2), 210-223
- Kanbur B. (2020). Görsel medyanın ve subliminal mesajların çocuk sağlığı üzerine etkileri. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 10. 94-106.
- Kara, T. (2013). *Sosyal medya endüstrisi: İnsan, toplum, ekonomi* (1. Baskı). Beta Yayıncılık.
- Karadoğan Doruk, E. (2017). *İletişim bilimi*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. Ders Notları
<file:///C:/Users/ACERE1/Downloads/ileti%C5%9Fim%20bilimi.pdf>
- Karadoğan Doruk, E., & Sezer, N. (2017). *Etkili iletişim becerileri*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Ortak Ders Notları. <https://ogretmenimecesi.com/wp->

content/uploads/2022/06/etkiliiletisimbecerileriau243.pdf

- Karaman, S., Kaban, A. & Yıldırım, S. (2008). Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları”. Inett’08-XIII. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildirileri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, 22-23 Aralık, 37.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86
- Kavut, S. (2018). Goffman’ın benlik sunumu kuramı bağlamında sosyal medyada kimlik inşası: Instagram üzerine bir araştırma. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (1), 1-12.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Koç, S. (2004). *İletişimde ustalaşmak, bize nasıl davranacaklarını başkalarına biz öğretiriz* (2. Baskı). Kuraldışı Yayıncılık
- Koçak, C., & Metin, E. (2023). Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya tutumu ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 48-71. <https://doi.org/10.22466/acusbd.1232155>
- Koçer, S. & Çetinkaya, A. (2014). *Sosyal medyanın ekonomisi: Youtube, Facebook, Twitter ve Google’ın incelenmesi*. I. Ulusal İletişim Bilimi ve Medya Araştırmaları Kongresi. Bildiriler Kitabı. s.694-724.
- Konuk, N. & Güntaş, S. (2019). Sosyal medya kullanımı eğitimi ve bir eğitim aracı olarak sosyal medya kullanımı. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 3(4), 1-25.
- Köknel, Ö. (1998). *Bağımlılık: Alkol ve Madde Bağımlılığı* (1. Baskı). Altın Kitaplar.
- Küçükvardar, M., & Tingöy, Ö. (2018). Teknoloji bağımlılığının semptomlar temelinde incelenmesi. *AJIT-e Online Academic Journal of Information Technology*, 9(35), 111–123. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2018.5.008.x>
- Kylonen, P. C. (2012,7-8 Mayıs). *Measurement of 21st century skills within the common core state standards*. Paper presented at the Invitational Research Symposium on technology Enhanced Assessments,
- Lemmens, Jeroen S., Patti M. Valkenburg, Jochen Peter. (2009). Development and Validation of a Game Addiction Scale For Adolescents. *Media Psychology*. 12 (1), 77-95. <https://doi.org/10.1080/15213260802669458>
- Livingstone S., Ólafsson,K. & Staksrud, E. (2011) Social networking, age and privacy, EU

Kids Online

- McLoughlin, C. & Lee, M. J. W. (2007). Social software and participatory learning: pedagogical choices with technology affordances in the web 2.0 era, Paper presented at the Ascilite,
- MEB. (2006). *Temel eğitime destek projesi “öğretmen eğitimi bileşeni” öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*, Tebliğler Dergisi, 2590: 1491-1540
- MEB. (2023) FATİH Projesi Kapsamı. Kasım 2, 2023
<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html>.
- Mısırlı, İ. (2013). *Genel ve teknik iletişim kavramlar ilkeler uygulamalar*. Detay Yayıncılık.
- Mor, Ş. (2022). Çocuklar sosyal medyada kendi yaşlarını büyütüyor. İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi. <https://dijitalmedyavecocuk.bilgi.edu.tr/2022/12/16/cocuklar-sosyal-medyada-kendi-yaslarini-buyutuyor/> adresinden 31.01.2024 tarihinde edinildi.
- Nalıncı, A. N. (2000). *Avrupa Birliğine tam üyelik yolunda başarının anahtarı: Yeniden yapılanma* (1 Baskı). Ümit Yayınları.
- Newport, C. (2019). *Dijital minimalizm*. (C. Mavituna, Çev.). Metropolis Yayınevi
- Nichol, D., Hunter, J., Yaseen, J., & Prescott-Clements, L. (2012). A simple guide to enhancing learning through web 2.0 technologies. *European Journal of Higher Education*, 2(4), 436-446. <https://doi.org/10.1080/21568235.2012.734561>
- O'keeffe G. S., Pearson, K. C. (2011) The Impact of social media on children. Adolescents, and Families, *Pediatrics*, 127, 800-801. <https://doi.org/10.1542/peds.2011-0054>
- Okmeydan, S. B. (2020). Üniversitelerin sosyal medya kullanımı: İzmir'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin karşılaştırmalı analizi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 8(1), 73-96.
- Öncel, M., & Tekin, A. (2015). Ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyun bağımlılığı ve yalnızlık durumlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(4), 7-17.
- Özden, Y. (2020). *Eğitimde yeni değerler: Eğitimde dönüşüm* (13. Baskı). Pegem Akademi.
- Öztürk, M. F., & Talas, M. (2015). Sosyal medya ve eğitim etkileşimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 7(1), 101-120.
- Paksoy, M. (2001). *Örgütsel iletişim* (6. Baskı). Açık öğretim Fakültesi Yayınları
- Park, C. & Park, Y. R. (2014). The conceptual model on smartphone addiction among early childhood. *International Journal of Social Science and Humanity* 4(2), 147-150. <https://doi.org/10.7763/IJSSH.2014.V4.336>
- Peltekoğlu, F. B. (2016). *Halkla ilişkiler nedir?*(9. Baskı). Beta Yayınları.
- Pepule, B. (2014). *Sosyal medyanın eğitim süreci üzerindeki etkisi*. (Tez No:380791). [Yüksek

- lisans tezi, Dicle Üniversitesi], YÖK Tez Merkezi
- Putak, E.F. (2023). *Matematik eğitiminde kullanılan eğitim teknolojilerinin öğrenci başarısı üzerine etkileri* (Tez No: 801221). [Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ra CK, Cho J, Stone MD, ve diğerleri, (2018). Ergenlerde dijital medya kullanımının sonraki dikkat eksikliği/hiperaktivite bozukluğu belirtileriyle ilişkisi. *JAMA*. 2018;320(3):255–263.
- Sağbaşı, Ö. (2022). *İlkokul öğrencilerinin YouTube’u eğitim amaçlı kullanma durumları, ebeveynlerin demografik özellikleri ve internet bağımlılığı arasındaki ilişki* (Tez No:717987) [Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- Santrock, J. W. (2012). Akranlar, romantik ilişkiler ve yaşam tarzı. D.M. Siyez (Ed.). B. Uzunöner (Çev.). *Ergenlik*. Nobel Yayınevi
- Sarioğlu, E.B., & Özgen, E. (2018). Z kuşağının sosyal medya kullanım alışkanlıkları üzerine bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11 (60) 1067-1081. <https://doi.org/10.17719/jisr.2018.2856>
- Sarsar, F., Başbay, M., & Başbay A. (2015). Öğrenme-Öğretme Sürecinde Sosyal Medya Kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2). <https://doi.org/10.17860/efd.98783>
- Saygılı, S. (2016). Çocuklarda davranış bozuklukları. Türdav Yayınları.
- Seçme, M. (2022). *8. sınıf öğrencilerinin matematik konularını öğrenmede YouTube platformundan yararlanma nedenleri*. (Tez No:783405) [Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi] YÖK Tez Merkezi.
- Sillars, S. (1995). *İletişim*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Söğüt, E. (2020). *Okulda karşılaşılan etkisiz süreçler ve rol belirsizliği*. (Tez No: 641996). [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Sönmez, V. (2020). *Eğitim felsefesi* (16. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Süllü, Z. (2018). Sözlü kültürden dijital kültüre iletişim ve iletişim araçlarının tarihsel kökenleri. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, 1, 119-135
- Şahin, C. (2018). Social media addiction scale - student form: The reliability and validity study. *The Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 17(1), 169- 182. <https://doi.org/10.1037/t72756-000>
- Şimşek, A. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1619, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2653
- Şimşek, A., Özdamar, N., Becit, G., Kılıçer, K., Akbulut, Y. & Yıldırım, Y. (2008).

- Türkiye’deki eğitim teknolojisi araştırmalarında güncel eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19) , 439-458.
- Şişman, M. (2022). *Eğitime giriş* (23. Baskı). Pegem Akademi.
- Taşçı, C. N. & Mutlu, M. E. (1991). *Bilgisayar tarihi*. Ağaç Yayıncılık.
- Taşer, S. (2000). *Konuşma eğitimi*. Papirüs Yayınevi.
- Townsend, A. M. (2000). Life in the real time city: Mobile telephones and urban metabolism. *Journal of Urban Technology*, 7, 85-104. <https://doi.org/10.1080/713684114>
- Tu, C., Blocher, M. & Ntoruru, J. (2008). Integrate Web 2.0 technology to facilitate online professional community: EMI special editing experiences. *Educational Media International*, 45(4), 335-341. <https://doi.org/10.1080/09523980802588634>
- Tuncer, S., Özata, Z., Akar, E., & Öztürk, M. C. (2013). *Sosyal medya*. Anadolu Üniversitesi.
- Turkle, S. (2012). *Alone together: Why we expect more from technology and less from each other*, USA: Basic Books.
- Tutar, Akbolat ve Erdönmez, (2006). *İşletme becerileri grup çalışması* (7. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Tutar, H. & Küçük, O. (2003), *Girişimcilik ve küçük işletme yönetimi*. Seçkin Yayıncılık.
- Tutar, H. & Yılmaz, M. K. (2013). *İletişim*. Seçkin Yayıncılık.
- Tutgun Ünal, A. (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*. (Tez No:396821). [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi] YÖK Tez Merkezi
- TÜİK, (2013) 06-15 yaş grubu çocuklarda bilişim teknolojileri kullanımı ve medya. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=06-15-Yas-Grubu-Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanimi-Ve-Medya-2013-15866>
- TÜİK, (2021). Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132>
- TÜİK, 2023 Hane halkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407)
- Türk Dil Kurumu (t.y.). Eğitim. Ekim 2, 2023. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu (t.y.). Teknoloji. Ağustos 10, 2023. <https://sozluk.gov.tr/>
- Twenge JM, Marangoz TE, Rogers ML, Martin GN. (2018). 2010 sonrası ABD’li ergenler arasında depresif belirtiler, intiharla ilgili sonuçlar ve intihar oranlarındaki artış ve yeni medya gösterim süresinin artmasına bağlantılar. *Klinik Psikolojik Bilim* 2; 6 (1): 3-17. <https://doi.org/10.1177/2167702617723376>

- Uğur, E. (2010). *Temel iletişim yöntemleri ve iletişimde etkinliği arttırmak*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Vedi, B. (2013). *İlk ve ortaokul yöneticilerinin bilgisayar teknolojisini kullanma düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Tez No: 351814). [Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Vural, İ. (2009). Bireylerarası iletişim ve çatışma. U. Demiray (ed.), *Genel iletişim* (s. 183-196) içinde. Pegem Akademi
- We Are Social, (2023). Dijital 2023 Global Overview Raporu <https://wearesocial.com/us/blog/2023/01/the-changing-world-of-digital-in-2023/>
- Wikipedia. (t.y.) Sosyal Medya. Kasım 1, 2023 https://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_medya
- Wikipedia. (t.y.). 21. Yy becerileri. Wikipedia. Kasım 1, 2023 https://tr.wikipedia.org/wiki/21._y%C3%BCzy%C4%B1l_becerileri
- Yavuz, M. (2018). *Eğitim bilimine giriş*. Anı Yayıncılık
- Yayla, K. (2010). *İnternet pazarlamasında yeni eğilimler: Çevrim içi sosyal ağların üniversite öğrencilerinin satın alma davranışlarına etkisi*. (Tez No: 265080). [Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online*, 9(1), 79-92.
- Young, A. W., Calder, J. A., Keane, J., Manes, F., & Antoun, N. (2000). Impaired recognition and experience of disgust following brain injury. *Nature Neuroscience*, 3, 1077–1078. <https://doi.org/10.1038/80586>
- Young, Kimberly S. (1996). Addictive Use of The Internet: A Case That Breaks The Stereotype. *Psychology of computer use: XL. Psychological Reports*. 79 (3) 899–902. <https://doi.org/10.2466/pr0.1996.79.3.899>
- Young, S. K. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1(3), 237-244. <https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237>
- Zeytinli, F., & Ekici, G. (2023). 5. sınıf öğrencilerinin sosyal medya kavramına yönelik bilişsel yapıları: Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ile ilişkisi örneği. *Journal of Computer and Education Research*, 11(21), 297-334. <https://doi.org/10.18009/jcer.1217654>
- Zıllıoğlu, M. (1996). *İletişim nedir?* Cem Yayınları

ÖZ GEÇMİŞ

BEYHAN ARSLAN

Öğrenim Bilgisi

	Amasya Üniversitesi
Yüksek Lisans	Sosyal Bilimler Enstitüsü
2021-2024	Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
	Eğitim Yönetimi Bilim Dalı
Lisans	Kırıkkale Üniversitesi
2006-2010	Eğitim Fakültesi
	Sınıf Öğretmenliği
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce (B1)
Eserler	

A. Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

1. Arslan, B., & Üstün, A. (2022). İlkokullarda uygulanan mesleki çalışma (seminer) programlarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. *International Academic Social Resources Journal*, 7(34), 203-216.
2. Üstün, A., & Arslan, B. (2021). Okul yöneticilerinin yönetici atama süreçleri ile ilgili tutumları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 424-445.

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (proceedings) basılan bildiriler:

1. Üstün, A. & Arslan, B. (2022). Alan değişikliği yapan öğretmenlerin iş doyumlarının incelenmesi. 4th International “Başkent” Congress On Physical, Social And Health Sciences. February 26-27, 2022

İş Deneyimi	Milli Eğitim Bakanlığı 2010-Halen
--------------------	-----------------------------------